

Kabarre ta Gala ta Luk Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar Luk siir makaatamna seera : ta rakki ko-anta ho ta seerinƙar gay, Akt, riy taat paliinna gintu. Luk gay, ɗaar paliinno ho ɗa bal taliɗ Iisa in ɗoɗinay. Kar gay, ɗa daptoor ho ɗaar oki hadire ɗo wiktin taat Pool gaariy Kabarre ta Gala ɗo gee kuuk Yuudinnado. Na bariy baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniye ɗo goyinji ka Iisa min ɗo teesindi. Gamin ɗuur-an ko kuuk berji botol ɗa siiriit Kabarre ta Gala-anta. Na siirit ɗo gem rakki kaak Yuudincedo sinji Teyopil ho min loci ko Kabarre-an totirtu ɗo gee kuuk Yuudinnado kuuk goy ɗo ay wero ho kaawa Grek.

Na gaariico baaco ku kaawin kuuk raɗa ho aadanna ku Yuudinnar. Luk gaara oki ele kaak taɓ kaak Bun gintu ɗo kooginar, ɗo daatir, ɗo pokirnar, ɗo awraatinnar ho ɗo ɗuur kuuk gee poocgu. Maktumne-an gaara kadar Kabarre ta Gala, taar asa oki in galal, in oziliika ho in salaane. Luk raka a gee okinco kuuk ɗo adiy ka kidar yaa ibine kadar Iisa, ɗaar gay jiliɗo.

Teesinti ka Kabarre ta Gala ta Luk

¹ Gem kol sinji Teyopil, min awalle, gee dakina gec siirin gamin kuuk kuuniy ɗo datikte. ² Nu gaarten gamin-ak ar kaak awalle gee kuuk tal in ɗoɗinco osiitenɗu, ɗuur-ak riyco ta gaare kaaw ta Bundi di. ³ Ampa-ak, nun oki, aldu gala taat min

nu bariytu baaco samaane ta gamin okiŋco kuuk kuuniy min do teesindi, nu siiriiŋ gamin-ak rakki rakki locin. ⁴ Nu siiriiŋ-ak asaan kii ibine seen ta garaan taat ki gastu.

Dubil ka Buŋdi gaara weenji ka Yaaya-Batist

⁵ Do wiktin taat *Herood goyiy sultan ka Zuude, gin gay satkiner rakki ŋu kolaag Zakariya. Na gina riy do *ger ka Buŋdi in gay satkiner ku Abiya.* Daaciy, siŋti Elizabeet, ta min tamba ta *Haruun. ⁶ Zakariya in daaciy, seerco, ŋu gee sellen do unji ka Buŋdi, ho in gelbin rakki, ŋu karmiyaag *gaanuun ka Buŋdi okiŋji. ⁷ Kar ŋuur gay bal wee asaan Elizabeet, taar mogina ho seerco ŋu za6 ko tak-tak.

⁸ Yiriy rakki, tamba taŋ Zakariya as gine satkine do ger ka Buŋdi asaan ta kaminco. ⁹ Zakariya kat ta gal do kaay a ŋa 6aa onne *dokkanne atta do *ger ka Buŋdi ar kaak gay satkiner gingiy do aadinco. ¹⁰ Wiktin taat dokkanne onniy-ak, gee okiŋco gay goy salkiya kara. ¹¹ Tala kar, *dubil ka Buŋdi bayniiji do Zakariya ho ŋa pey do meeday ta wer kaak dokkanne onniy-aka. ¹² Min Zakariya taliig dubil-ak, ŋa barjiltu ho kolaw obiiga. ¹³ Kar dubil-ak gay kaawiji aman : « Zakariya, dak gineno kolaw. Buŋ cokiyit salaaneŋ. Daaciŋ Elizabeet yaan wee mico. Ya ta wee, kii kolin Yaaya. ¹⁴ Adin

* **1:5** 'gay satkiner ku Abiya' : Min wiktin taat Dawuud goy sultan, ŋu deediŋ gay satkiner werin orok seer in pood (24). Do wiktin taar-at, Abiya tatkaw ka gay satkiner ka porpodiŋkar. Kar min gay satkiner okiŋco, werco kaak rakki asgiy gine riy do ger ka Buŋdi menaw peesira, kar ŋu rasit kamin do eenco. Zakariya gay, ŋaar gay satkiner min gee ku Abiya.

yaa gine portik aale ho gee dakina yaa aaciye† in kinke do bi ka weenji. ¹⁵ Asaan mic-ak asa gine gay riyor tatko ka Bunđi. Wala ɗa siya maama, wala ɗa siya argi. Min do adti ka yaaco di, Ruwwin ta Bunđi miinig ko. ¹⁶ Ɗa asa iyin koogin ku Israyeel dakina do botol ta *Rabbinco Bun. ¹⁷ Ɗaa ogirin unji, ɗaa gine riyoy in gudurre ho in ruwwine ar kaak nabi *Eli gintu awalle. Ɗaa amrin aginay in kooginco ho ɗaa newsin gee kuuk kayco bombo ɗuu gine gee sellen. Paa kat, ɗaa nume gee kuuk yaa kuuniye kunji. »

¹⁸ Zakariya telkiiji do dubil ka Bunđi-ak aman : « Nunu in daatur, seertini ni zaɓ ko, kar man naa ibine kadar maanna-ɗɗ ka seener ? »

¹⁹ Dubil-ak kaawiiji aman : « Nun ko kaak ɗu koliy Jibriin kaak peya do unji ka Bunđi. Ɗa ɗaamintu a naan iyin kabarre ta gala-anta. ²⁰ Kar kin gay bal aamine do kaawor. Kaawor-at yaa asen di do wiktinti. Do saan taar-at ko, Bun yaan sokumin bin nam yiriy taat gamin-ak yaa kuuniye. »

²¹ Wiktin taat Zakariya kaawiy in dubil ka Bunđi-ak, gee kuuk eraag kara gay ajbiytu do taaye kaak ɗa taaytu atta-aka. ²² Min ɗa amiltu, biy sokume. Illa ɗa tawga in pisinji di. Ampaa ko, gee-ak ibintu kadar maan bayinji atta do ger ka Bunđi.

²³ Hiyya, min kun Zakariya deet kaminco, ɗu yeeltu geero. ²⁴ Ba aaro, daaciy Elizabeet ictu adi. Koyin beey ta cigil geer di. Ta kaawtu do adti aman : ²⁵ « Way, Rabbin tal kaatu. Din ɗa imilduut kat sokuɗuwir min unco ka geemir. »

Dubil ka Bunđi gaara weenji ka Iisa

† **1:14** 'aaciye' : Werin daarin, ɗu kaawa a 'dagine'.

²⁶ Adti ka Elizabeet nec ko koyin bijigiy, kar Bun ɲaamiig *dubiley Jibriin do geeger ka Nazareet do kid ka Galile. ²⁷ Na ɲaamiig do gemso rakki, sinji Mariyam taat kaawco mat ko in Yuusup a ɲuu obe. Yuusup gay, ɲaar min baa taɲ Dawuud. ²⁸ Dubil-ak unjitu do werti, ɲa ooyiititi, ho ɲa kaawiitit aman : « Kaɲ aacay, ka gas barkin min do Bunɲi. Na goy in kanke. » ²⁹ Min Mariyam doriit kaawoy-at, ta barjiltu tak-tak. Kar ta ostu do adti aman : « Taar-an gay baati maa ? » ³⁰ Dubil-ak kaawiitit aman : « Dak ginenna kolaw, Mariyam, asaan ka gas barkin ta Bunɲi. ³¹ Kaa ice adi, kaa wee mico ho kaaji diye sin Iisa. ³² Mic-ak, sinji asa aale. ɲuu kolin Roɲ ka Bun ka kuwa. Rabbin Bun yaaji berin sees ka sultan kaak min ka tacco Dawuud. ³³ ɲaa goye sultan ka gee ku Israyeel doo ho meennuwiyy gaasaado tak-tak. » ³⁴ Mariyam telkiji do dubil-ak aman : « Maanna-aɲ yaa kuuniye maman asaan nun ibanno misa mitko ? » ³⁵ Dubil-ak kaawiitit aman : « Ruwwin ta Bunɲi yaake ase ho gudurre taat min kuwa yaake gootinke ar kelmo. Ansii ko, mic kaak kaa wee-ak yaa goye sellen do unji ka Bunɲi ho ɲuu kolin Roɲ ka Bunɲi. ³⁶ Cokay ! Elizabeet taat min baako oki in adti. Taar taat gee osiy a ta mogina din sa, din adti koynay bijigiy ko ho taa wee mico. ³⁷ Asaan ginno maan kaak pak Bun. » ³⁸ Min pa-ak Mariyam kaawtu aman : « Nun gay riyor ta Rabbiner. Kaaw taat ki kaawiiduan yaa ase do botilti. » Hiyya, dubil-ak rasiita ho ɲa deettu.

Mariyam baati ooye do Elizabeet

³⁹ Menaw njuur-ak di, Mariyam uctu ho ta birtu sak-sak in unti do kid ka Zuude do geeger rakki ka dambar. ⁴⁰ Ta unjitu do ger kan Zakariya ho ta ooyiitit do Elizabeet. ⁴¹ Min Elizabeet doriit ooyti-at di, mic kaak do adti-ak teestu awke ho Ruwwin ta Bunji miiniita. ⁴² Ta kaawtu in gaay tongo aman : « Min daad okinco-an, kanken di Bunj barkiyinke ho mic kaak do adke oki, na barkiyga. ⁴³ Nun gay waa, taat nam atan Rabbiner asiin talindu ? ⁴⁴ Talu, do wiktin taat nu dorig gaayke di, mic kaak do adir-an alji gala nam na awke. ⁴⁵ Galal loke, kan taat aamin do kaaw taat Rabbin kaawiike a taa nece do werti ! »

⁴⁶ Kar Mariyam ictu riye aman :

« Nu ozila Rabbin Bunj, naar kaak tatiko.

⁴⁷ Gelbiner miin in galal, asaan Bunj jilaanu.

⁴⁸ Na tal aminduwir, nun taat gay riyoy ho din na jaalintu.

Ka seener gay, min yiriyta baayiy in unti,
 gee okinco yaa kaawe a Bunj berdu galal,
⁴⁹ asaan Bunj kaak gin gudurre okintiti berdu
 gamin
 kuuk samaan lotu.

Sellen gay sinji.

⁵⁰ Aminduwiy goy doo do gee kuuk karmiyaaga.

⁵¹ Na gaarit gudurrey in soriyay.
 Na totirig gee kuuk jaala zin kico kuwa.

⁵² Na paayig sultinnay min do jardico,
 ho na jaalig masaakanna kuwa.

⁵³ Gee kuuk mey diyaagu, na berco tee,
 ho gay gamnar gay, na atkiig in pisinco orok.

⁵⁴ Na mogig[†] gay riyoy, gee ku Israyeel.

Ansi-ak, na moyiig tale ka aminduwiy.

⁵⁵ Aminduwiy-at, na taliit doo do Ibraayim in tambaay

ar taat na kaawiico do aginiyte. »

⁵⁶ Min naar-ak, Mariyam taaytu wer ka Elizabeet ar koyin subba pa, kar ta yeptu gerco.

Weenji ka Yaaya-Batist

⁵⁷ Elizabeet, min menuwti ku weendi nectu, ta weetu mico. ⁵⁸ Mutkiyti in aginiyti dortu a Rabbin tal aminduwti-ak, nu aacytu in taara. ⁵⁹ Min mic-ak gintu menaw porpod, kar nu astu do *dukume ka selḡol. Zer nu rakji diye sin ku tacco Zakariya.

⁶⁰ Kar yaaco gay kaawiico aman : « Ha'a, paado ! Gii kolin Yaaya. » ⁶¹ Nuur gay telkiitit aman

: « Do baako, ginno gem kaak sinji pa. » ⁶² Kar nu kaawiji in pisinco do tacco Zakariya aman :

« Ki raka ronji, gii kolin waa ? » ⁶³ Naar gay inditu maan ka siirindi, kar na siirtu aman : « Sinji Yaaya. »

Hiyya, gee-ak okinco ajbiytu. ⁶⁴ Do wer-ak, biy piltu kate ho na teestu kaawe. Na oziliig Bunj.

⁶⁵ Gee-ak kolaw unjiico. Kaaw-at totirtu do kid okinji ka dambiniidi ka Zuude ho nu kaawa ko do bi naar-ak di. Okinco, gee kuuk doriit kaaw-at,

kolaw unjiico, ⁶⁶ nu obiit do gelbinco ho nu diytu aman : « Mic-an asa gine maa gemira ? »

Ka seener, gudurre ta Bunji goy in naara.

Zakariya ozila sellinkaw ta Bunji

⁶⁷ Ruwwin ta Bunji miiniig Zakariya takan mic-aka, na teestu kaawe ar nabiinco aman :

[†] **1:54** 'mogig' : Werin daarin, nu kaawa a 'sakuwig'.

- 68 « Oziliika do Rabbine, Buᅇ ka Israyeel
asaan ᅇa mogaig geenji ho ᅇa jiliigu.
- 69 Na imilte Gay Jilindi kaak gin gudurre
min do tamba ta gay riyoy Dawuud.
- 70 An ko kaaw taat min awalle Buᅇ kaawiico
do nabiinnay kuuk ᅇa doᅇtu
ho ᅇuur gay kaawiit do geemir.
- 71 Kaaw-at, taar ko taat Buᅇ diytu
a ᅇaate jilinte min do adinte
ho min do pise ka gee kuuk elgitenno.
- 72 Na tal amindaw ta aginiyte
ho ᅇa bal rawtin jamuwiy taat taᅇ ᅇa obtu in
ᅇuura.
- 73 Jamaw-at, taar ko taat Buᅇ togiltu do tatte
Ibraayim
74 a ᅇaate jilinte min do adinte
ho gii abdiyinji bal kolaw.
- 75 Ampaa ko, gii gine sellen ho *cawar do unji,
do menuwte kuuk ᅇa beriite do duniiner. »
- 76 Zakariya kaawtu pey do ronji Yaaya aman :
« Gem kol ronji, yiriy rakki, ᅇu asaan kole
a ki nabiinᅇe ka Buᅇ ka kuwa,
asaan kii ogire do Rabbiner ho kiiji siyin
botiliy.
- 77 Kiico gaare do geenji maman ᅇuu gase jile
ho zunuubinnico, ᅇuuco saamiyinᅇo.
- 78 Ka seener, Buᅇ, ᅇaar tala aminduwte ho ᅇa
elgiite.
Paa kat, ᅇaate ceerin portikuwiy
min kuwa ar pat taat cokaw.
- 79 Taa ceerin gee kuuk goy do gondikor ho muut
eraagu.

Paa kat, ceerinti-ak yaate iyinte do botol ta aapiyer. »

⁸⁰ Hiyya, mic-ak maadiyo ho na gintu bombo do ruwwiner. Na goytu do kalaaner nam yiriy taat na gaartu ziy do gee ku Israyeel.

2

Weenji ka Iisa (Matiye 1.18-25)

¹ Do wiktin taar-at, sultan kaak tatik ka Room kaak nu kolig Sezaar Ogist bertu izinne a nuu osin gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji. ² Ose kaak awalle-ak kuuniytu do wiktin taat Kiriniyuus goy guberneer ka Siri. ³ Ay gem di baawtu do geegirji, nu osiiga. ⁴ Yuusup sa uctu min do geeger ka Nazareet, kid ka Galile, na baawtu do geeger ka Dawuud kaak nu kolig Beteleyem do kid ka Zuude asaan naar min tamba ta Dawuud. ⁵ Yuusup baawtu sawa in gemsoy Mariyam taat in adti, nu osiigu.

⁶ Do wiktin taat nu goyiy misa Beteleyem, Mariyam koyinti ku weendi nece. ⁷ Min adti aawi-ita, ta weeyig aawti, kar ta maliyiig in nannguuna ho ta deeriig do kolooyner. Ta deeriig pa-ak asaan wer ginno do zugin ku martir.

⁸ Do wer naar-ak, gin gay gooyindi kuuk goy yeero. Nu gooya mallico in aando. ⁹ *Dubil ka Bundi bayniico ho *darjin ta Bundi gootiig in portikuwti. Kolaw obiig tak-tak. ¹⁰ Dubil-ak kaawiico karan aman : « Dakon ginenna kolaw, nu iyko kabarre taat yaa bere galal dakina do gee okinco.

11 Do aandite-an di, do geeger ka Dawuud*, nu weeko Gay Jilindi. Naar ko Masi ho *Rabbine. 12 An ko maan kaak yaako gaare kuu ibiniñji : ku 6aa gase mico, nu maliyig in nanguuna ho nu deerig do kolooyner. » 13 Ta bite-an di, dubal ku Bunđi dakina paaytu min ka samaaner, nu gasiig ka awalle-aka ho nu teestu ozile Bunđ. 14 Do oziliñco-ak, nu riya aman :

« Darjin do Bunđ kaak goy kuwa ka samaaner ho aapiye do gee kuuk na elgiyo kuuk goy keder. »

15 Wiktin ta dubal ku Bunđi-ak coontu kuwa ka samaaner, gay gooyindi-ak kaawtu benannico aman : « Yallinteñ ja Beteleyem, gi 6aa taliñ maan kaak kuuniye, maan kaak Rabbin Bunđ gaariite. »

16 Kodok di, nu uctu, nu 6aawtu do geeger-aka. Nu gasiigu, Mariyam in Yuusup ho in mic kaak nu deertu do kolooyner-aka. 17 Min nu taliig mic-ak, nu osiicot taat dubil ka Bunđi kaawiico do bi kanji.

18 Gee okiñco kuuk cokiyit kaaw ta gay gooyindi-ak ajbiyту tak-tak. 19 Kar Mariyam gay obig gamin-an okiñco do adti ho ta pakira dakina loco. 20 Hiyya, gay gooyindi-ak ictu botilco. Do yeepiñco, nu jaalig sin ku Bunđi kuwa ho nu oziliig do gamin okiñco kuuk nu dortu ho kuuk nu taltu, asaan nu as do botilco uudin taat dubil ka Bunđi kaawiico.

Iisa, nu iyig do ger ka Bunđi

21 Min mic-ak gintu menaw porpod, wiktin astu taat nuuji *dukume selno ho nuuji diye sin. Hiyya, nu diyiji sin Iisa kuuk *dubil ka Bunđi gaariitit do Mariyam min ta bal ice misa adi.

* **2:11** 'geeger ka Dawuud' : geeger-ak, naar geeger ka Beteleyem, wer kaak nu weeyig Sultan Dawuud.

22 Goytu kee, menaw nectu kuuk ηuu gine *satkin taat ηuu kuuniye *cawar do unji ka Buᅇdi uudin ta *gaanuun ka Muusa kaawtu. Hiyya, Yu-usup in Mariyam iciig mic-aka, ηu deettu Zeruzaleem ho ηu iyiig do Rabbiner do *ger ka Buᅇdi. 23 Nηu gintu pa-ak asaan do gaanuun ka Buᅇdi, ηu siir aman : « Ay mic kaak aawo, ηuu berinji do Rabbiner. »† 24 Nηuui gine satkine. Satkin-at gay, ηuui berguwe toreerin seera wala ammaamin seer kuuk ᅇaada.‡

25 Do geeger ka Zeruzaleem, gin gem rakki sinji Simeyon. Njaar gem sellen do unji ka Buᅇdi ho ηa karmiyaaga. Nηa era asinji ka Gay Jilindi ka gee ku Israyeel. Ruwwin ta Buᅇdi goy in ηaara 26 ho ta miniig a ηa mataado, illa ηa talin ja in odinay, Masi kaak Buᅇ ᅇaamtu-aka. 27 Paa ko, Ruwwin-at ᅇaamiig do ger ka Buᅇdi. Do wiktin taar-at di, Iisa, aginiyi iyiig do wer-aka a ηuui gine gamin kuuk gaanuun kaawtu. 28 Hiyya, Simeyon iciig mic-ak do pisinji ho ηa oziliig Buᅇ aman :

29 « Gem kol Rabbiney, din ki necit kaawon.

Rasin ko, nun gay riyon, naa mate in aapiye.

30 Ka seener, nu tal ko in odinar maman kiini jile.

31 Jile ηaar-ak ko kaak ki bertu do unco ka gee okinco.

32 Taar portikaw do gee okinco a ηuu ibininji, ho taar *darjine do geenjin ku Israyeel. »

33 Min aginiyi ku micor cokiyit kaaw ta Simeyon-at, ηu ajbiyту. 34 Simeyon barkiyiigu ho ηa kaawiitit do Mariyam atan Iisa aman : «

† 2:23 Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.2,12. ‡ 2:24 Wer ka gase kaawor do Lebitik 12.8.

Do bi ka ronke-aŋ, gee ku Israyeel, dakina yaa solle, dakina gay yaa coone. Mic-aŋ, ŋaar maan ka gaarindi ka Bunđi kaak gee asiy meelee do bi kanji. ³⁵ Ansii ko, kaaw taat cigile do aditco, ŋaa imilin kara. Kar kanke Mariyam gay, taaŋin yaa noomin gelbinke ar ŋu waacinke in garta. »

³⁶ Do wer-ak, gin pey nabiinca rakki sinŋi Aan. Ta romoy ta Panuwel min tamba ta Azeer. Taar za6 ko tak-tak. Ta goytu in mitti elgin peesira, kar ŋa mattu. ³⁷ Min ŋa mattu, ta goytu murgila nam elginti nectu orok porpod in pood (84). Aan-at goyinti, aando, yiriyo, ta goy ko do ger ka Bunđi di, ta gina riy tanji : ta ica sayamne ho ta salkiyaw. ³⁸ Wiktin taat Simeyon oziliy Bun-ak, Aan sa goya. Taar oki teestu ozile Bun ho ta kaawiy do bi ka mic-ak do gee okinco kuuk era jile ka Zeruzaleem§.

³⁹ Min aginiyi ku Iisa gaasiit riy taat gaanuun ka Rabbin kaawtu, ŋu yeeptu do geegirco Nazareet do kid ka Galile.

⁴⁰ Mic-ak maadiyo ho ŋa denriyo. Ibine kaak asa min do Bunđi miinga ho Bun berji barkin dakina.

Iisa unje do ger ka Bunđi

⁴¹ Ay elgo, aginiyi ku Iisa baggiy Zeruzaleem do iidin taat ŋu kolig *Paak. ⁴² Min elginay ku Iisa nectu orok in seera, uudin ta aadinco, aginiyi iyiig in ŋuura. ⁴³ Min iidin-at gaase, ŋu yeeptu. Kar Iisa gay daktu Zeruzaleem. Sando, aginiyi balji pakire. ⁴⁴ Do taŋco-at a wal Iisa toliya ko in gee kuuk yeepa in ŋuura. Ŋu eeltu in jiwi, kar ŋu

§ 2:38 'jile ka Zeruzaleem' : Do wiktin taar-at, Yuudinna dakina pakira kadar Bun yaaco ŋaame Masi kaak yaa jilinco min do pise ka gee ku Room.

teestu bariyiñ datik ta aginiyco in royinco kuuk goy ede. ⁴⁵ Kar gay, nu bal gasinji. Nu bariyiy paa nam nu yeptu pey Zeruzaleem atta. ⁴⁶ Mena seer, nu bariya bariyen di. Kar yiriy ta 6aay ka subbin̄kar gay, nu gasiig do *ger ka Bun̄di. Na goy keder datik ta agindaw ku gaanuundi, na cokiyyigu ho na indiigu. ⁴⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak okin̄co ajbiyту do telkin̄ji ka micor-aka, asaan na telkaaco in ibine dakina. ⁴⁸ Wiktin taat aginiyji taliiga, nuur sa ajbiyту. Kar yaaco kaawiiji aman : « Gem kol ronji, maa di ki giniini ampa ? Talu, nunu in takko, seertini kelimni amile do wiktin taat ni bariyiicin̄. » ⁴⁹ Iisa gay telkiico aman : « Maa di kuu bariyiinu ? Ku ibanno kadar nun naa ginin riyoy ta Tanni do geriy walla ? » ⁵⁰ Kar aginiyji gay bal ibine baat ta kaawoy-ata.

⁵¹ Min naar-ak, Iisa yeptu Nazareet in nuura ho na karmiyiy kaawco. Yaaco gay obig gamin-an̄ okin̄co do adti. ⁵² Hiyya, Iisa maadiyo, ibinin̄ji sa gaayiyo. Na goyiy sellen̄ do unji ka Bun̄di ho do un̄co ka geemir.

3

Asinji ka Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Yaaya 1.19-28)

¹ Do wiktin taar-at, Tibeer, sultan kaak tatiko, gin ko elgin orok in beey do meennuwiyy. Pons Pilaat gay goy guberneer ka Zuude. *Herood Antipaas tala kaati ka Galile ho sinji Pilip gay goy kaati ka Iture in Terakoniit. Lisaniyaas gay goy kaati ka Abileen. ² *Han in̄ *Kayip gay agindaw ku gay satkiner. Do wiktinco-at ko, do kalaaner, Bun̄

berijit kaawoy do Yaaya roŋ ka Zakariya. ³ Yaaya jaawiig biy ka barre ka Zurdan. Na kaawiy do geemir aman : « Ibinon niginjo, rason goye kaak awalle, nuuko *batiziyinjo ho Bun yaako saamiyin zunuubinniko. »

⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi siirtu awalle do maktumney astu do werti aman :

« Gaay tonjo kaawa do kalaaner aman :

“ Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalan.*

⁵ Zoolna, gee yaa tiisinjo,

dambinay in kootat, gee yaa eeziŋco.

Botilay kuuk kooliyaw, gee yaa siyiŋco dalan,

ho zorgilna, gee yaa siyiŋco sataan.

⁶ Paa kat, gee okinjo yaa tale jile ka Bundi. † »

⁷ Min naar-ak, gee dakina baawiji do Yaaya a naa batiziyinjo. Naar gay kaawiico aman : « Talon ja, kun gee kuuk ar aalin-anju ! Ku pakira a kuu pake min dapiŋko ta Bundi taat asaw walla ? Ku gasit kaaw-an min momo ? ⁸ Hadi, ginon gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyinjo kaak awalle. Dakon osenno do aditko aman : “ Gi koogin ku tatte Ibraayim ”, asaan ka seener, Bun nec soke min do dambay-an di, naa rabilin roŋ ku Ibraayim. ⁹ Din gay, jekin naar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado roŋ kuuk samaane, nuu doliyinji ho nuu accin do aki. »

¹⁰ Kar gee-ak indiiŋ Yaaya aman : « Hadi, nii gine zinini maman ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak gin kesuun seera, do kaak ginno gay,

* **3:4** Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † **3:6** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3-5.

ɲaaji bere rakki. Kar gem kaak gin maan ka teendi sa, do kaak ginno gay, ɲaaco deediŋji oki. »

¹² Do wer-ak, gay obe miirir sa ɲaawiiji do Yaaya a ɲaa *batiziyiŋco ho ɲu indiig aman : « Gem kol tatkaw, nin gay, nii gine maman ? » ¹³ ɲaar gay telkiico aman : « Ku ginno botol ta kuu gaaye gurus do geemir min kuwa. Icoŋ maan kaak ɲu kaawikon di. »

¹⁴ Do wer-ak, pey gin askirna. ɲuur sa indiig Yaaya aman : « Kar nin-aŋ gay, nii gine maman ? » ɲaar gay telkiico aman : « Dakoŋ gaamenno gurus ka gemor, wala kuuji diye kaaw maala. Illa kuu peye iŋ gurus ka ɲu beriiko do koyer di. »

¹⁵ Wiktin taar-at, gee eraag ko Masi kaak Bun kaawtu a ɲaa ɲaame-aka, kar ɲu indiy ziŋkico aman : « Yaaya-aŋ ko yaa gine ɲaara walla ? »

¹⁶ Yaaya gay kaawiico do gee okiŋco aman : « Nun batiziyaako iŋ amay. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa soriŋ ɲugiray. Gem ɲaar-ak yaako batiziyiŋko iŋ Ruwwin ta Bui di ho iŋ ako. ¹⁷ ɲa ob garta do pisiŋji, ɲaa yiile *game ka putiri ho ɲaa leeŋ do urdey. Kar bun gay, ɲaa orin do ak taat matdo tak-tak. » ¹⁸ Ansii ko, Yaaya taayiig gee iŋ kaawin dakina ku pey kuuk gaara Kabarre ta Gala.

*Herood obig Yaaya-Batist danjaayne
(Matiye 14.3-4, Maark 6.17-18)*

¹⁹⁻²⁰ *Herood kaak tala kaati ka Galile gay obit Herodiyaad, daaciy ta sinji Pilip ho ɲa gin pey gamin kuuk jookum ku pey. Do taar-at ko, Yaaya leesiiji dakina. Iŋ taar-ata oki, Herood bal cime

kaay. Na gin pey maan kaak jookumo, na obig Yaaya danjaayne.

Batem ka Iisa
(*Matiye 3.13-17, Maark 1.9-11*)

²¹ Min Yaaya, n̄uu bal obin̄ misa danjaayne ho na *batiziyiig gee okin̄co-ak, Iisa oki, na batiziyiiga. Wiktin taat Iisa salkiyiyo, samaan piltu waakilak. ²² Do wer-ak, Ruwwin ta Bun̄di paayiji ar ammaama, ho na dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Kin̄ke ko ron̄du, nu elgicin̄ dakina ho ki berdu galal dakina. »

Tamba ta Iisa

²³ Wiktin taat Iisa teestu gine riyoy-ak, elginay yaa nece ar orok subba pa. Gee gay a wal na ron̄ ka Yuusup, ron̄ji ka Eli-aka. ²⁴ Eli gay ron̄ji ka Mataat, Mataat ron̄ji ka Lebi, Lebi ron̄ji ka Melsi, Melsi ron̄ji ka Janaay, Janaay ron̄ji ka Yuusup. ²⁵ Yuusup gay ron̄ji ka Matatiyaas, Matatiyaas ron̄ji ka Amoos, Amoos ron̄ji ka Nawuum, Nawuum ron̄ji ka Esli, Esli ron̄ji ka Nagaay. ²⁶ Nagaay gay ron̄ji ka Maat, Maat ron̄ji ka Matatiyaas, Matatiyaas ron̄ji ka Simeyiin, Simeyiin ron̄ji ka Josees, Josees ron̄ji ka Joda. ²⁷ Joda gay ron̄ji ka Yowanaan, Yowanaan ron̄ji ka Reeza, Reeza ron̄ji ka Zorobabeel, Zorobabeel ron̄ji ka Salatiyeel, Salatiyeel ron̄ji ka Neeri. ²⁸ Neeri gay ron̄ji ka Melsi, Melsi ron̄ji ka Addi, Addi ron̄ji ka Kosaam, Kosaam ron̄ji ka Elmadaam, Elmadaam ron̄ji ka Eer. ²⁹ Eer gay ron̄ji ka Iisa[†], Iisa ron̄ji ka Eliyezeer, Eliyezeer ron̄ji ka Joriim, Joriim ron̄ji ka Mataat, Mataat ron̄ji ka Lebi.

[†] **3:29** 'Iisa' : Iisa naar-an̄, na Iisa Masido, na gem ka pey.

³⁰ Lebi gay ronji ka Simeyon, Simeyon ronji ka Zuuda, Zuuda ronji ka Yuusup, Yuusup ronji ka Jonaam, Jonaam ronji ka Eliyakiim. ³¹ Eliyakiim gay ronji ka Meleya, Meleya ronji ka Menna, Menna ronji ka Mattata, Mattata ronji ka Nataan, Nataan ronji ka Dawuud. ³² Dawuud gay ronji ka Jeese, Jeese ronji ka Obeed, Obeed ronji ka Booz, Booz ronji ka Sala, Sala ronji ka Nasoon. ³³ Nasoon gay ronji ka Aminadaab, Aminadaab ronji ka Admiin, Admiin ronji ka Arni, Arni ronji ka Hesroon, Hesroon ronji ka Perees, Perees ronji ka Zuuda. ³⁴ Zuuda gay ronji ka Yakuub, Yakuub ronji ka Isaaka, Isaaka ronji ka Ibraayim, Ibraayim ronji ka Teera, Teera ronji ka Nawoor. ³⁵ Nawoor gay ronji ka Seruug, Seruug ronji ka Rewu, Rewu ronji ka Peleeg, Peleeg ronji ka Ebeer, Ebeer ronji ka Seela. ³⁶ Seela gay ronji ka Kenaan, Kenaan ronji ka Arpaksaad, Arpaksaad ronji ka Seem, Seem ronji ka Nowe, Nowe ronji ka Lemeek. ³⁷ Lemeek gay ronji ka Matusaleem, Matusaleem ronji ka Henok, Henok ronji ka Yereed, Yereed ronji ka Malaleyeel, Malaleyeel ronji ka Kenaan. ³⁸ Kenaan gay ronji ka Enoos, Enoos ronji ka Seet, Seet ronji ka Aadum, Aadum gay, ñaar ko ronj ka Bunđi.

4

Gece ka Iisa Masi (Matiye 4.1-11, Maark 1.12-13)

¹ Iisa miin in Ruwwin ta Bunđi. Min ña yeepiy min do barre ka Zurdan-ak, Ruwwin-at ñaamiig do goosiner. ² Do wer-ak, *Seetanne astu gecinji. Menaw orok poof, ña gecaag gecen di ho Iisa bal

okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, Iisa, mey diyaaga. ³ Hiyya, Seetanne kaawiiji aman : « Ya kinj kat Ronj ka Bunji-ak, kaawiy do dambi-an a nyaan raabile tee. » ⁴ Iisa gay telkiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Gem ke goyaado do bi ka teendi di. ”* »

⁵ Min naar-ak, Seetanne iyiig pey do wer kaak kuwa aale ho kodok di, na gaariijig kidin ku sultinniidi okinco kuuk do duniiner. ⁶ Kar na kaawiiji aman : « Izinne inj malle ku sultinniidi-an, okinco, naan berinco. Gamin-an, nu berduug do pisindu ho nun naa berin do ay waan kaak nu rakiy di. ⁷ Kinj gay, ya ki ooy ki abdiyintu-ak, gamin-an okinco locinj. » ⁸ Iisa gay telkiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Kii abdiye *Rabbin Bunjin keeji di ho naar di kii derse unci. ”† »

⁹ Min naar-ak, Seetanne iyiig Iisa Zeruzaleem ho na diyig kuwa do kaay ka *ger ka Bunji, kar na kaawiiji aman : « Ya kinj kat Ronj ka Bunji-ak, beer keder, ¹⁰ asaan nu siir do Kitamner aman : “ Bun yaaco kaawe do dubilji nuun gooye, ” ¹¹ ho nu siir pey aman : “ Dubal-ak yaan acume‡ do pisinco. Paa kat, asinji dooyido inj dambay. ”§ » ¹² Iisa gay telkiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Ki gecaagdo Rabbin Bunjin. ”* » ¹³ Min Seetanne gaasiig gecinji kaak na gecii Iisa, na rasiiga ho na deettu minniney a naa ere wiktin ta pey.

* **4:4** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3. † **4:8** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13. ‡ **4:11** ‘acume’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘okume’.

§ **4:11** Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12.

* **4:12** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16.

*Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 4.13-17, Maark 1.14-15)*

¹⁴ Min njaar-ak, in gudurre ta Ruwwin ta Bunji, Iisa yeeptu do kid ka Galile ho gee okinco kuuk goy ede-ak kaawa ko do bi kanji di. ¹⁵ Na bilda gee do geray ku salaane ku *Yuudinnar ho gee okinco ozila ko njaar di.

*Nu poocig Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 13.53-58, Maark 6.1-6)*

¹⁶ Iisa baawtu do geeger ka Nazareet do wer kaak na maadtu. Ay yiriy ta *sabitdi, na baggiy do ger ka salaaner ka Yuudinnar. Ampaa ko, yiriy ta sabit taar-at oki, na unjitu pey do ger ka salaaner. Min na unje, na uctu a nnaa garkiye Kitamne. ¹⁷ Nu beriji maktumne taat nabi Ezaayi siirtu. Min na obta, na piliita, ho na gastu wer kaak kaawa aman

¹⁸ « Ruwwin ta Bunji goy in nunu asaan na do bintu a naa gaarin Kabarre ta Gala do pokirnar.

Na naamintu a naa kaawe aman :

“ Gee kuuk goy do danjaayner, nuu pikiinco.

Nuur kuuk noolna, nuu piliin odinco.

Nuur kuuk nu taabiyaagu, nuuco imilin taabinco.

¹⁹ Na naamintu a naa gaarin elgo taat kuu talin barkin ta Rabbin Bun. ” »†

²⁰ Min na gaastu in garaaney, na maliyiit maktumne-at do werti, kar na berijit do gay riyor ho na goytu. Gee kuuk goy do ger-ak, okinco, odinco gooya ko njaar di. ²¹ Iisa gay teesiico kaawe aman : « Kaaw taat ku dortu ho nu garkiytu min do Kitamner-ata, yiriyta-an kat wiktinti nece. »

† 4:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 61.1-2.

²² Gee okiŋco kuuk cokiya-ak ajbiyту dо kaawin kuuk unja dо gelbiner ŋa kaawiico ho ŋu teestu kaawe samaane dо bi kaŋji. Kar ŋu diyту aman : « Ŋaar-aŋ wal roŋ ka Yuusup dоo di ? » ²³ Kar Iisa telkiico aman : « Ka seener gay, ku asaadu kaawe ar kaak ŋu kaawgiy aman : “ Kiŋ gay coole geemir, diŋ gay cool kat ziŋ ka meenjin. ” Kuudu kaawe pey aman : “ Ni dorig gamin okiŋco kuuk ki gintu Kapernayuum, diŋ gay ginig anne dо darre ta meenjin oki. ” » ²⁴ Kar ŋa deeltu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, ginno nabiŋce kaak gee ku darrey ica kaawoy. ²⁵ Nu kaawaako ka seener, dо wiktin taat nabi *Eli goyiy-ak, gin murgilgal dakina dо kid ka Israyeel ho mey yaarko unjitu dо wer okiŋji asaan elgin subba iŋ koyin bijigiy amay bal ŋoke. † ²⁶ Kar gay, Buŋ bal ŋaamin *Eli dо murgilgal kuuk goy dо kid ka Israyeel-aku, ŋa ŋaamig dо murgil rakki taat goy dо hellin ta Sarepta, dо kid ka Sidon. ²⁷ Kar dо wiktin ta nabi Elize gay, gin gee dakina kuuk dukum burdum dо darre ta Israyeel. Kar Elize da cooldо yoo rakki minninco. Illa ŋa cool gem rakki sinji Naama min darre ta Siri. »

²⁸ Min gee kuuk goy dо ger ka salaaner doriit kaaw ta Iisa-ak, okiŋco, ŋu dapintu aale. ²⁹ Kar ŋu uctu putur ho ŋu teestu akilinji nam ŋu imiliig kara min dо geeger ka Nazareet. Geeger-ak, ŋu piniig kuwa ka kooti. Paa ko, gee-ak iyiig Iisa dо wer kaak jerle a ŋuu akilinji pey, ŋaa tunkile keder. ³⁰ Kar Iisa gay uctu, ŋa birtu min dо datikco ho ŋa deettu.

† **4:25** Wer ka gase kaawor dо 1 Ruwa 17.1.

*Coole ka gem kaak aarid obga
(Maark 1.21-28)*

³¹ Min naar-ak, Iisa baawtu do geeger ka Kaper-nayuum, do kid ka Galile ho na bildiy gee in yiriy ta *sabitdi. ³² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiyту do bildinji-aka, asaan na kaawa in izinne. ³³ Atta do ger ka salaaner-ak, gin gem rakki kaak aarid obga. Gem-ak koola rada aman : ³⁴ « Wayyay, Iisa ka Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nu ibingicin tam, kin ko kaak Bun dobtu ho na naamtu. » ³⁵ Iisa telkiiji do aarid-ak in gaay tongo aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-anka ! » Hiyya, aarid-ak acciig gem-ak bup do datikco ho na amiltu min do gem-aka. Kar gem-ak uc cewey di, maan sa bal gininji. ³⁶ Gee-ak okinco ajbiyту tak-tak ho nu kaawtu benannico aman : « Taar-an gay maa kaawra ? Gem-an kaawa in izinne ho in gudurre do aaridnar, ek di nu amiliy min do geemir. » ³⁷ Hiyya, do adiy ka kid ka Galile okinji, gee kaawa ko do bi ka Iisa di.

*Coole ka gee dakina
(Matiye 8.14-17, Maark 1.29-34)*

³⁸ Min naar-ak, Iisa amiltu min do ger ka salaaner ho na baawtu wer kan Simon. Min na unjitu geero, na gasiit kogoy, ziti kobire. Nu indiig Iisa a naa ase talinti. ³⁹ Iisa baawiititi ho na oniititi, kar na kaawtu in gaay tongo do raduw-at a taa rasinti. Ek di ta rasiita. Ta bite-an di, geem-at uctu ho ta teestu tale kaaco.

⁴⁰ Wiktin taat pat gale, gee ku geeger-ak iyiiig geenco okinco kuuk radaw in ay biyaw ta raduwar do Iisa. Na leeyiico pise ho na cooliigu. ⁴¹ Aaridna

amiliy min do gee dakina in koriyco aman : « Kinke Ronj ka Bunji ! » Kar Iisa gay awniico ho na todfiico kaawo, asaan nu ibingig a naar ko *Masi.

Iisa gaara Kabarre ta Gala do geray ku salaaner (Maark 1.35-39)

⁴² Min wer waltu, Iisa amiltu, na deettu do kalaaner. Gee dakina amiltu bariyinji. Min nu gasga, nu leyiiga a naa deetenno. ⁴³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nun naa 6aa do geegirnay ku pey a naa gaarin Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunji. Do riy taar-an ko, Bunj naamiinu. » ⁴⁴ Hiyya, Iisa uctu, na 6aawtu do kid ka Zuude, na gaariy Kabarre ta Gala do geray ku salaaner ku *Yuudinnar.

5

Dobe ka maajirna kuuk awalle (Matiye 4.18-22, Maark 1.16-20)

¹ Yiriy rakki, Iisa 6aawtu do biy ka barre kaak nu kolig Zenezareet. Gee dakina asiji a nuu cokiye kaaw ta Bunji. Gee-ak akila zinikico, nu raka a nuuji 6aawe moota. ² Iisa jaaltu kaay ho na taltu markabin seera goy do biy ka barrer. Gay cabindi* gay paay ko ace ribbinco. ³ Iisa 6aawtu, na coktu ka markab ka Simon-aka ho na kaawiji a naa sinjin sood min do gongumor†. Hiyya, na goytu in baay ho na teestu bilde gee.

⁴ Min Iisa gaastu in bilde ka geemir, na kaawiji do Simon aman : « Sinjite pey unda do wer ka

* **5:2** 'Gay cabindi' : Werin daarin, nu kaawa a 'gay dee boosir'.

† **5:3** 'do gongumor' : Werin daarin, nu kaawa a 'bi joorner'.

baata ho pikkironḡu ribbinko kuu cabe boosi. »
⁵ Simon telkiiji aman : « Gem kol tacco, aando-an okintit, ni caba caben di, kar ni bal gase yoo maanna. Kar gay, min ki kaawdu, naa pikkiriḡ ribban. »
⁶ Hiyya, ḡu pikkiriigu ho ḡu soktu boos dakina nam ribbinco sa eeraw. ⁷ Ḥu jaaliico pise do eeḡco kuuk goy do markab ka pey a ḡuu jorkiḡco. Eeḡco-ak astu ho okiḡco, ḡu miiniig markabinco seerco iḡ boosi nam markabinco-ak raka nooriye. ⁸ Min Simon-Piyer taliig maanna-ak, ḡa dersitu ris do asiḡji ku Iisa ho ḡa kaawiiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, etar minniner asaan nu gin zunuubinna. »
⁹ Simon kaawtu pa-ak, asaan ḡaar iḡ eenji, okiḡco, ḡu ajbiye do bi ka boos kuuk dakina ḡu soktu-aku nam kolaw sa obgu. ¹⁰ Min eenji ku Simon kuuk ajbiy-ak, goy oki Zaak iḡ Yaaya, kooginay ku Zebede. Kar Iisa diyiiiji do Simon aman : « Dak ginenna kolaw. Min yiriyta-aḡ, ki cabaado pey boosi, illa kii cabguweḡ ko geen di. »
¹¹ Hiyya, ḡu iyiig markabinco do goḡḡumor, ḡu rasiig iḡ gaminco okiḡco ho ḡu aadiig Iisa.

Cale ka burdumdi
(Matiye 8.1-4, Maark 1.40-45)

¹² Ba aaro, Iisa goy do geeger rakki ho gem kaak dukum burdum asiiji. Min gem-ak taliig Iisa, ḡa dersitu do unji nam ḡa noodiig unji keder, kar ḡa loklikiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. »
¹³ Iisa ḡaamtu pisiḡji, ḡa diriiga† ho ḡa kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diḡ calu ! » Ek di ḡa caltu *cawar min do burdumji. ¹⁴ Iisa

† **5:13** 'diriiga' : Werin daariḡ, ḡu kaawa a 'ecimiiga'.

karmiig gem-ak aman : « Yaman, dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, 6aa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, nuu ibine kadar ki cale. » §
¹⁵ Min njaar-ak, gee kaawa ko kaawin kunji di pak ka awalle. Gee dakina numiyo, nu cokiyiy kaawoy ho na cooligu min do raduwniico. ¹⁶ Kar Iisa gay amilgiy do kalaaner keeji di ho na salkiygiyo.

*Coole ka gem kaak rungiye
 (Matiye 9.1-8, Maark 2.1-12)*

¹⁷ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee, agindaw ku gaanuundi in gee kuuk nu koliy *Pariziyenna sa goya. Gee-ak, asa min hellinnan okinco ku Galile in ku Zuude ho min geeger ka Zeruzaleem oki. Gudurre ta Rabbin Bun goy in Iisa a naa coole gee. ¹⁸ Gee daarin pa astu, nu icil gem kaak rungiye ka darin gildi. Nu bariya botol taat nuu unjin do gerdi a nuu iyin do Iisa. ¹⁹ Kar gay, gee tid aale nam nu bal gedire unjinji. Ampaa ko, nu coktu kuwa ka gerdi-aka, nu noomtu bee ho nu paayiig in darin gilji datik geemir do unji ka Iisa. ²⁰ Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, na diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunuubinna, nu saamiyjin gu. » ²¹ Do wer-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna teestu kaawe do aditco aman : « Na maa gemir kaak niga biy in Bun-an ka ? Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Bun keeji di ! » ²² Kar Iisa gay ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? ²³ Ya nu kaaw aman : “ Zunuubinna,

§ 5:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik 14.2-32.

ɲu saamiyɲɲɲu ” wala “ Ucu ho jaawu ”, taat moo melen ? ²⁴ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubin-nar do duniiner. » Kar pey, ɲa diyiiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawiiɲ-aɲ, ucu, icig darinɲilɲ ho deet gerko. » ²⁵ Kodok di, gem-ak uctu do uɲco ka geemir okiɲco, ɲa iciig darinɲilɲi, ɲa deettu gerco ho ɲa oziliy Buɲ. ²⁶ Do wer-ak, gee okiɲco kolaw obiigu, ɲu ajbiytu tak-tak ho ɲu teestu ozile Buɲ. ɲu kaawiy aman : « Yiriyta, gi tal gamin kuuk ajbay aale. »

Kole ka Lebi

(Matiye 9.9-13, Maark 2.13-17)

²⁷ Min ɲaar-ak, Iisa amiltu kara ho ɲa taliig gay obe miirir, sinji Lebi, kaak goy do riyoy. Kar Iisa kaawiiiji aman : « Uc aadnu. » ²⁸ Ek di Lebi uctu, ɲa rasiig gamnay okiɲco ho ɲa aadiiga. ²⁹ Kar Lebi iyiig Iisa do geriy, ɲa depiyiiga. Gay obe miirir dakiina in gee kuuk pey sa tee in ɲuura. ³⁰ Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi kuuk goy ede-ak teestu gujumjume. ɲu kaawiico do maajiray ku Iisa aman : « Maa di ku tiyiyo ho ku siyiy in gay obe miirir ho in gee ku pey kuuk gina jookum-aɲku ? » ³¹ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa ɲuur kuuk radaw. ³² Nun bal ase do gee kuuk tala zinɲkico a ɲu sellen. Nu as do ɲuur kuuk ibina kadar ɲu gina jookumo a ɲuu rasiɲ goyiɲco kaak awalle. »

Inde do bi ka sayamner

(Matiye 9.14-17, Maark 2.18-20)

³³ Pariziyenna indiig Iisa aman : « Maajirna ku Yaaya-Batist in kuni ica sayamne doo ho ɲu

salkiyaw. Kar kunjin gay tiyaw ho ɲu siyaw. »
³⁴ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk ɲu kolig do iidin ta obindi, ya ɲu goy misa in ɲaar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a ɲuu ice sayamne ? Ha'a, kaawaacodo. ³⁵ Kar gay, wiktin yaa ase taat ɲuu icin ɲaar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, ɲu asiy ice sayamne. »

³⁶ Iisa deliico pey danla aman : « Waan eerro giteen min do batik ta marbinto a ɲaa naale batik taat zoode. Yampa, batik taat marbinto-at oki eere ho giteenti sa numaado in taat zoode. ³⁷ Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiɲ etirsinna-aku, ɲuu ɲaale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. ³⁸ Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. ³⁹ Waan kaak aaw ko maam kuuk nee-ak ello pey kuuk eelaw. Asaan gee kaawa aman : “Maam kuuk nee kat gala.” »

6

Iisa in yiriy ta sabitdi *(Matiye 12.1-8, Maark 2.23-28)*

¹ Yiriy rakki ta *sabitdi, kuɲ Iisa bira min do morginar. Maajirnay teestu yiime kay ku *gemer, ɲu sooyiyo ho ɲu eeymiyo. ² Do wer-ak, gin *Pariziyenna daarin kuuk kaawiico aman : « Maa di ku giniy maan kaak *gaanuunte todite in eele ka geeror ? » ³ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiɲin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyiigu ? ⁴ Dawuud unjitu do *ger ka Bunɲi, ɲa teetu tee kaak ɲu bertu *satkin do Bunɲi, ho ɲa beriico do eenji oki. Zer tee ɲaar-ak,

gem ka pey ginno botol taat ṅaa teenji, illa gay satkiner di. » ⁵ Iisa kaawiico pey aman : « Nun *Ronj gemor di mee sabitdi. »

*Coole ka gem kaak pisinji mate
(Matiye 12.9-14, Maark 3.1-6)*

⁶ Gin menaw, in yiriy ta sabit ta pey, Iisa unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ṅa teestu bilde gee. Do ger-ak, gin gem kaak pisinji ka meeda mate. ⁷ Agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna dibiiji do Iisa, ṅu rakiy tale ya ṅaa coole gem in yiriy ta sabitdi, kar ṅuuji diye kaawo. ⁸ Sando, Iisa gay ibinit pikirrico. ṅa diyiiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Uc pey datik ta geemir. » Ek di ṅa uctu, ṅa peytu. ⁹ Kar Iisa kaawiico aman : « Nu indaakon ja : gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen wala gii ginguwe taat jookumo in yiriy ta sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwiṅco ? » ¹⁰ Min ṅa indiig pa-ak, ṅa taliig gee-ak okiṅco, kar ṅa kaawiiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjin. » Ek di ṅa taariiga ho pisinji cooltu do weriy. ¹¹ Min agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna taliig maanna-ak, ṅu dapinṅu aale ho ṅu teestu kaawe benannico do maan kaak ṅuuji gine do Iisa.

*Paliinna kuuk orok in seera
(Matiye 10.1-4, Maark 3.13-19)*

¹² Yiriy rakki, Iisa coktu ka dambar a ṅaa salkiye. ṅa waltu kuwa in inde ka Bunḍi. ¹³ Min wer waltu, ṅa koliig maajirnay, kar ṅa doḍtu minninco orok in seera ho ṅa koliig a ṅu *paliinna. ¹⁴ Paliinna-ak,

ņuur ko : Simon kaak Iisa koliig oki Piyer* in sinji Andre, Zaak in Yaaya, Pilip in Bartelemi, ¹⁵ Matiye in Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ¹⁶ Zuud ronji ka Zaak, ho in Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa.

*Coole ka geemir
(Matiye 4.23-25)*

¹⁷ Kar ba aaro, wiktin taat Iisa paayiy min ka dambar in paliinnay-aku, na peytu do wer kaak patal. Maajirnay dakina goy do wer-aka, in gee dakin dakina ku pey min kid okinji ka Zuude, min Zeruzaleem, ho min geegirnay ku Tiir in Sidon kuuk goy do biy ka barrer. ¹⁸ Gee okinco-ak as a nuu cokiye kaawoy ho naa coolinco. Nuur kuuk aaridna obgu sa, Iisa coolgu. ¹⁹ Ay gem di raka diirinji, asaan gudurre taat amila min do ziy-at coolaag gee okinco.

*Iisa kaawa do bi ka galal in taabine
(Matiye 5.1-12)*

²⁰ Do wer-ak, Iisa jaaltu kaay, na taliig maajirnay ho na teestu kaawe aman :

« Galal do kuj kuuk pokirna,
asaan *Meennaw ta Bunji taar loko.

²¹ Galal do kuj kuuk mey diyaako dinja,
asaan tee yaako necinjo.

Galal do kuj kuuk zulinjo minaw dinja,
asaan ku asa site in galilko.

²² « Galal loko ya gee elgiikonno, ya nu yilaako, ya nu waraako ho ya nu kaawaako jookumo, asaan ku aamin do nun *Ronj gemor. ²³ Aaciyon min

* **6:14** 'Piyer' : Sin nuur-an diya a 'dambi'.

galal wiktin taat gamin-ak as ko, asaan haginko taat Bunj yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansii ko, aginiyco ku geemir-anj taaɓiyiig nabiinna oki pa.

²⁴ « Kar gay, do gaayiyko kunj gay gamnar, asaan ku gasit ko galilko.

²⁵ Do gaayiyko kunj kuuk diŋ tee neciŋko, asaan mey asaako deenŋko.

Do gaayiyko kunj kuuk sita diŋka, asaan kuu asa ale do taaɓinko.

²⁶ « Do gaayiyko kunj kuuk gee okiŋco ozilaako, asaan awalle aginiyco ozilaag nabiinna kuuk raada oki. »

*Ele ka adiner
(Matiye 5.38-48, 7.12)*

²⁷ « Kar gay, do kunj kuuk cokiyaanu, nu kaawaako : Elguwoŋ adinko ho ginguwoŋco sellen do ŋuur kuuk elgiikonno. ²⁸ Indoŋco barkin ta Bunji do ŋuur kuuk surpiyaako ho salkiyonŋco do ŋuur kuuk taaɓiyaako.

²⁹ « Ya waan baasiŋciŋ do gargumon, newsijit taat rakki oki. Ya waan gaamit batkon, rasjit ta kapak oki. ³⁰ Beriy do ay waan kaak indaaciŋ maanna ho ya waan gaamig maannaŋ, da icenno pey biy. ³¹ Ginoŋco do geemir ay maanna ar taat kunj rakiy a ŋuuko gine loko.

³² « Ya kunj kat el gee kuuk elgiikon di, maman Bunj yaako oziliŋko ? Gee kuuk jookumo oki elgig ŋuur kuuk elgiigu ! ³³ Ya kunj kat gina sellen do ŋuur kuuk ginaako sellen di, maman Bunj yaako oziliŋko ? Gee kuuk jookumo oki gina pa ! ³⁴ Ya ku bera daan do gee kuuk yaako kappiyinti di, maman Bunj yaako oziliŋko ? Gee kuuk gina

jookumo oki bera daan do eenco ya nu hariya a nuuco kappiyinti. ³⁵ Kar gay, elguwon adinko, ginguwonco sellen. Berguwonco daana ho dakon hariyenno a nuuko kappiyinti. Ansii kat, kuu gine kooginay ku Bun ka kuwa ho kuu gase haginko taat dakina oki. Asaan Bun, naar sellen do gee okinco, nuur kuuk ozilgido yoo kuuk motilay oki. »

*Dukume ka seriiner
(Matiye 7.1-5)*

³⁶ Iisa gaaytu pey aman : « Kuuniyon sellen ar Takko ka sellen. ³⁷ Dakon talenno zinƙiko ar gay dukume seriiner, paa kat, Bun dukumiikonno seriine loko. Dakon diyenno kaaw do gemor, paa kat, seriin ta Bundi obaakonno. Saamiyonco do gee kuuk ginaako jookumo ho Bun yaako saamiye loko. ³⁸ Beron ho Bun yaako bere. Naako bere ar gem kaak liya koo do girdor, na yakyikiiga, na nonyiiga nam ta sollaw. Ampaa ko, Bun yaako yeepin maan kaak ku giniy do geemir. »

³⁹ Iisa deliico pey danla aman : « Nool kat daangiy giji noolo walla ? Ha'a, daanno. Yampa seerco, nuu solle do beendi. ⁴⁰ *Maajirince, naar pakgido tatkuwiy kaak bildiga, kar naar kaak nu bildig samaane gay yaa nece in kaak bildiga.

⁴¹ « Maman ki taliy gan kaak kapak kaak goy do od ta sinjin, kar et kaak goy do odon tanjin gay, ki talgido ? ⁴² Kin kaak gin et tatik do odon, kar maman ki kaawiy do sinjin aman : “ Gem kol sinji, rasin ja naa icin gan kaak goy do odon-anƙa ? ” Ki tallo et kaak goy do odon walla ? Tal ja gem kaak kaawa in biy di-anƙa ! Gedar ja do tanjin, kii tale karan, kar kii imilin gan kaak goy do od ta sinjin. »

Maajirin kaak ta6
(*Matiye 7.16-20,12.33-35*)

⁴³ « Et kaak samaane waado ronj kuuk gallo ho et kaak samaanno oki waado ronj kuuk gala. ⁴⁴ Asaan ay eto, gee ibinaag min do ronji. Gee okaddo ronj ku buguwar wala ronj ku karunder min do et kaak gin jamay. ⁴⁵ Gem kaak sellen-ak, sellin kuwiy asa min do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, jookumiy-at sa asa min do adiy kaak pondiko. Ka seener, kaaw taat goy do adiy-at, taar ko na imiliit kara. »

⁴⁶ Iisa kaawiico pey aman : « Maa di ku koliin aman : “ *Rabbine, Rabbine ” in binjikon di, kar kuu gingitdo taat nu kaawiiko ? ⁴⁷ Naar kaak asa lotu, kaak cokiyaat kaawor ho kaak aadaat in botilti, na ar waa ? ⁴⁸ Gem naar-ak ar gem kaak pina gero. Na eciriy ja beenay baata, na paayig dulaayinna ku gerdi ho na teesiy pine ar gem kaak pinig geriy ka maari. Paa kat, ya tambal aadji sa naa eeziydo, asaan na pin bombo. ⁴⁹ Kar gay, ya gem kaak cokiyaat kaawor ho aadgitdo in botilti, naar ar gem kaak pin ger bal dulaayinna. Ya tambal aadji-ak, kodok di na eeziy nam na nigiy tak-tak. »

7

Gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room
(*Matiye 8.5-13*)

¹ Min Iisa gaasit kaawoy okintit do geemir, na deettu pey Kapernayuum. ² Do geeger-ak, gin tatkaw rakki ka askirin ku Room kaak gin askirin miya do aaroy. Tatkaw-ak gin gay riyoy rakki radaw nam na gaay mate. Naar gay, na elgiga. ³ Paa

ko, wiktin taat ɲa dortu gee kaawa ɔo bi ka Iisa, ɲa tabiriiji aginay daarin ku *Yuudinnar, ɲuuji diye a ɲaa ase coolin gay riyoy. ⁴ Min aginay-ak ottu moota ɔo Iisa, ɲu wakiliiji marmile aman : « Gem-aɲ nec ta ki gaayinji, ⁵ asaan ɲa elgig geente ho ɲaar di oki pinig gerni ka salaaner. » ⁶ Hiyya, Iisa uctu ɲa ɓaawtu in ɲuura. Wiktin taat ɲa gaay ote geero, tatkaw ka askirnar-ak ɲaamtu roynay a ɲuuji diye aman : « Gem kol *Rabbiney, dak taabiyenno asaan nun bal nece kii unje ɔo gerir. ⁷ Do saan taar-at ko, nun meendu baljin ɓaawe. Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-aɲ yaa coole. ⁸ Nun meendu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin ɔo aaror. Ya nun kat kaaw ɔo rakki minninc a “Baa ! ” Ek di ɲa ɓaayo. Ya nu kol rakki ka pey a “Asu ! ” Ek di ɲa asiyo. Kar ya nu gaarji ɔo gay riyor a “Ginit riy-anta ! ” Ek di ɲa giniita. » ⁹ Min Iisa doriit kaaw-at, ɲa ajbiyiiji ɔo tatkaw-aka. Kar ɲa newsiico ɔo gee ku aadaaga-ak ho ɲa kaawiico aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okinco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar ɲaar-aɲka. » ¹⁰ Hiyya, gee kuuk tatkaw tabirtu-ak yeeptu geero. Min ɲu yeepe, ɲu gasiig gay riyor-ak cool ko.

Nooye ka ron ka murgilal

¹¹ Min ɲaar-ak, Iisa uctu, ɲa deettu ɔo geeger kaak ɲu koliig Nayiin. *Maajiray in gee dakina ku pey aadaaga. ¹² Wiktin taat ɲa gaay ko unje ɔo geegirdi-ak, ɲa ɲaamtu in gee kuuk icil momte. Momte-ak gay, ɲa ron ka murgilal. Roni rakki di gaasiiji. Gee dakina ku geegirdi-ak gay aadaata. ¹³ Min Rabbin taliita, ɲa taltu aminduwti ho ɲa

kaawiitit aman : « Bugam, dak alenno pey ! »
¹⁴ Kar Iisa sinjitu moota ho ɲa diirig darinjal-aka. Min ɲa diiriig di, gee kuuk icil momte-ak peytu dut. Kar Iisa kaawtu aman : « Gem kol ronji, nu kaawaajiɲ, ucu ! »
¹⁵ Ek di momte-ak nooytu, ɲa goyту in baay, kar ɲa teestu kaawe. Hiyya, Iisa beriitig do yaaco. ¹⁶ Gee-ak okiɲco ajbiyту tak-tak nam kolaw sa unjiico ho ɲu kaawtu aman : « Ozilintɛɲ Bunte ! ɲa iyte nabiinɛe tatko do datikte. »
 Ho ɲu kaawtu pey aman : « Bun as mogiɲ geenji. »
¹⁷ Hiyya, kabarre-at totirtu do kid ka Zuude okiɲi yoo do kidin kuuk moota oki.

*Inde ka Yaaya-Batist
 (Matiye 11.2-19)*

¹⁸ Min ɲaar-ak, maajirnay ku Yaaya-Batist osiijig gamin okiɲco kuuk Iisa gintu-ak do tatkuwco. Min ɲu osiiji pa-ak, Yaaya koltu minninco seera ¹⁹ ho ɲa ɲaamiig do Rabbin Iisa a ɲuu indinji aman : « Kiɲ ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? »
²⁰ Min ɲu otiiɲi, ɲu kaawiiɲi aman : « Yaaya-Batist ɲaaminti a niin inde aman : “ Kiɲ ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? ” »
²¹ Do wiktin taar-at, Iisa gay coola gee dakina min do raduwniico, ɲa bera aapiye do mersinar, ɲa atka aaridna ho ɲa pila odin ku noolin dakina. ²² Iisa telkiico aman : « Baan kaawonji do Yaaya do taat ku taltu ho ku dortu : noolin talaw, mersin jaawa tal-tal, burdumin calaw, dunguyuuɲin doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta Gala. ²³ Galal do ɲaar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

*Iisa kaawa do bi ka Yaaya-Batist
(Matiye 11.7-11)*

²⁴ Min gee kuuk Yaaya-Batist tabirtu-ak deettu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku baaw tale maa do kalaaner ? Coor taat us awkaata walla ? Ha'a !
²⁵ Yampa, ku baaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! Njuur kuuk is kesuun ta samaan-at, njuur gay gamnar kuuk goy do geray ku sultinniidi. ²⁶ Yampa, ku baaw tale waa ? Nabiinçe ga ? Hii, ka seener nu kaawaako, kuñ tal gem kaak pakgig nabiinçe. ²⁷ Yaaya-Batist, njaar ko kaak Bunj kaawtu do Kitamner a njaa njaame awalle min Iisa Masi. Kitamne kaaw aman :

“ Nun naa njaaame gay tabiriikar unçi
a njaañ siyin botilin. ”*

²⁸ Nu kaawaako, min gee kuuk nu weeyig ween di-anj, ginno kaak tatik pakgig Yaaya. Kar sando, njaar kaak kapak do *Meennaw ta Bunji-ak gay, njaar tatik pakgig Yaaya. ²⁹ Gee okinço inj gay obe miiri oki cokiyiig Yaaya. Nu ibin kadar Bunj, njaar sellen ho nu ooytu, Yaaya *batiziyiigu. ³⁰ Kar *Pariziyenna inj agindaw ku gaanuundi gay pociit taat Bunj rakiy a njuu gine, nu bal ooyin batem njaar-aka. »

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku dinjka-anj, njuur ar maa geenda ho nu tur kuñ waa ? ³² Gee njuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do koolinço aman : “ Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. ” ³³ Di talonj, wiktin taat Yaaya-Batist

* **7:27** Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1.

astu, ɲa taado ho ɲa saado do bi ka abaadiner, oki ku diya aman : “ Aarid obga. ” ³⁴ Kar wiktin taat nun *Ron gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw, ho ku kaawa aman : “ Talon ja maan gemir kaak adiy begirji-anƙa ! ɲa tiyaw ho ɲa siyaw ! ɲa royco ka gay obe miirir in gee kuuk gina jookumo. ” ³⁵ Gee kuuk ooya ilim ta Bunɗi gay, ɲu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Iisa do ger ka Simon kaak Pariziyenƙe

³⁶ Min ɲaar-ak, *Pariziyenƙe rakki kolig Iisa gerco a ɲu ɓaa tee. Iisa ooytu, ɲa ɓaawtu wer ka gem-aka ho ɲu goytu tee. ³⁷ Do geegirdi-ak, gin daatik rakki taat gin oorne. Min ta dortu kadar Iisa goy tiya do ger ka Pariziyenƙer-ak, ta ictu gazzaz wic-wic[†] miin in itir, kar ta dakig gasa. ³⁸ Min ta gasga, ta jopintu in alinti do aaroy ta Iisa,[‡] zuliŋti etiltu do asinji ho ta suudiŋ in duruwti. Kar ta giniiji cuud do asinji ho ta kockiciico itir. ³⁹ Min Pariziyenƙe kaak kolig Iisa talit pa-ak, ɲa kaawtu do adiy aman : « Ya gem-an kat nabiiŋce ka seener-ak, ɲaa ibine kadar daatik taat diirga-an gin oorne. » ⁴⁰ Iisa kaawiiji do gem-ak aman : « Cokay Simon, nu gin kaawo, naan kaawinti. » Simon telkiiji aman : « Gem koltacco, kaaworduuta. » ⁴¹ Kar Iisa deliiji danla aman : « Gee seer ic daana ta gurusdi min do gemor. Ka rakki ic tammin miy beey[§], rakki gay tammin orok beey. ⁴² Kar uudin

[†] **7:37** ‘gazzaz wic-wic’ : gazzaz-ak, ɲu siyig in dambay kuuk ɲu koliy ‘albaatir’. [‡] **7:38** ‘ta jopintu in alinti do aaroy ta Iisa’ : Do aadin ta Yuudinnar, ya ɲu tiyaw, ɲu danlaw, asinco gay in aaro. [§] **7:41** ‘tammin miy beey’ : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

taat seerco ɲu ginno maan kaak ɲuu kappiyinti-ak, gem-ak saamiyiicota. Min ku seer-anjku, ka moo yaa elinji paka ? » ⁴³ Simon telkiiji aman : « Ya do tanto-at, kaak daanay dakina, ɲa saamiyiita. » Iisa kaawiiji aman : « Hii ! Biɲ gala. »

⁴⁴ Min ɲa kaawiiji pa-ak, ɲa newsitit do daatko-ata ho ɲa kaawiiji do Simon aman : « Ki taliit daatko-anta ? Min nu unjitu gerko, ki baldu bere amay kuuk naa ace asindu. Taar gay acduug asindu in zulinti ho ta suudiig in duruwti. ⁴⁵ Kin baldu gine cuud, taar gay min ta unjitu di, ta aay gine cuud do asindu. ⁴⁶ Kin baldu kockice itir do kaar, taar gay kockicdu do asindu. ⁴⁷ Ansii ko, ka seener nu kaawaajin, geem-an zunuubinniti kuuk dakin-ak, ɲu saamiytigu. Do bi ɲaar-ak ko, ta gaarig elinti dakina. Kar gay, ɲaar kaak ɲu saamiyi sood-ak, elinji oki sooda. » ⁴⁸ Kar Iisa kaawiitit do daatko-at aman : « Gem kol romoy, zunuubinnike ɲu saamiykenju. » ⁴⁹ Gee kuuk ɲu koltu do teendi-ak kaawtu do aditco aman : « ɲaar maa gemir kaak nam saamiya zunuubinna kare ? » ⁵⁰ Kar Iisa gay kaawiitit do daatko-at aman : « Imaanke jilinje, ɓaa in aapiye. »

8

Iisa in gee kuuk aadaaga

¹ Min ɲaar-ak, Iisa birtu do geegirniidi ho do hellinniidi a ɲaa gaare Kabarre ta Gala ta *Meenaw ta Bunɗi. Paliinna kuuk orok in seer goy in ɲaara, ² in daad darin kuuk Iisa atiktu aaridna minninco ho kuuk cool min do raduwniico. Daad-ak, minninco goy Mariyam, taat min Magdala,

taat Iisa atiktu aaridna peesira min do ziti, ³ Zaan, daaciy ta Suuza, gay riyor kaak tatik ka sultan *Herood, ho inj Sizaan. Daad-ak inj eenco dakina ku pey gaayaag kuñ Iisa inj gaminco.

Danjil ta gay luwor

(Matiye 13.1-9, Maark 4.1-9)

⁴ Gee dakin aale amiltu min ay geeger ho nu asiiji do Iisa. Nu numiy do wer ka Iisa goyiyo ho na deliico danja aman : ⁵ « Cokiyon ! Gin gem rakki 6aa luwo do morgoy. Wiktin taat na luwiya-ak*, busumji daarin sollitu do botildi. Gee jaawiico kaaco ho diid teeyiig okinco. ⁶ Busumji daarin sollitu do kid kaak gin karjiyo. Min nu amiltu di, nu aaytu asaan wer cokdo oola. ⁷ Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu. ⁸ Kar daarin pey sollitu do kid kaak samaane. Nu amiltu, nu maadtu ho nu imiltu ganduulinna. Ay ganduulic di weetu ron miya†. » Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye ! »

Baat ta danjil ta gay luwor

(Matiye 13.10-23, Maark 4.10-20)

⁹ Min naar-ak, maajirnay indiig Iisa aman : « Danjan-an baati maa ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Bun gaarkon loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka *Meennuwiya. Kar do gee ku pey gay, nu delco dele danja.

“ Paa ko, ya nu tala sa, ar nu tallo,

* **8:5** ‘Wiktin taat na luwiya-ak’ : Luw taar-at, nu dawiiig dawee ar ginte liyiy buur. † **8:8** ‘ron miya’ : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee ron miya, naar-ak, na samaan paka.

ya ɲu cokiya sa, kayco icdo maanna. »†

11 An baat ta danjla-anta : Busam-ak, ɲuur gaara kaaw ta Bunɗi. 12 Busam kuuk solle do botildi-ak, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar *Seetanne gay asiy imiliit min do aditco. Na imiliita-ak, pa ɲuu aamine ho ɲuu gase jile. 13 Busam kuuk solle do kid kaak gin karɲiyo-ak gay, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata ho ɲu ooyiit in galal. Kar imaanco gay paaydo caari, ɲu obiit do menuwir di. Kar wiktin taat Seetanne gecaag di, ɲu rasiita. 14 Busam kuuk solle do pompal kuuk gin jamay-ak, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar ɲu diy gelbinco do gamin ku duniiner ho paa ko, ronco darsigydo. Gamin ku duniiner-ak, ɲuur pikirre ta duniiner in galilti ho in joriye ka mallel oki. 15 Kar busam kuuk solle do kid kaak samaan-ak gay, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, ɲu obit bombo do aditco ku portiko, ɲu rasgitdo tak-tak nam ɲu wiyiy ronɗ. »

Danjil ta lampa
(Maark 4.21-25)

16 Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho ɲa zuɓkiit in bardila wala ɲa diyiiit ba danjlil. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ɲa diyiiit do wer ka jadanɗ. Paa kat, gem kaak unja do ger-ak yaa talin portikuwti. 17 Gamin okinco kuuk cigile, ɲuu imilinco kara, yoo kuuk gee ibingigdo oki, ɲuu ibininco nam ɲuu talinco waranɗ. 18 Yaman pakironɗ samaane maman ku doriig kaawin kuuk nu kaawiiko ! Kar ɲaar kaak gine, Bunɗ yaaji gaaye pey min kuwa. Kar ɲaar kaak bal ginenɗ gay, ya

† 8:10 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9.

ɲa diy kaay a ɲa gin maanna oki, ɲuuji imilin minniney. »

Ataɲ Iisa inɲ sintaɲ

(Matiye 12.46-50, Maark 3.31-35)

¹⁹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, yaaco inɲ sintaɲ astu talinɲi. Kar wer gay tide. Paa ko, ɲu baltu gedire ote moota inɲ ɲaara. ²⁰ Hiyya, gee miniig Iisa aman : « Gem kol tacco, yaako inɲ sintaɲ goy kara, ɲu indaaciɲ. » ²¹ Kar Iisa gay telkiico aman : « Yaani inɲ sintaɲ, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw ta Bunɲi ho ginaat inɲ botilti. »

Peye ka usi

(Matiye 8.23-27, Maark 4.35-41)

²² Yiriy rakki, Iisa ɲeptu markaba inɲ maajirɲay ho ɲa kaawiico aman : « Aalinte aar barrer. » Ek di ɲu deettu. ²³ Wiktin taat ɲu aaliy barre, Iisa gay aayiig wey yarap. Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay astu do markabar nam amay-ak raka teenco. ²⁴ Paa ko, maajirɲay baawiiɲi do Iisa ho ɲu niiniig aman : « Gem kol tacco, ucu, amay tiyaate ! » Hiyya, Iisa niintu ho ɲa awɲiiɲi do usi ho do amiydi. Ek di ɲu peytu ho wer siimtu dil. ²⁵ Kar ɲa kaawiico do maajirɲay aman : « Yoo diɲ sa, ku aamanno misa walla ? » Kar maajirɲay gay kolaw obgu, ɲu ajbiyɲu tak-tak ho ɲu indiy zinɲkico aman : « ɲaar-aɲ kat maa gemir kaak min ɲa awiɲtu di, usu inɲ amay oki karmiyaaga ? »

Coole ka gem kaak aarid obga

(Matiye 8.28-34, Maark 5.1-20)

²⁶ Min ñaar-ak, Iisa in maajirnay ottu do kid ka gee kuuk ñu koliig Zeraziyenna kaak goy aar barrer, serek min Galile. ²⁷ Min Iisa paaytu min ka markabar, gem rakki astu ñaaminji. Gem-ak aaridna obga. Ña asa min do geeger-aka, kar taaye ña goy ko karan di. Ña goy tukinkin di. Gem-ak goydo zugar, illa goyinji do maggindi di. ²⁸ Min ña talig Iisa, ña kooltu rada ho ña zuɓkitu guɓ do asinji. Kar ña kaawtu in gaay tongo aman : « Ki rakaan ginin maman, Iisa, roŋ ka Buŋ ka kuwa ? Baanu, nu indaaciŋ, dakin taabiyyindudo ! » ²⁹ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa kaawji ko do aarid-ak a ñaa amile minniney. Awalle oki, aarid-ak accigiyya. Paa ko, ñu doodiig pisinji in asinji in jinzirrina a ñuu gooyinji geero. Kar gem-ak dukumiigu ho aarid-ak ñaamiig do kalaaner. ³⁰ Do wer-ak, Iisa indiig aman : « Kin sinjin waa ? » Ñaar gay telkiji aman : « Nun sinɗu “ Dakinaw ”. » Ña kaawtu pa-ak asaan aaridna dakina unje do ziy. ³¹ Aaridna-ak loklikiji do Iisa a ñaa ñaaminɗo do bee kaak sugulɗul ba oole.

³² Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. Kar aaridna-ak indiig Iisa a ñaaco bere botol taat ñu ɓaay unje do kinziirna-aku. Hiyya, Iisa ooytu ³³ ho aaridna-ak amiltu min do gem-aka, ñu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okinco eeztu tem in gadco, ñu sollitu do barrer ho amay teeyigu. ³⁴ Wiktin taat gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, ñu gadtu, ñu iyiit kabarre-at do geegirdi ho do hellinniidi. ³⁵ Min gee doriit kabarre-at, ñu astu talin maan kaak kuuniy-aka. Ñu ɓaawtu

moota do Iisa ho nu gasiig gem kaak aarid obga-ak coole. Na is kesuune ho kaay sa as ko do weriy. Na goy keder do unji ka Iisa. Min nu taliiga-ak, kolaw obiigu. ³⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco maman gem kaak aarid obga-ak cooltu. ³⁷ Ek di gee ku kidar-ak okinco kolaw obiig aale ho nu kaawiji do Iisa a naa deete min do kidco. Hiyya, Iisa neptu markaba a naa deete. ³⁸ Gem kaak aarid amil minniney-ak loklikiji do Iisa a naa ba a in naara. Kar Iisa gay naamiig aman : ³⁹ « Yeep gerko ho osit okintit taat Bun giniijin. » Hiyya, gem-ak yeptu ho na osiig maan kaak Iisa giniiji do adiy ka geegirdi okinji.

*Coole ka daatkor in nooye ka micar
(Matiye 9.18-26, Maark 5.21-43)*

⁴⁰ Wiktin taat Iisa yeptu min aar barrer, gee dakina naamiiga asaan okinco nu yoka naar di. ⁴¹ Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Na tatkaw ka ger ka salaaner. Na dersitu do asinji ku Iisa ho na loklikiji a naa baawe gerco, ⁴² asaan romoy taar rakki di ho ta mataw. Elginti yaa nece ar orok in seer pa.

Wiktin taat Iisa baayiyo, do botildi gee dakina nam nu tiryaga. ⁴³ Min do gee-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. Elgin orok in seer, nu mi na minen di. Ta orig ka pisinti okinji do gay dawner. Kar gay ginno gem kaak gedir coolta. ⁴⁴ Ta sinjitu moota do aaroy ta Iisa kar ta diiriit bit ka kesuuney. Ek di baarti-ak peytu min do mininco. ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa indiig gee-ak aman : « Waa diirintu ? » Okinco, nu tatirtu. Kar Piyer gay kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, nuur

gee kuuk dakin-aŋ di tiryaačin. » ⁴⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Ka seener, waan diirintu asaan nu aaw gudurre amil min do zir. » ⁴⁷ Min daatko-at ibintu kadar ta gediraado cigiliŋ maan kaak ta gintu-ak, ta astu in azirinti, ta dersitu do asiŋji. Kar ta teestu ose do uŋco ka geemir okiŋco maan kaak naamit ta diiriig Iisa ho maman kodok di ta cooltu. ⁴⁸ Iisa kaawiitit aman : « Gem kol romoy, imaanke cooliŋke. Baa in aapiye. »

⁴⁹ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, waan astu min ger ka Jayrus-aka ho ŋa kaawiji aman : « Romoŋ, taar mat ko, dak taabiŋji do pey rabbin-aŋka. » ⁵⁰ Kar Iisa doriit kaaw-ata ho ŋa telkiji do Jayrus aman : « Dak gineno kolaw. Aaman di, kar kii tale ya ta bal coole. » ⁵¹ Min Iisa ottu wer ka Jayrus-ak, ŋa kol Piyer, Yaaya in Zaak ho in aginiyti ku micar di a ŋuu unje in ŋaara. Kar gee kuuk dakin gay, ŋa todco. ⁵² Gee okiŋco kuuk goy ede-ak alaw ho marmilaw do kaat ka micar. Kar Iisa kaawiico aman : « Dakoŋ alenno. Taar bal mate, ta weya di. » ⁵³ Gee-ak ajimiyaag Iisa, asaan ŋu iban kadar taar mate. ⁵⁴ Min ŋaar-ak, Iisa obiig pisinti ka micar-ata ho ŋa kaawiitit in gaay tonŋo aman : « Gem kol romoy, ucu ! » ⁵⁵ Ek di mic-at nooytu ho kodok di ta uctu. Kar Iisa kaawiico a ŋuuti bere tee. ⁵⁶ Aginiyti ku micar-at ajbiytu tak-tak, kar Iisa karmiig a ŋu kaawenno do gemor maan kaak kuuniy-aŋka.

9

*Ŋaame ka paliinna kuuk orok in seera
(Matiye 10.5-15, Maark 6.7-13)*

¹ Yiriy rakki, Iisa numiig *paliinnay kuuk orok in seera ho ɲa beriico gudurre in izinne a ɲuu atke aaridna okiŋco ho ɲuu coole gee min do raduwniico. ² Kar ɲa ɲaamiig ɲu baay gaare *Meennaw ta Bunɗi ho ɲuu coole gee. ³ ɲa kaawiico aman : « Yaman ya ku baawaw, dakoŋ icenno yoo maanna, wala doŋkilo, wala mokolle, wala tee, wala gurus. Kar kesuun sa, taat do ziŋkikon di. ⁴ Do ay ger kaak ku paaytu, goyoŋ eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. ⁵ Kar wer kaak gee pook obinŋko-ak, deetoŋ min ede ho kokon burintal kuuk do asiŋko.* Pa-ak yaaco gaare kadar ɲu gin jookumo. » ⁶ Min ɲaar-ak, paliinna deettu. ɲu baawiy do ay helline, ɲu gaariy Kabarre ta Gala ho ay wero ɲu cooliy gee.

*Herood Antipaas barjil do bi ka Iisa
(Matiye 14.1-12, Maark 6.14-29)*

⁷ Wiktin taat *Herood, guberneer ka Galile, doriig gamin okiŋco kuuk kuuniyaw-ak, ɲa barjiltu asaan gee daariŋ kaawa a Iisa-ak, ɲaar ko Yaaya-Batist kat nooye min do muuti. ⁸ Kar daariŋ a ɲa *Eli kat bayne, ho daariŋ pey a ɲa nabiinŋce kaak min awalle kat nooy min do muuti. ⁹ Kar Herood gay kaawtu aman : « ɲaar nun meendu-aŋ ko kaak dukumig kaay ka Yaaya. Kar ɲaar maa gemir pey ɲu kaawiy biy dakin ampa-aŋka ? » Hiyya, Herood teestu bariye botol taat ɲaa talin Iisa.

* **9:5** 'kokoŋ burintal kuuk do asiŋko' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-aŋ jag min botol ta samaane sa, do gaayico.

*Bere ka teendi do gee alip beey
(Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Yaaya 6.1-14)*

¹⁰ Min paliinna yeeptu, ɲu osiiji do Iisa gamin okiŋco kuuk ɲu gintu. Kar Iisa koliigu, ɲu amiltu keeco do wer rakki, moota in geeger kaak ɲu koliig Betsayda. ¹¹ Kar min gee kuuk dakin-ak dortu kadar kuɲ Iisa deete, ɲu ictu botilco. Hiyya, Iisa ɲaamiigu, ɲa gaariico Meennaw ta Bunɗi ho ɲa cooliig ɲuur kuuk bariya aapiy ta ziŋkico.

¹² Wiktin taat pat galaw, paliinnay kuuk orok in seer-ak baawiiji moota do Iisa ho ɲu kaawiiji aman : « Kaawco do gee-aɲ a ɲuu deete. ɲu baayiy gase maan ka teendi do hellinnan kuuk moota ho ɲuu wale. Yampa, anne-aɲ kalaane. » ¹³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Kuɲ maaniikon di beronco tee ! » ɲuur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di. Ki raka a ni ɓaa gidiye tee kaak yaa necin gee-aɲku walla ? » ¹⁴ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar gee alip beey pa.† Hiyya, Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Kaawonco do gee-aɲ a ɲuu goye keder, deedonɲu orok beey beey. » ¹⁵ Paliinna ooyit kaawoy ho ɲu kaawiico ɲu goytu keder. ¹⁶ Min ɲaar-ak, Iisa sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin do Bunɗi. Kar ɲa pirsiiɲu ho ɲa beriicog do *maajirnar a ɲuu deedin do gee-aku. ¹⁷ Okinco, ɲu teetu ɲu aaytu. Kar tee kaak dak-ak gay, ɲu numiiga nam ɲa miin girdin orok in seera.

*Iisa, ɲaar Masi kaak Bun doɓtu
(Matiye 16.13-19, Maark 8.27-30)*

† **9:14** 'gee alip beey pa' : Daadi in koogin gay, ɲu bal osinco.

18 Yiriy rakki, Iisa salkiya keeji. Maajirnay sa goy in njaara. Kar nja indiigu aman : « Ku dora gee kaawa a nu waa ? » 19 Njuur gay telkiiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin a ki *Eli, ho daarin gay a ki nabiince kaak min awalle kat nooy min do muuti. » 20 Iisa kaawiico pey aman : « Kar ya do tanjon gay a nu waa ? » Piyer ictu kaawo aman : « Kin ko *Masi kaak Bun dobtu. » 21 Kar Iisa karmiig tak-tak-tak a nuu kaawenno do waanna. 22 Na gaaytu aman : « Illa nun *Ron gemor, naa taabiyeŋ ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi yaan pocindu. Njuu asiin deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. »

23 Kar Iisa kaawiico do gee okinco aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, nja pooce pey bariye galal ta meenji, nja icin etoy ka taabiner kun kawta ho njaan aadindu. 24 Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, nja rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto gay, nja gase goye kaak ta6. 25 Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho nja rawtig goyinji wala nja meenji di id ziy, njaar-ak galilti gay maa ? 26 Ya gem kaak gina sokaŋ lotu in do kaawnar, nun Ron gemor oki, naaji gine sokaŋ do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *dubal ku Bun di kuuk *cawar oki. 27 Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an, daarinco mataado di, nuu talin Meennaw ta Bun di. »

*Newse ka wijeŋ ta Iisa
(Matiye 17.1-8, Maark 9.2-8)*

²⁸ Min Iisa kaawtu pa-ak, gintu ar mena porpod, ɲa koliig Piyer, Yaaya in Zaak ho ɲu coktu ka dambar a ɲuu salkiye. ²⁹ Wiktin taat Iisa salkiyiyo, wijeeney newsitu ho batkoy sa deettu portik kar nam ta diya odina. ³⁰⁻³¹ Tala kar nabiinna seer bayintu datik ta *darjin taat asa min do Bunɗi. Nabiinna-ak, ɲuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa a maman ɲa baay gaasin riyoy in muutu Zeruzaleem. ³² Do wer-ak, Piyer in eenji gay aayig wey yarap. Kar min ɲu niintu, ɲu taliig Iisa in darjiney in gee seer goy in ɲaara. ³³ Wiktin taat gee-ak rakiy deete, Piyer ictu kaawo aman : « Gem kol tacco, gala ni goyiy anne-aɲka. Niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. » Kar Piyer gay ibanno taat ɲa kaawiyoy. ³⁴ Wiktin taat Piyer kaawiy pa-ak, tala kar uc asiig goota. Min paliinna taltu kadar uc gootaagu-ak, kolaw obiigu. ³⁵ ɲu dortu gaay amila min do ucer, ta kaawa aman : « ɲaar-aɲ ronɗu. Nun kat doɓga. Cokiyon kaawoy ! » ³⁶ Min gaay-at kaawtu pa-ak, paliinna taltu ko Iisa keeji di. Min ɲu taliig gamin-ak, ɲu obiig do aditco ho do menaw ɲuur-ak, ɲu bal kaawe do gemor maan kaak ɲu taltu.

*Coole ka gem kaak gin punpun
(Matiye 17.14-18, Maark 9.14-27)*

³⁷ Ka kawtinti, min Iisa in paliinnay kuuk subba paaytu min ka dambar, gee dakina astu ɲaaminji. ³⁸ Min datik ta geemir-ak, gin gem rakki koola aman : « Gem kol tacco, baaɲu, tal do kaay ka ronɗu-aɲ, ɲaar rakki di ! » ³⁹ Aarid obgiiga ho ɲa koolgiy koolgiyo. ɲa tunkilgiyo in gudurre nam biy amila toppiyo. ɲa taabiyaag ko taabiye nam

na amila in rafa. ⁴⁰ Nu indig maajirnan a nuu atkinji, kar nu bal gedire. » ⁴¹ Iisa kaawtu aman : « Kun gee ku dinka-an, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kunjo ho naako sosinjo pey ? Iyiig ronji-an anne. » ⁴² Min mic-ak asiji mootak, aarid acciig keder ho na tunkiliy burduŋkul-burduŋkul. Kar Iisa awniji do aarid-aka. Ek di na cooliig mic-aka ho na beriijig do tacco. ⁴³ Gee-ak okinco ajbiyту tak-tak ho nu kaawtu aman : « Way, Bun-an sa tatko ! »

*Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy
(Matiye 17.22-23, Maark 9.30-32)*

Min gee okinco ajbiyту do gamin okinco kuuk na giniy-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : ⁴⁴ « Laan denjinko samaane kuu cokiye taat naako kaawe dinka : Nun *Ronj gemor, nu asaan berindu do pise ka midir. » ⁴⁵ Kar nuur gay bal ibinin kaawoy asaan ta kaaw agunuwa. Paa ko, nu baltu gase baati ho nu gintu kolaw taat nuu indin Iisa do bi naar-aka.

*Inde kaak a waa tatik paka
(Matiye 18.1-5, Maark 9.33-37)*

⁴⁶ Min naar-ak, paliinna meela benannico a nuu ibine waa kaak tatik paka. ⁴⁷ Iisa gay ibiniit pikirico. Hiyya, na koltu mic rakki ho na diyig do unji. ⁴⁸ Kar na kaawiico aman : « Gem kaak obig mic-an samaane do bi kanto, ar na obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, na ob naar kaak naamintu. Asaan ya nu talaako okinjo, naar kaak nu talaag a na gina ziy kapak, naar ko kaak tatik paka do unji ka Bundi. »

*Waan kaak adiy pondikdo inj kunjko, ñaar kanjko
(Maark 9.38-40)*

⁴⁹ Yaaya kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, ni gas gem kaak atka aaridna inj sinji kunjji ho nin gay todaaji asaan ñaar inj gintenno. » ⁵⁰ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Dakonji todenno asaan waan kaak adiy pondikdo inj kunjko, ñaar kanjko. »

Iisa baa Zeruzaleem

⁵¹ Wiktin taat Bun gaay ko icin Iisa ñaa coonin kuwa ka samaaner, Iisa diy kaay tak illa a ña baa Zeruzaleem. ⁵² Ña ñaamtu gay tabiriikar yaaji ogire. Gay tabiriikar-ak ottu do hellin rakki ta Samari asaan ñuu siye zinikico ñuu yoke asinji. ⁵³ Kar gee ku helliner-at gay pood ñaaminji, asaan ña bira Zeruzaleem. † ⁵⁴ Min kun Zaak inj Yaaya doriit kaaw-at, ñu kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ya ki ooye, nii inde ak taat yaa paaye min ka samaaner yaa idin gee-anjku. » ⁵⁵ Kar Iisa gay newsiico ho ña karmiigu. § ⁵⁶ Kar ñu deettu do hellin ta pey.

*Maman gem yaa aadin Iisa
(Matiye 8.19-22)*

⁵⁷ Wiktin taat ñu deetiyo, do botildi, gem rakki kaawiiji do Iisa aman : « Ay wer kaak ki baayiy di naan aade. » ⁵⁸ Iisa telkiiji aman : « Bolli, ñuur gin

† **9:53** 'ña bira Zeruzaleem' : Gee ku Samari, ñuur adinco ku Yuudinnar min inj elgina. Ñu rakaado a gee kuuk min Galile yaa bire min do kidco ya ñu baa Zeruzaleem. § **9:55** Inj kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, ñu siir do wer-anj aman : « Iisa kaawiico aman : “ Ku ibanno maan ruwwinir ta unjiko ku kaawiy ampa. Asaan nun Ronj gemor, nu bal ase taat naa idin gee, nu as taat naa jilnco. ” »

biddinco ho diid sa gin geriyco, kar nun Ron gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. »

⁵⁹ Kar Iisa kaawiiiji do gem ka pey aman : « Aadnu. » Gem-ak telkiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja botol taat nu baay tiisin tanni.

» ⁶⁰ Iisa gay kaawiiiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco. Kar kin gay, baa gaarit *Meennaw ta Bunji. »

⁶¹ Gem ka pey kaawiiiji do Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, nun naan aade. Kar beror ja botol taat nu baaco bere ooya taat ba aaro do geendu. »

⁶² Iisa gay telkiiiji aman : « Gem kaak gawnaw ho kolsa aaroy-ak, njaar turro do Meennaw ta Bunji. »

10

Iisa naamiig maajirnay kuuk orok peesira in seera

¹ Min njaar-ak, *Rabbin dobtu pey maajirin orok peesira in seera. Na naamiig seer seer unci do gee-girnay okinco ho do werin okinco kuuk meenji yaa baawe. ² Na kaawiico aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. Indon meenji gay morgor a nja naame gay riyor do sedinji. ³ Ucon baan ! Nu naamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar*. ⁴ Ya ku baawaw, dakon icenno do pisinco wala gurus, wala mokolle, wala nugira. Dakon peyenno kuu ooye in gee do botildi. ⁵ Do ger kaak kuu unje-ak, kaawonco ja aman : “ Aapiy ta Bunji yaa goye do ger-anja. ” ⁶ Kar ya do ger-ak kat gin gem ka aapiyer, aapiy-at yaa goye in njaara. Yampa, ya gem ka aapiyer ginno, aapiy-at yaa

* **10:3** ‘pulkina’ : Werin daarin, nu kolaag a ‘kulkina’ wala a ‘pilgay’.

yeepe do maaniiko. ⁷ Goyon do ger-aka. Taan ho saan gamin kuuk nuuko bere, asaan gay riyor nec gasin hagin ta riyoy. Dakon jankenno gero in gero. ⁸ Ya ku unje do geeger ho nu naaminiko samaan-ak, taan gamin kuuk nu beriikon di. ⁹ Coolon gee kuuk radaw do wer-aka ho kaawonco do geemir aman : “ *Meennaw ta Bunji askon ko moota. ” ¹⁰ Kar ya ku unje do geeger ho nu balko naaminiko samaan gay, baan do werin kuuk berel ku geeger-aka ho kaawonco aman : ¹¹ “ Ni kokaakon yoo burintal ku geegirko kuuk sopirig asinni. Kar gay, ibinon tam kadar Meennaw ta Bunji askon ko moota. ” ¹² Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger naar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom.† »

*Geegirnay kuuk pood aamine do Iisa
(Matiye 11.20-24)*

¹³ Min naar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Betsayda ! Na lokon ko Bun gintu gamin kuuk ajbay. Ya na ginig gamin-an do geeger ka Tiir in ka Sidon, taan nu ibinig niginco min awalle, in duune ka zamimdi ho in kokire ka buti do kayco. ¹⁴ Do saan taar-at ko, do yiriy ta Bun yaa dukume seriin do geemir, geegirnay ku Tiir in Sidon tango ginaado rad aale ar tanjo. ¹⁵ Kun gee ku geeger ka Kaper-nayuum, ya do tanjo a Bun yaako cooniko kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa naako orinjo ba

† **10:12** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyinco jookum aale (Zeneez 19.24-28).

oole. » ¹⁶ Iisa kaawiico pey do maajirnay aman : « Gem kaak cokiyaako, na cokiyaan nunu. Gem kaak pooaako, na pooaan nunu. Kar gem kaak pooaanu-ak, na pooaag naar kaak naamintu. »

Yeepe ka maajirin kuuk orok peesira in seera

¹⁷ Goytu kee, maajirin kuuk orok peesira in seer yeeptu in galal. Nu kaawiy aman : « Gem kol *Rabbinni, aaridna din sa karmiyaani yaa ni kaawaaco in sinjin. » ¹⁸ Iisa gay telkiico aman : « Wiktin taat ku goy misa do riyor, nu jaaliy kaar ho nu tal *Seetanne gala min kuwa ka samaaner ar irne ka bunji. ¹⁹ Di cokiyoŋ ! Nun berko gudurre taat kuu jaawe ka aalnal ho do erindilnal. Nu berko gudurre taat kuuji gedire do adin ka tatko yoo maan sa asaakonno. ²⁰ Kar gay, dakon aaciyenno do bi kaak a aaridna karmiyaakon di, aaciyon do bi kaak a nu siirig sinjo kuwa ka samaaner. »

*Gaare ka Kabarre ta Gala do pokirnar
(Matiye 11.25-27, 13.16-17)*

²¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak di, Ruwwin ta Bunji miiniig in galal ho na kaawtu aman : « Baaba, kin di Rabbin ka samaaner ho ka kidar, nu ozilaacin do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do nuur kuuk gina zinjiko naada. Ka seener, kin kat raka a taa kuuniye ansi. »

²² Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okinco do pisindu. Waan ibingigdo Ron kat waa, illa Tati. Waan ibingigdo Tati, illa Ronjo ho nuur kuuk Ron-ak raka a nuu ibininji. »

²³ Kar Iisa newsitu do maajirnay ho na kaawiico do nuur keeco di aman : « Galal loko, kunj kuuk taliig maan kaak ku taliyo ! ²⁴ Asaan ka seener nu kaawaako, nabiinna ho in sultinnay dakina kuuk awalle rak talin maan kaak ku taliyo, kar nu bal talinji. Nu raka doriin maan kaak ku doriyo, kar nu bal doriinji. »

Danjil ta gem kaak sellen min Samari

²⁵ Do wer-ak, tatkaw ka gaanuundi rakki astu. Na weyiiji do Iisa min keder aman : « Gem kol tacco, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ²⁶ Iisa kaawiji aman : « Do *gaanuunte nu siir a maa ? Ya ki garkiyaaga-ak, maman ki ibiniy baay ? » ²⁷ Gem-ak telkiji aman : « Kii elin Rabbin Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti, in gudurren okintiti ho in pikirren okintiti. † Kii elin giji ar zin ka meenjin. § » ²⁸ Iisa kaawiji aman : « Kaawon-an ka seener. Ginig gamin-an ku, kar kii gase goye ka gaasdo. » ²⁹ Kar tatkaw ka gaanuundi-ak gay raka gaare kadar indinji-an samaane. Paa ko, na indiiig pey Iisa aman : « Gidu-ak gay naar waa kaak naa ele ? » ³⁰ Iisa deliiji danjil aman : « Gin gem rakki paaya min Zeruzaleem, na 6aa Zeriiko. Wiktin taat na 6aayo, kokinay dukumiji botol. Nu gaamiig gamnay okinco ho nu koociig ko kooce nam nu gaay deenji. ³¹ Ba aaro, gay satkiner rakki paaya min do botol-ata. Min na taliig gem-ak, na jagtu serek ho na birtu. ³² Kar gem rakki kaak min

† **10:27** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5. § **10:27** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

caar kaṅ Lebi* ottu do wer-aka. Min ṅa taliig gem-ak, ṅaar oki jagtu serek ho ṅa birtu. ³³ Kar gem rakki min geeger ka Samari ḅaa marti ho ṅa aada min botol-ata. Min ṅa ottu do wer-aka, ṅa gasiig gem-aka ho ṅa taltu aminduwiyy aale. ³⁴ Na sinjiiji moota, ṅa aciig mutiyji in dawne ho ṅa ooyiico sewe, kar ṅa maliyijigu. Na nepiig ka ḅurkilji, ṅa iyiiḅ do ger ka obe martir, kar ṅa taltu kaaci. ³⁵ Ka kawtinti, ṅa imiltu tammin seer† ku gurusdi, ṅa beriiḅḅ do meenji ka ger ka obe martir-aka ho ṅa kaawiiḅ aman : « Gem kol sinji, gem-an, taliy kaaci. Ya gurus kaak nu beriiḅḅ kat arme, do yeepindu naan kappiyinji. »

³⁶ Min Iisa gaasiit kaawoy-ata, ṅa indiig tatkaw-ak aman : « Ki indiinu a “ Gidu gay waa ? ” Diḅ gay nun indaaciḅ, min gee kuuk subba kuuk gasig gem kaak ṅu kooctu-aka, ka moo giji ? » ³⁷ Tatkaw-ak telkiiḅ aman : « Gem kaak ginji sellen. » Hiyya, Iisa kaawiiḅ aman : « Di ṅaar-ak, ḅaa, kinke oki gin ar ṅaara. »

Iisa goy wer kaṅ Maart in Mariyam

³⁸ Wiktin taat kuṅ Iisa ḅaay Zeruzaleem, do botildi, ṅu ottu do hellin rakki. Do hellin-at gin daatik rakki sinḅti Maart taat ṅaamiigu gerti. ³⁹ Maart gin boo ṅu kolaat Mariyam. Ta daktu goy keder moota in *Rabbin Iisa ho ta cokiyiy kaawoy. ⁴⁰ Kar Maart gay gina tukina ho riy patiy kaati. Paa ko, ta ḅaawiiḅ do Iisa ho ta kaawiiḅ aman : « Gem kol Rabbinney, tal ja, boor-an rasduut riy

* **10:32** 'gem rakki kaak min caar kaṅ Lebi' : Gee ṅuur-ak gaayaag gay satkiner do Ger ka Buḅdi. † **10:35** 'tammin seer' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

ta tukinar-an okintit do kaar. Ampa-ak, ya locin samaane walla ? Di kaawti taan gaayindu dako. »
⁴¹ Rabbin telkiitit aman : « Maart, Maart, ka moya gamin dakina ho gelbinke goy eden di. ⁴² Kar gay, illa ka diye gelbinke do maan rakki di. Mariyam, taar do6 maan kaak samaan paka ho ginno waan kaak yaati imilinji. »

11

Iisa bildiig maajirney do bi ka salaaner (Matiye 6.9-13, 7.7-11)

¹ Yiriy rakki, Iisa salkiya do wer rakki. Wiktin taat na gaastu in salaaney, *maajirney rakki kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, bildini ja maman nii salkiye ar kaak Yaaya-Batist bildiig maajirney. » ² Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Ya ku salkiyaw, kaawon aman :

“ Baaba,
 gee okinco yaa ibine kadar sinji kunjin nuur keeco.
 Meennuwin yaa ase do duniiner.

³ Berguwaani tee kaak yaani nece yiriyta.

⁴ Saamiyningu zunuubinni,
 asaan nin oki saamiyaaco do gee okinco kuuk
 niginti.

Ho dakni rasenno *Seetanne yaani gece. ” »

⁵ Iisa iciico pey kaaw aman : « Ya minninko rakki gin roya, na dakig gas datik aador ho na kaawiji aman : “ Gem kol royay, beror ja daan ta mappa subba di, ⁶ asaan royar rakki as kar min marti ho nu ginno maan kaak naaji bere amay. ” ⁷ Kar ya royay-ak telkiji min zugar aman : “ Rasin godom ! Nun dibirit ko botilni. Nunu in

kooginar, ni cok ko. Nu gediraado pey uce naan bere maanna. ” ⁸ Ka seener nu kaawaako, ya royay ucaado do saan taat nu royna oki, ya gem-ak wakila inde, naa ucen di, naaji bere maan okinji kaak na indiyo asaan na wakila bal soka. ⁹ Kar nun gay kaawaako : indon ho Bun yaako berin kaak ku indiyo, bariyon ho Bun yaako berin kaak ku bariyio, kokon ho Bun yaako piliñ dibirow. ¹⁰ Asaan naar kaak indaw ho bariyaw-ak, Bun yaaji bere, ho naar kaak kokaw oki, Bun yaaji pile. ¹¹ Minninko-an goy gem kaak ya ronji kat indaag booso naa tee, naaji bere aalo walla ? ¹² Ho ya na indaag diisa naa tee, naaji bere erindile walla ? Ha’a, beraajido. ¹³ Kun kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di Tatte ka kuwa beriydo Ruwwiney do nuur kuuk indaaga ! »

Iisa in tatkaw ka aaridnar

(Matiye 12.22-30, Maark 3.22-27)

¹⁴ Yiriy rakki, Iisa coola gem kaak aarid soku-mig biy. Min na atkiig aarid-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee kuuk dakin goy ede-ak ajbiyту tak-tak. ¹⁵ Kar gee daarin minnico gay kaawtu aman : « Gem-an atkaag aaridna illa in gudurre ta Belzebuul*, tatkaw ka aaridnar. » ¹⁶ Daarin pey raka gecinji ho nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bundi. ¹⁷ Kar Iisa gay ibingit pikirrico ho na kaawiico aman : « Ay meennaw taat geenti taasiña benannico, taar yaa gale ho geriyti sa yaa eeze do eenco. ¹⁸ Ku kaawa a nu atka

* **11:15** ‘Belzebuul’ : Nuur sin ku rakki ku Seetanner.

aaridna in gudurre ta Belzebuul. Kar nu indaako, ya Seetanne kat taasiṅa ziy ka meenji di-ak, man meennuwiyy yaa taaye ? ¹⁹ Nu indaako pey, ya in gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkon gay, ṅu atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikon di yaako dukume seriine. ²⁰ Kar ya nu atka aaridna in gudurre ta Bunḍi, ṅaar-ak gaara kadar *Meennaw ta Bunḍi as ko loko.

²¹ « Ya gem kaak mitko in gartiy kat gooya geriy, ginno waan kaak yaa wakin malley. ²² Kar ya gem kaak mitik pakgiga ho gedirji gay, ṅa gaamin gartiy kuuk ṅa diytu kaay ho ṅaa deedin gamin okinco kuuk ṅa gaamtu min do gem-aka.

²³ « Waan kaak in nunno-ak, ṅaar adiner. Waan kaak numno gee in nunu, ṅaar-ak totiraagu totire. »

Yeepe ka aariddi (Matiye 12.43-45)

²⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemor, ṅa baayiy do kalaaner ho ṅa bariyy wer kaak ṅaa goye. Kar ya ṅa bal gasen gay, ṅa osiig adiy aman : “ Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minninye. ” ²⁵ Ek di ṅa yeepiyo. ṅa gasiig ger-ak sooy sakaan ho siy samaane. ²⁶ Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. ṅu asiy sawa, ṅu unjiy do ger-aka ho ṅu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. »

Galal ta taḅ

²⁷ Min Iisa kaawtu pa-ak, gin daatik rakki min datik geemir taat kaawiji in gaay tongo aman :

« Galal do daatik taat sosinjin do adti ho berjin buwti ! » ²⁸ Kar Iisa telkiitit aman : « Nun gay kaawaake, galal do nuur kuuk cokiyaat kaaw ta Bundi ho ginaat inj botilti. »

Iisa pooc gine maan kaak ajbay
(Matiye 12.38-42)

²⁹ Min naar-ak, gee dakina asiiji moota do Iisa ho na teesiico kaawe aman : « Gee ku dinka-an, nuur jookumo. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa nuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus† gaartu-ak di. ³⁰ Asaan uudin taat nabi Yuunus kuuniytu maan kaak gaaraw do gee ku Niniib, nun *Ronj gemor oki naa kuuniye pa do gee ku dinka. ³¹⁻³² Min gee ku Niniib cokiyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, nu ibinig niginco. Sando, anne-an gay, gin gem kaak pakgig Yuunus ! Do saan taar-at ko, yiriy taat Bun yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unco ka gee ku dinka ho nuuco diye kaawo. Sultinca taat asa min watiine‡ oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kidin kuuk serek aale a taa cokiyin sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-an gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Danjil ta lampa
(Matiye 5.15, 6.22-23)

³³ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho na zu6kiit inj bardila wala na

† **11:29** 'Yuunus' : Naar nabiinca kaak Bun naamtu do gee ku Niniib a nuu jipte goyinco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus. ‡ **11:31-32** 'sultinca taat asa min watiine' : Sultinca-at, ta min Seeba. Ta as talin Selemaan wiktin ta na goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

diyit do wer ka cigile. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, na diyaat do wer ka jadan. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak taliy portikuwti. ³⁴ Odinan, nuur ko lampa ta zin. Ya odinan tala samaane, zin okinji goy do portikaw. Kar ya odinan tallo samaane gay, naar-ak, zin okinji goy do gondikor. ³⁵ Naar-ak goy godom, yampa portikuwin yaa gine gondiko. ³⁶ Ya zin okinji goy do portikaw ho na ginno weriy kaak goy do gondikor-ak, goyinji okinji yaa goye do portikaw taat ar lampa taat caapinjin portik kar. »

*Iisa in aadanna ku aginiydi
(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)*

³⁷ Min Iisa gaastu in kaawoy-ak, *Pariziyence rakki koliig gerco a nu 6aa tee. Hiyya, Iisa ooytu, na 6aawtu do wer ka gem-aka ho nu goytu tee. ³⁸ Min Pariziyence-ak taltu kadar Iisa tiya bal ace ka pisindi ar kaak nu gingiy do aadinco-ak, na ajbiytu. ³⁹ Paa ko, Rabbin Iisa kaawiji aman : « Kun Pariziyenna, ku iban ace aar ta dawkinar in ta parkikdi. Kar attan gay, gelbinko miin in kokinaw ho motol. ⁴⁰ Talon kat gee kuuk ibanno maanna-an ku ! Bun kaak kilgiyig aarco ta gamin-an, na naar di oki kaak kilgiyig gelbin ka gemor wala maman ? ⁴¹ Di gamin kuuk do dawkinar ho do parkikdi-ak, beroncog do pokirnar. Paa kat, kuu goye *cawar do unji ka Bundi. »

⁴² Iisa gaaytu pey aman : « Do gaayiko, kun Pariziyenna ! Ku bera zakaane do Bundi min tapar kuuk do jineendi, nuur kuuk diyaw§ ho kuuk

§ 11:42 'nuur kuuk diyaw' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak nu kolaag 'menthe' in nassarinca wala 'naana' in soginga.

aawa* gala. Kar gay, ku dukumgitdo seriin in botilti ho ku elgigdo Bunj. Zer nuur-an ko kuuk kuu gine paka, ho nuur kuuk dak gay, dakon aanjcodó.

⁴³ « Do gaayiko, kunj Pariziyenna ! Ku el goye unnda do geemir do geray ku salaaner ho ku el a gee yaako ooye in karaamine do werin kuuk gee numiyo.

⁴⁴ « Do gaayiko, kunj Pariziyenna ! Kunj ar maggan kuuk gee jaawaaco kaaco asaan nu pakir-giycodó. »†

⁴⁵ Gem rakki min agindaw ku gaanuundi kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, ki kaawiy ampa-an, ki waraani nini oki. » ⁴⁶ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Kunj agindaw ku gaanuundi oki, do gaayiko ! Ku diyco gor oom aale do geemir. Kar kunj maaniikon gay diirgitdo in pisinjo wala ku gaayaag in icile.

⁴⁷ « Do gaayiko, kunj kuuk siyiig maggan kuuk samaane ku nabiinna kuuk awalle. Nabiinna-ak, aginiykon di deegu ! ⁴⁸ Ansi-ak, ku gaara kadar ku ooy in taat aginiyko gintu. Nuur deeyig nabiinna, kar kunj gay siyco maggan. ⁴⁹ Do saan taar-at ko, Bunj in ibininji kaawtu aman : “ Nun naaco tabire nabiinna in paliinna. Nuu deen daarin ho daarinco gay, nu taabiyn taabiyen di. ” ⁵⁰ Min do kilgiye ka duniiner, nu deeyig nabiinna dakina ho baarco gay yaaco gagire do gee ku dinja. ⁵¹ Ka seener nu kaawaako, Bunj yaa taabiyn gee ku dinja-an do muut-at okintiti, min muutuy ta Abeel

* **11:42** ‘nuur kuuk aawa gala’ : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak nu kolaag ‘rue’ in nassarinca. † **11:44** Do aadin ta Yuudinnar, ya gem nepid imagine, na cawarro do unji ka Bunjdi ho salaaney oki, Bunj ooyaatdo.

yoo ta Zakariya kaak ñu deeyig do *ger ka Bunđi, ñatik in wer kaak ñu giniy *satkine ho in wer kaak atta *cawar aale.†

⁵² « Do gaayiko, kuñ agindaw ku gaanuundi ! Kuñ kuuk gin kerle ka pile kayir do pisiñko. Kar in kerle-ak oki, ku bal pile kayko ku maaniiko ho ku todco do ñuur kuuk raka a kayco yaa pile. »

⁵³ Min Iisa amiltu min ger ka Pariziyencer-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna ñapin̄tu aale in ñaara ho ñu teestu indin̄ji in kaawin dakina.

⁵⁴ Ñu rakaaji ñibe a ñuu gase oorin taat ñu obin̄ in kaawo.

12

Gine ka kolaw do Bunđi (Matiye 10.26-27)

¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, gee asiy asiyono nam ñu ñepida zin̄kico. Hiyya, Iisa teestu kaawe do maajir̄nay aman : « Pakiron̄ ja ! Goyon̄ godom min lees ta *Pariziyennar ! Taar ar *gele taat ucaag gamin okin̄co. Dakon̄ kuuniyenno gee kuuk kaawa in bin̄kico di ho ta aditco gay keetiti.

² Gamin okin̄co kuuk cigile, ñuu imilin̄co kara, ho kuuk ñu rakaado a gee yaa ibinin̄co sa, ñuuco gaarin̄co ñuu ibinin̄co. ³ Ansii ko, gamin okin̄co kuuk ku kaawiy in aando, gee yaa cokiyin̄co in yiriyo, ho kuuk ku semsumiy zugar in een̄ko sa, gee asa cokiyin̄co waran̄ do wer okin̄ji. »

⁴ « Kar nu kaawaako do kuñ kuuk roynar : dakon̄ gin̄enno kolaw do ñuur ku diya zi ka gemor ho gedarro gine maan kaak pak ñaar-an̄ka.

† **11:51** Wer ka gase kaawor do Zeneez 4.8, 2 Kronik 24.20-22.

⁵ Nun, naako gaare waan kaak kuuji gine kolaw : waanna-ak, ɲa Buɲ kaak gin gudurre, ya ku mate, ɲaa gedire oriŋko do aki. Nu kaawaako seene, ɲa ɲaar kat kuuji gine kolaw !

⁶ « Gee gidaydo ga diid beeyi kuuk ɲaada in gurus seer di ? Yampa, ya rakki minninco gal keder oki, Buɲ iban. ⁷ Kar kuɲ gay, duruwko okintiti, Buɲ osta. ɲaar-ak, dakon ginenco kolaw. Do unji ka Buɲdi, kuɲko kat kaalin pakgig diid okiŋco ! »

*Ooye wal pooce ka Iisa Masi
(Matiye 10.32-33, 12.32, 10.19-20)*

⁸ « Nu kaawaako waraɲ : ay gem kaak kaawa do unco ka geemir a ɲa *maajiriŋcer, nun *Roɲ gemor oki, naa kaawe do unco ka *ɗubal ku Buɲdi a gem-aɲ kanto. ⁹ Kar ay gem kaak pooaanu do unco ka geemir gay, nun Roɲ gemor oki, naa pociɲji do unco ka ɗubal ku Buɲdi. ¹⁰ Ya waan kaak biy amila gallo do nun Roɲ gemor, Buɲ yaaji saamiye. Kar ya waan kaak niga biy in Ruwwin ta Buɲdi gay, Buɲ saamiyaajido.

¹¹ « Ya ɲu sakkiyaako do geray ku salaaner, wala do unco ka sultinniidi, wal ɲuur kuuk gin izinne, dakon moyenno do kaaw taat kuu imile kayko. ¹² Asaan do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Buɲdi yaako gaare taat kuu kaawe. »

Iisa kaawa do bi ka malle ka duniiner

¹³ Min gee kuuk dakin-ak, gem rakki kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, kaawiy do sinɗu a nii deediɲ malle kaak tanni rasinti-aɲka. » ¹⁴ Iisa telkiiji aman : « Ab roya, waa diyintu a naako ɗukume seriin ta gaminko ho naako deediɲ malliko ? »

¹⁵ Kar ɲa kaawiico do ɲuur okiŋco aman : « Goyon

godom ! Dakoŋ elenno malle ka duniiner, asaan goye ka gemor, Buŋ tallo malle kaak ŋa gintu, ya malle-aŋ kat dakin nam wer ka leenji ginno oki. »

¹⁶ Iisa deliico danla aman : « Gin gay gamnar rakki kaak kiɗay niya gamna. ¹⁷ Gem-ak kaawiy do adiy aman : “ Naa gine kat maman ? Nu bal gine werin kuuk naa leen gamin-aŋku. ” ¹⁸ Hiyya, ŋa ictu niyin aman : “ An ko taat naa gine ! Naa di minco urdinar, naa pine kuuk aginda paka, naa leen gamnar okinco in mallel atta. ¹⁹ Ampa-ak, naa kaawe pey do adir aman : Gem kol sinji, ki gin tee ka elginar. Diŋka-aŋ jammay, taa, saa ho kanju do duniinen. ” ²⁰ Kar Buŋ gay kaawiji aman : “ Tal ja gem kaak ibanno maanna-aŋka ! Do aando-an di, ŋuu icin ruwwinen ho gamin kuuk ki gintu kirip-kirip-aŋ gay, ki rasiŋ do waa ? ” » ²¹ Hiyya, Iisa gaasiit kaawoy aman : « Di taloŋ ! Naar-aŋ maan kaak yaaji ase do gem kaak bariya malle do meenji di : do unco ka geemir-ak, ŋa gay mallel, kar do unji ka Buŋdi gay, ŋa ar maan kaak maala. »

*Malle ka taɓ
(Matiye 6.25-34)*

²² Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : do goyiŋko, dakoŋ moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. ²³ Asaan goye, naar pakgig tee kaak ku tiyo, ho ziŋka, ŋuur pakgit kesuun taat ku isiyo. ²⁴ Talon diidi, ŋu luwdo ho ŋu seddo. Nu bal gine urdina wala werin kuuk ŋu dummiyiŋ gaminco. Kar Buŋ beraaco tee. Kar kuŋ gay pakgig diid serek ! ²⁵ Waa minninko, in pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye

yiriy rakki do menuwiy ? ²⁶ Ya maan kaak kapakan din sa, ku gedirgijido, kar maa di ku pakiriy do gamin ku pey ? ²⁷ Di talon maman booyaw amiliy do kalaaner, wala nu wasaw, wala nu azaw. Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, in *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece in rakki min do booyaw-aku. ²⁸ Gan kaak yiriyta goy do kalaaner ho kaak kawtan di nuu orinji do ak din sa, Bun imilaaji booyaw. Kar kun yelee-an kat na isiikonno maman ? Talon gee kuuk imaanco sood-anku ! ²⁹ Kar kun gay, dakon diyenno gelbinko do gamin ku teendi wala ku seendi di. Dakon obenno tirit do gamin-aku. ³⁰ Gamin nuur-ak, illa gee kuuk ibanno Bun kat diya kayco. Kar kun gay, Takko Bun ibingig gamin kuuk yaako nece. ³¹ Bariyon ja *Meennaw ta Bundi, kar gamin kuuk dak gay, Bun yaako berinco oki. »

³² Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Kun kuuk ar hidbiner taat sood di, dakon gineno kolaw. Naar-ak, alji gala do Takko, naako berin Meennaw, kuu hokumiye in naara.* ³³ Gidiyon gaminko ho beron gurus-ak do pokirnar. Ampa-ak, ku dummiyiig malliko do unji ka Bundi, do wer kaak na rawtaado. Wer-ak samaane, na zoodaado tak-tak. Kokinay gediraado kokininji ho gujin sa cokaagdo. ³⁴ Nu kaawiiko pa-ak, asaan wer kaak ku dummiyiy malliko-ak, gelbinko sa goy eden di. »

Siye ka zinƙar do ase ka Rabbiner

³⁵ « Duuon masisko bombo, peyon kay asinko ho rason lampinko yaa obe. ³⁶ Goyon mento ar

* **12:32** 'naako berin Meennaw, kuu hokumiye in naara' : Talon oki do Luk 22.29.

gay riyor kuuk era tatkuwco kaak asa min do iidin ta obindi a ya na ote ho na kooca botol, kodok di nuuji pile. ³⁷ Galal do gay riyor kuuk goy mento wiktin taat tatkuwco ase. Ka seener nu kaawaako, ya tatkuwco gasiig nu goy mento-ak, naar meenji sa yaa unje pisinji do riyor, naaco kaawe a nuu goye keder ho naaco bere tee. ³⁸ Ya na as datik aandor wala datik kawtira oki, galal do gay riyor kuuk na gasig nu goy mento.

³⁹ « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase, naa rasiinji naa dobe jolo walla ? ⁴⁰ Kunjo oki, siyon zinikiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun *Ronj gemor, naa yeepe. »

*Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo
(Matiye 24.45-51)*

⁴¹ Min naar-ak, Piyer indiig Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ki deliit danla-an lonin di wala do gee okinco ? »

⁴² Kar Rabbin Iisa telkiiji aman : « Gay riyor kaak sellen ho neenduwo, kaak mee gerdi yaa diyinji a naa tale do kaay ka geriy ho ya wiktin nece naa bere tee do gay riyor-ak, naar waa ? ⁴³ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwiyy yeepe, naa gasin na ginaat riy-ata. ⁴⁴ Ka seener nu kaawaako, gem-ak, tatkaw yaaji berin gamnay okinco do pisinji. ⁴⁵ Kar gay, ya gay riyor-ak osiig adiy a tatkuwiyy yeepdo kodok, kar na teesiy koocin eenji gay riyor, na tiyaw ho na siyaw nam na ibanno ziy. ⁴⁶ Ampa-ak, tatkuwiyy yaa ase yiriy taat na ergigdo ho wiktin taat na ibingitdo. Paa kat, tatkaw-ak yaa taabiyyin ko taabiye ar nu taabiyyig nuur kuuk gingitdo riy in botilti. ⁴⁷ Naar

kaak ibingit di riy taat tatkuwiy rakiy a ɲaaji gine, kar ɲa pooc gininti-ak gay, ɲuu koociɲ ko kooce. ⁴⁸ Kar ɲaar kaak ibingitdo riy taat tatkuwiy rakiy a ɲaaji gine gay, ya ɲa gina maan kaak nec yaaji iye kooce oki, ɲuu koociɲ sood di. Do ɲaar kaak ɲu berji dakina, ɲuu inde oki minniney dakina. Ho do ɲaar kaak ɲu diyji amaanne dakina, ɲuu inde oki minniney dakin paka. »

*Eere ka geemir do bi ka Iisa
(Matiye 10.34-36)*

⁴⁹ « Asindu-aɲ, nu as iye ako do kidar, ho do tanto-ak, nu raka a illa ɲuu biyinti ko. ⁵⁰ Naa unje do taaɓiner ar gem kaak ɲu nooriyig do amiydi. ɲuun *batiziyindu in batem ka taaɓiner. Maanna-aɲ yaan oomin ko oome nam wiktiney yaa nece. ⁵¹ Ku pakira a nu astu-aɲ, nu iy aapiy do kidar walla ? Ha'a, nu bal iye. Asindu-aɲ a gee yaa eere benannico. ⁵² Talon, min diɲka-aɲ di, ya gee beey kat goy do adiy ka gerco, kaawco ɲumaado. Kuuk subba kaawco yaa waale in kuuk seera, ho kuuk seera oki, kaawco ya waale in kuuk subba. ⁵³ Do bi kanto ko, gee yaa eere : gem in ronji ho mico in tacco, geema in romti ho mica in yaaco, geema in kogti ho kogo in kogti oki. Paa kat, gee dakina yaa eere. »†

*Maman gem yaa ibine baat ta wiktiner
(Matiye 16.2-3)*

⁵⁴ Iisa kaawiico pey do gee kuuk dakin-ak aman : « Ya ku tala Bun diy uce in gale ka pati, kodok di ku

† 12:53 Wer ka gase kaawor do Mise 7.6.

kaawiy aman : “ Yaman bunj asaw. ” † Kar kaawko asiy do botilti ho na nokiyo. ⁵⁵ Kar pey, ya ku tala us abira min watiine, ku kaawiy aman : “ Yaman wer yaa gine tongo. ” Kar na giniy tongo. ⁵⁶ Talon gee kuuk kaawa in binjico di ho ta aditco gay keetiti-anjku ! Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk keder ho in kuuk ka samaaner. Kar maa di gamin kuuk kuuniya din gay, ku ibingiydo baaco ? »

Dee ka kaawor
(Matiye 5.25-26)

⁵⁷ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Maa di maaniiko icgiydo niyin taat kuu ibinin gamin kuuk sellen kuu ginin in botilco ? ⁵⁸ Ya waan sakkiyincin, daan kaawko botildi di. Yampa, adinen yaan iye do wer ka dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho nuur gay yaan unje danjaayne. ⁵⁹ Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do danjaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat nu diyiijin. »

13

Jipte ka goyindi

¹ Do wiktin taar-at, gee daarin astu ho nu osiiji do Iisa maan kaak guberneer Pilaat gintu. Na deeyig gee daarin min Galile do wiktin taat nu giniy *satkine. Paa ko, baar ku geemir-ak amsitu in kuuk nu giniy satkine. ² Min Iisa dorit kaawco, na telkiico aman : « Talon muutco ta gallo ta gee-aku. Ku pakira a muutco gaara kadar zunuubin-nico pakgig zunuubinna ku gee ku Galile kuuk bal

† 12:54 ‘gale ka pati’ : Do darre ta Israyeel, bunj liya uca in gale ka pati.

mate walla ? ³ Ha'a, pakgigdo. Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko yaa gine gallo ar tañco. ⁴ Pey, gee kuuk orok in porpod kuuk mat wiktin taat durdurre ka geeger ka Silowe eeziico-ak, ku pakira a zunuubinnico pakgig ku eenco kuuk goy Zeruzaleem walla ? ⁵ Ha'a, pakgigdo ! Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko yaa gine oki gallo pa. »

Danjil ta et kaak waado

⁶ Kar Iisa deliico danja aman : « Cokiyon, gem rakki gin jineene. Do jineen-ak, gin et ar buguwa. Gem-ak baawtu okide ronji, kar ña bal gase yoo rakki. ⁷ Kar ña kaawiiji do gay riyoy aman : “ Talu ! Gin ko elgin subba, nu asgiy okide ron ku et-anja, kar nu gasdo maanna. Doliyiig kara asaan ña ica wer maala. ” ⁸ Kar gay riyoy-ak telkiiji aman : “ Gem kol tacco, rasig pey do elgol-anta. Naaji siye porda do baay ho naaji lee dooyo. ⁹ Pa-ak, wal ñaa ween diñ ga ron weeno*. Kar ya ña bal ween gay, kii doliyiñji di. ” »

Iisa cool geem ta radaw in yiriy ta sabitdi

¹⁰ Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa goy bilda gee do ger ka salaaner. ¹¹ Do wer-ak, gin daatik rakki aarid obta nam elgin orok in porpod ta goy koon di. Ta gedarro taa peye tal. ¹² Min Iisa taliit daatko-at, ña koliita ho ña kaawiitit aman : « Kañ coole min do raduwke. » ¹³ Min ñaar-ak, Iisa leetu pisiñji do kaati, ek di ta peytu tal ho ta teestu ozile Buñ. ¹⁴ Kar tatkaw ka ger ka salaaner-ak dapintu do bi

* **13:9** 'weeno' : Werin daariñ, ñu kaawa a 'zootira' wala 'daayum'.

kaak a Iisa cool geem in yiriy ta sabitdi. Do bi naar-ak ko, na kaawiico do gee kuuk dakin-ak aman : « Gi gin mena bijigiy ku riyor. Do mena nuur-ak kat kuu ase nuuko coolin ko. Yampa, dakoŋ asenno in yiriy ta sabitdi. » ¹⁵ Kar *Rabbin Iisa telkiiji aman : « Kuŋ gee kuuk kaawa in bin kikon di ho ta aditkoŋ gay keetiti ! In yiriy ta sabitdi, waa kaak iparro berkiy wala durkilji min do saayney† ho na baayiji bere amay ? ¹⁶ Kar daatko-an, taar min tamba ta Ibraayim. *Seetanne duunit nam elgin orok in porpod. Kar maa di nu ipiriitdo min do raduwti in yiriy ta sabitdi ? » ¹⁷ Wiktin taat Iisa kaawiy paak, adiney okinco sokaŋ deeyiig ko dee. Kar gee kuuk dakin-ak gay, aaciyaw do gamin okinco kuuk ajbay na gintu.

*Dajil ta busum kaak nu koliy mutaard
(Matiye 13.31-32, Maark 4.30-32)*

¹⁸ Min naar-ak, Iisa kaawtu aman : « *Meennaw ta Bun di taar ar maa ho naa taskiyin in maa ? ¹⁹ Taar kapak ar roŋ ka mutaard kaak gem luwtu do jineendi. Roŋ-ak amiltu, na maadtu ho na gintu ar eto nam diid sa saaytu do leeginay. Meennaw ta Bun di oki pa. »

*Dajil ta gelel
(Matiye 13.33)*

²⁰ Iisa kaawtu pey aman : « Meennaw ta Bun di taar naa taskiyin in maa ? ²¹ Taar ar *gele taat sood di taat daatik liyiy do kurgal kuuk dakina, ta ediigu ho nu uciy gusus. »

† 13:15 'saayne' : Werin daarin, nu kolaat a 'dengile'.

Botol ta nelel
(*Matiye 7.13-14,21-23*)

²² Wiktin taat Iisa 6aay Zeruzaleem, ɲa aada geegirnay ho hellinnan in bilde ka geemir. ²³ Do botildi, waan rakki indiig aman : « Gem kol *Rab-biney, Buɲ yaa jile gee sood di walla ? » Kar Iisa diyiiico do gee kuuk goy do wer-ak aman : ²⁴ « Zeedoɲ kuu unje min do botol ta nelel. Asaan nu kaawaako, gee dakina yaa bariye botol taat ɲuu unje, kar ɲu gediraado.

²⁵ « Wiktin yaa ase taat mee gerdi yaa uce ɲaa dibirin botol. Ya ku goy kara do wiktin-ata, ku as kooce dibiro ho kuu indin aman : “ Gem koltacco, pilni botol. ” Naar gay yaako telke aman : “ Nu ibanno kuɲ min momo ? ” ²⁶ Kar kuuji telke aman : “ Ni tee ho ni see in kinke. Ki bilde oki gee do werin kuuk berel ku geegirni. ” ²⁷ Kar mee gerdi-ak yaako telke pey aman : “ Nu ibanno kuɲ min momo, etiron serek minniner, okiniko, kuɲ gee kuuk gina jookumo. ” ²⁸ Kar do wiktin taat kuu taliɲ aginiyko Ibraayim, Isaaka, Yakuub ho in nabiinna okinco do *Meennaw ta Buɲdi, kar kuɲ gay, ɲuuko oriniko kara-ak, kuu eeyme saanko ho zuliniko yaa mine dakina. ²⁹ Do Meennaw ta Buɲdi-at, gee yaa ase min coke ka pati, min gale ka pati, min watiine ho min munsakne. Okinco, ɲuu goye keder do tee ka iidin ta Meennaw ta Buɲdi. ³⁰ Ansii ko, min gee kuuk din goy aaro, daarin yaa ogire, ho min gee kuuk din ogire, daarin yaa dake aaro. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem
(*Matiye 23.37-39*)

³¹ Do wiktin taar-at, *Pariziyenna daarin 6aawiiji do Iisa ho ɲu kaawiiji aman : « Uc min anne, deet wer ka pey. Yampa, *Herood rakaan dee. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Baan kaawonji do guberneer kaak neenduw ar sokriya-ak aman : “ Min yiriyta yoo kawta, nu gina riy ta atke aaridnar ho ta coole geemir. Kar yiriy ta subɲɲkar gay, naa gaasin riy-ata. ” ³³ Kar gay, nu ic ko botol ta Zeruzaleem. Min yiriyta, kawta ho neginda oki, illa naa sinje in unɲu. Yampa, nabiinɲe, ɲu daggigdo kara min do geeger-aka.

³⁴ « Tubina, tubina, gee ku Zeruzaleem, kuɲko kuuk daggig nabiinna, ho ɲuur kuuk Buɲ ɲaamiiko oki, ku zeergig in dambay nam ɲu matiyo. Dees minaw, nu ictu niyin a naako ɲuminɲko, kuɲ gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig ronɲi in gezgirti. Kar kuɲ gay pooce ! ³⁵ Di ɲaar-ak, goyiro in gerko. Ka seener nu kaawaako, ku talaanno pey tak-tak nam yiriy taat kuu asiya kaawe aman : “ Rabbin Buɲ yaa barkiyin ɲaar kaak as in sin kuɲji ! ” † »

14

Coole ka gemor in yiriy ta sabitdi

¹ Yiriy rakki in yiriy ta *sabitdi, rakki min agindaw ku *Pariziyennar 6aawtu in Iisa do geriy a ɲu 6aa tee. Gee kuuk goy ede-ak okinɲo leeyig odinco ruum do Iisa ya ɲaa ɲepidin *gaanuunco wala kawwi. ² Do wer-ak, gem rakki gin raduw ta waase zinɲkar goy do unji ka Iisa. ³ Iisa ictu kaawo ho ɲa indiig agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna

† 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 118.26.

aman : « Gaanuunte beraate botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi wala kawwi ? » ⁴ Kar n̄uur gay bugum cit-cit. Do wer-ak, Iisa obiig gem kaak radaw-aka, n̄a cooliiga ho n̄a kaawiiji a n̄aa deete. ⁵ Min n̄aar-ak, Iisa iciico kaawo do gee kuuk do ger-ak aman : « Waa minninko in yiriy ta sabitdi, ya ronji wala berkiy kat gal do beendi, baayiydo imilin kodok ? » ⁶ Do bi n̄aar-ak oki, n̄u bugum di cit-cit. N̄u bal gedire telke.

Taayiika do bi ka dobe ka wer ka goyindi

⁷ Min gee kuuk n̄u koltu-ak, ay gem di bariya wer kaak tab n̄aa goye un̄da. Min Iisa taltu pa-ak, n̄a deliico dan̄la aman : ⁸ « Ya waan kolin̄cin do iidin ta obindi, dak goyenno un̄da. Paa n̄uu kole gem kaak tatik pakgicin. ⁹ Yampa, gem kaak kolin̄ko-ak yaan̄ kaawe aman : “ Gem kol sin̄ji, uc rasig wer-an̄ do gijin. ” Hiyya, kii učen̄ kat in̄ kaan̄ waase, ki baay goye aar ta geemir. ¹⁰ Kar gay, ya waan kolin̄cin-ak, goy aar ta geemir di. Ampaa kat, ya kaak kolin̄cin-ak ase, n̄aan̄ kaawe aman : “ Gem kol royay, as kii goye un̄da anne. ” Paa kat, gee kuuk ku tiyiy sawa yaa ibine kadar kin̄ kaan̄ jaale. ¹¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan ya gem kaak jaala ziy do un̄co ka een̄ji-ak, Bun̄ yaa yeepin̄ kapak tak-tak, ho ya gem kaak yeepa ziy kapak gay, Bun̄ yaa jaalin̄ji. »

Kole ka pokirnar do teendi

¹² Min n̄aar-ak, Iisa kaawiiji do n̄aar kaak kolig do teendi aman : « Ya ki kol gee a n̄u baa tee do gerin̄, yiriy wala aando, dak kolenno roynan̄, sin̄tan̄, gee ku adiy ka gerko, wala mutkiyin̄ kuuk gay gamnar. Yampa, n̄uur oki yaan̄ kole ho n̄uun̄ kapiyin̄ hagineñ taat n̄u teetu. ¹³ Kar gay, ya ki

bera tee ka iidiner, kol pokirna, mersina, noolna in kuuk zinkico galcodo. ¹⁴Ya ki gina pa-ak, kii gase galal, asaan nuur gediraado nuun kapiyin hagineŋ taat kiŋ beriico. Illa Buŋ kat yaaŋ kapiyinti do wiktin taat ŋaa nooyin nuur kuuk goy in botol do unji. »

*Danŋil ta gee kuuk ŋu kolig do iidiner
(Matiye 22.1-10)*

¹⁵Min gee kuuk tiyaw dortu pa-ak, rakki kaawii-iji do Iisa aman : « Galal do ŋaar kaak yaa goye do tee ka iidin ta *Meennaw ta Buŋdi. » ¹⁶Iisa gay deliiji danŋa aman : « Gem rakki gina iidine. Ŋa koltu gee dakina do teendi. ¹⁷Pat ta teendi nece, ŋa ŋaamtu gay riyoy rakki a ŋa ɓaa kole gee kuuk siŋco goya aman : “ Asoŋ kodok ! Tee ŋaar nee ko. ” ¹⁸Kar nuur gay, okiŋco imiltu kayco a ŋu otaado. Ka awalle-ak kaawiiji do gay riyor-ak aman : “ Baaŋu, kaawiy do tatkuwiŋ ŋaadu saamiye. Diŋ di nu gidiy morgo, illa nu ɓaa ja talinji. ” ¹⁹Ka seerinŋar kaawiiji aman : “ Baaŋu, kaawiy do tatkuwiŋ ŋaadu saamiye. Diŋ di nu gidiy barkay orok ku riyor, nu ɓaa ja gecinco. ” ²⁰Ka subbinŋar kaawiiji aman : “ Nun daaɓiner di ob daatko. Do bi ŋaar-ak ko, nu gediraado naa ɓaawe. ” ²¹Hiyya, gay riyor-ak yeeptu do tatkuwiy ho ŋa osiiŋig kaawinco-aku. Min tatkaw-ak doriig kaawin-ak, ŋa dapinŋu ho ŋa kaawiiji do gay riyoy-ak aman : “ Gaɗ kodok do werin kuuk berel ho do botilay ku geegirdi. Baa kolig pokirna, mersina, noolna ho in kuuk zinkico galcodo. ” ²²Jammiy sooda, gay riyoy-ak yeeptu, ŋaa kaawiiji do tatkuwiy aman : “ Gem kol tacco, nu ginit taat

ki kaawiidu, kar wer gay goy di dake. ” ²³ Hiyya, mee gerdi-ak kaawiji aman : “ Baa do botilay ku yeero ho gee kuuk kii naame, wakilco nuu unje, paa kat, gerir yaa miine in gee. ²⁴ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk awalle nu koltu ho poocon, yoo waan sa aawaagdo teendu. ” »

*Maman gem yaa aadiñ Iisa
(Matiye 10.37-38)*

²⁵ Yiriy rakki, Iisa ica botol ho gee dakin aadaaga. Na kolsitu ho na kaawiico aman : ²⁶ « Ya waan kaak rakaan aadindu, illa naan elindu pak aginiyi, daacyi, kooginay, sintay ho ziy ka meenji oki. Yampa, na ginaado tak-tak *maajirinçer. ²⁷ Ya waan kaak icaagdo etoy ka taabiner a naan aadindu, naar-ak gediraado gine maajirinçer. ²⁸ Ya minninko rakki raka pine ger tatiko, illa na goya ja keder, naa tale ya gurusji yaaji nece naa peyiñ ger-aka. ²⁹ Yampa, ya na durcit baay ho na bal peyiñji, gee okinço kuuk biraw yaaji samtiye aman : ³⁰ “ Huu, talon ja, gem-an tees pine gero kar na bal peyiñji ! ” ³¹ Ya sultan rakki raka taasiñe in giji, illa na tala ja in askirnay kuuk alip orok ya naa gedire taasiñe sultan kaak gin orok seer alip askirna do aaroy. ³² Ya na gediraado gay, naaji naame paliinna min nu misa sereki, nuuji kaawe do sultan-ak a nuu gine maman garta yaa peye. » ³³ Iisa gaayitit pey do kaawoy aman : « Minninko rakki gediraado naan aadindu ya na bal rasiñ malley okinji kaak na gintu. »

*Maral kuuk cille
(Matiye 5.13, Maark 9.50)*

³⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ku iban tam kadar maral, ɲuur gala. Kar ya ɲuur kat cille gay, ku-uco gaaye maa ɲuu aawe ? Ha'a, ginno maanna. ³⁵ Maral kuuk cille-ak, ɲuur kuunaydo diyarre do kidar wala do morginar. Gee oraag ka suusi. Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye. »

15

Danjil ta tamga ta rawte (Matiye 18.12-14)

¹ Yiriy rakki, min gay obe miirir in gee ku pey kuuk gin zunuubinna, dakina baawiiji do Iisa a ɲuu cokiynji. ² Do wer-ak, *Pariziyenna in agindaw ku ganuundi dapintu ho ɲu kaawtu aman : « Gem-an jaawa in gee kuuk gin zunuubinna ho ɲa tiya in ɲuura. » ³ Iisa gay deliico danla aman : ⁴ « Cokiyon, ya rakki minninko gin tamgi miya ho ta rakki rawte, ɲaa gine maman ? ɲaa rasiɲ kuuk dakina do kalaaner in gemo ho ɲa baayiy bariyin ta rawte nam ɲaa gasinti. ⁵ Ya ɲa gasta, ɲaa aaciye ho ɲaa icin do gornay. ⁶ ɲaa yeepe geero ho min ɲa ote, ɲaa koliɲ roynay in mutkiyiy ho ɲaaco kaawe aman : “ Ason, aaciyon in nunu asaan tamgar taat rawte-at, nu gasta. ” ⁷ Ka seener nu kaawaako, ampaa kat, ya gem rakki gay zunuubinnar ibinig niginji, *ɗubal ku Bunɗi yaa aaciye dakina. Aaciye ɲaar-ak pakgig aaciye kaak ɗubal-ak yaa aaciye in gee kuuk orok parrika in parrika kuuk pakira a ɲu goy ko in botol do unji ka Bunɗi ho isgigdo in jipte ka goyiɲco. »

Danjil ta gurus ka rawte

⁸ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Ya daatik rakki gin tammin orok ku gurusdi ho rakki rawte, ta biyaado lampa taa tale samaane ho taa elne lapad-lapad adiy ka gerti nam taa gasinji walla ? ⁹ Ya ta gasga, ta kolin gaadinti in mutkiyti ho taaco kaawe aman : “ Ason, aacyon in nunu, asaan tamar kaak rawte, nu gasga. ” ¹⁰ Ka seener nu kaawaako, dubal ku Bundi yaa aaciye oki dakin pa, ya gay zunubinnar rakki kat ibinig niginji. »

Dajil ta koogin seera

¹¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gem rakki gin koogin seera. ¹² Yiriy rakki, ronji ka kapak kaawiji do tacco aman : “ Baaba, baanu, min malle-an, berduut ko hagner. ” Hiyya, tacco ooytu ho na deediicog malley do kooginay seerco. ¹³ Gin menaw seer subba, ronji ka kapak-ak gidiyiig gamnay okinco ho na deettu in gurusji do darre ta serek. Anner-ak, na kanjit ko kanje in gurus nam wer kaak na gaasiiga. ¹⁴ Wiktin taat na gaasga, mey jaarik unjitu do darre-ata ho maan kaak naa tee sa ginno tak-tak. ¹⁵ Hiyya, na baawtu bariye riyo. Gem rakki min do darre-at iciiga, na naamiig gooye kinziirna do morginay. ¹⁶ Do wer-ak, na raka kin miine adiy in kekil* kaak kinziirna eeymiy-ak di oki, waan bergijido. ¹⁷ Hiyya, na pakiriit kat duniin kee ho na kaawtu aman : “ Way, nun-an kati, gay riyor ku tanni tiya maak-kawtira nam nu pica siro. Kat nun gay mata anne in meya ! ¹⁸ Nun naa yeepe in tanni ho naaji kaawe aman : Baaba, nu nig do unji ka Bundi ho do unjin.

* **15:16** ‘keckile’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘goddo’.

¹⁹ Dakin talindudo pey ar ronji. Talin ko ar nu gay riyon di. ” ²⁰ Hiyya, na uctu, na deettu wer ka tacco. Min na asa misa serek di, tacco taliiga ho na taltu aminduwiyy dakina. Na uctu in gadiy, na baawtu naaminji. Min nu naame, na baamiyiig tipic ho na giniiji cuud. ²¹ Kar ronji kaawiji aman : “ Baaba, nu nig do unji ka Bundi ho do unjin. Dakin talindudo pey ar ronjin. ” ²² Kar tacco gay kaawiico do gay riyoy aman : “ Kun-an̄ku, gadon kodok. Iyonjit kesuun taat kaalne-ata ho isonjiita. Unjonji korkido ho isonji oki nugira. ²³ Iyon ijilin kaak dub-dub-aka ho dapsiyoga. Gininte iidin yaarko ho aacyinte ! ²⁴ Gii iidiye-ak asaan rondu kaak ku taliy-an̄, ar na mate ho din gay na goy in odinay. Na rawte ho din gay, nu gasga. ” Hiyya, nu teestu iidine.

²⁵ « Wiktin taar-at, ronji ka aawo gay deet yeero. Do yeepinji, min na gaay ote geero, na dora gan̄gin alaw. ²⁶ Hiyya, na koltu gay riyor rakki ho na indiig aman : “ Naar maa di kuuniy geero ? ” ²⁷ Gay riyor-ak telkiji aman : “ Naar sinjin kaak kapak-ak doo ase ho takko dapsiyig ijilin kaak dub-dub-aka, asaan na as in cewey. ” ²⁸ Min ronji ka aawo dortu pa-ak, na dapīntu aale ho na pooctu unje geero. Kar tacco amiltu salinji a naa unje geero. ²⁹ Naar gay telkiji do tacco aman : “ Cokay baaba ! Gin elgin dakina nu gina riy locin di ho yiriy rakki nu bal pooce kaawon̄. Kar lotu gay, yoo ron̄ awkor oki, ki baldu bere naa iidiye in roynar. ³⁰ Kar gay, wiktin ta ronjin kaak kanje in mallēn in azbinna as gay, ki dapsiyiig ijilin kaak dub-dub-aka. ” » ³¹ Tacco gay telkiji aman : « Gem kol ronji, kin goy doo in nunu ho gamin kunto, okin̄co, nuur

kunjin di. ³² Kar gay, ya ta6-ak, ginte iidiye ho ginte aaciye, asaan sinjin kaak ki taliy-an, ar na mate, ho din gay, na goy in odinay. Na rawte ho din gay, nu gasga ! »

16

Danjil ta gay riyor kaak neenduwo

¹ Yiri rakki, Iisa deliico pey danla do maajirnay aman : « Gem rakki gay gamnar, na gin gay riyor rakki na berii jig gamnay do pisinji. Kar gee daarin astu nu osiji do tatkaw-ak aman : “ Yaman gay riyon-an nigaag gamnan. ” ² Tatkuwiy-ak koliiga ho na kaawiji aman : “ Nu dor gee kaawa jookumo do bi kanjin. Osor ja gurus kaak ki gastu, asaan min yiryta-an ki goyaado pey tak-tak kaaco ka gamnar. ” ³ Kar gay riyor-ak osiig adiy aman : “ Tatkuwir imilaan min do riyor. Gawin sa, nu ka gawnarro ho naa oce sa, sokañ diyaanu. Kar nun-an, naa gine zir maman ga ? ⁴ Wayya ! Nun iban maan kaak naa gine. Ansi-ak, ya na imilin min do riyor oki, gee goy di kuuk yaan obindu tara ! ” ⁵ Kar na koliig nuur okinco kuuk ic daan ta tatkuwiy a nuu ase rakki rakki. Naar kaak asji awalle-ak, na kaawiji aman : “ Daanan minaw taat kiji kappiye do tatkuwir ? ” ⁶ Naar gay telkiji aman : “ Nun, naaji kappiye yogingan miya ku sewindi. ” Kar gay riyor-ak telkiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir yogingan orok beey di. ” ⁷ Kar na kaawtu pey do ka pey aman : “ Kin gay tanjin minaw ? ” Naar gay telkiji aman : “ Nun, naaji kappiye suwaalin miya ku *gemer. ” Gay riyor-ak kaawiji aman :

“ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir suwaalin orok porpod di. ” ⁸ Hiyya, tatkuwiy oziliig gay riyoy kaak jookumo asaan na ginit riyoy inj neendaw. Ka seener, gee ku do duniiner-an, neenduwco taat benannico pakgit ta nuur kuuk goy do portikaw ta Bunji. »

⁹ Iisa gaaytu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, obguwon roynaw inj gurus kaak jagaag gee ku duniiner. Paa kat, wiktin taat gurus-ak gaase, Bun yaako obinjo do geriy kuu goye doo.

¹⁰ Naar kaak gaara ziy a nuu amniyinjij inj gamin kuuk sooda, kuuk dakina oki, naaco gedire. Kar naar kaak nigaag gamin kuuk sood-ak gay, kuuk dakina oki, naa niginco. ¹¹ Ya gamin ku duniiner kat ku balco gedire-ak, waa yaako amniye gamin kuuk ta6 ? ¹² Ya ku tiya gamin ku geemir, ku maaniikon gay, waa yaako berinco.

¹³ « Ginno gay riyor kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya na gina pa, ka rakki, naa elinji, ho ka rakki gay, naa poocinji. Kar pey, ka rakki, naa ice kaawoy, ho ka rakki gay, na icaatdo. Ku gediraado abdiye Bun ho kuu abdiye pey gurus. »

*Iisa kaawa do bi ka gaanuun inj Meennaw
(Matiye 11.12-13, 5.31-32, Maark 10.11-12)*

¹⁴ Do wer-ak, *Pariziyenna kuuk goy cokiya kaawin ku Iisa-ak samtiyaaji asaan nu el gurus dakina. ¹⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Kun Pariziyenna, ku el gaare zinjkiko do unco ka geemir a ku gee sellen. Kar Bun gay ibingit ta aditko. Asaan maan kaak gee taliig ta6-ak, Bun gay yilaaga.

¹⁶ « Taat *gaanuun ka Muusa kaawtu inj taat nabiinna gaartu, tanco di tee kee nam wiktin

taat Yaaya-Batist astu. Min ɲa ase, ɲu gaariit ko Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunɗi ho ay gem di oosa kaay a ɲaa unje. ¹⁷ Ku tala maman ? Samaane in ƙiɗa, ɲuu sawle melen di walla ? Ha'a, melenɗo. Kar nun gay kaawaako, taar-at oki melen min wer rakki kaak ɲu siirtu ɗo gaanuundi yaa amile.

¹⁸ « Gem kaak totirit daaciy ho ɲa obtu ta pey, ɲaar-ak kokina karan di. Kar gem kaak ob daatik taat mitti totirta, taar-at oki daaciyɗo. »

Danjil ta gay gamnar in Lazaar

¹⁹ Iisa deltu danɗa aman : « Gin gem rakki gay gamnar. ɲa isa kesuun taat samaane, dindiko ho kaalne, ho kun kawta ɲa gina iidine, ɲa tiya gala. ²⁰ Gin oki pokiriŋce rakki sinji Lazaar. ɲa weya ɗo botol ta geero ta gay gamnar-aka. Ziŋkay okiŋco mutay di. ²¹ Ya gay gamnar-ak tiyaw, ɲa raka kin tee kaak gaama keder-ak di, oki ɲa gasɗo. Illa kaŋ kat asa meraag mutiyji. ²² Yiriy rakki, pokiriŋce-ak mattu ho *ɗubal ku Bunɗi iyiig ɗo wer kaak Ibraayim goyiyo. Kar gay gamnar oki mattu ho ɲu tiisiiga. ²³ Gay gamnar-ak taaɗiya dakina ba oole. ɲa jaaltu kaay ho ɲa taliig min serek Ibraayim in Lazaar kaak goy ɗo serpey. ²⁴ Hiyya, ɲa teestu koole aman : “ Kuk, gem kol tacco Ibraayim, tal aminduwir. Kaawiy ɗo Lazaar ɲaa coopin kormoy ɗo amiydi, ɲaadu corre ɗo bir, gaayar yaa boosen ɗako. Yampa, ak-an patiy kaar. ” ²⁵ Kar Ibraayim kaawiji aman : “ Gem kol ronji, pakar ɗo goyiŋji ka awalle. Ki gas galal ho Lazaar gay taaɗiye. Diŋ anne-aŋ, Lazaar gas galal, ɲa jammiy kate ho kin gay taaɗiyaw. ²⁶ Ta taar-anno di, gin oki bee baata

datikte. Ansii kat, ya gee kuuk uc min anne raka 6aa do werko wala kuuk min do werko ho rakaani ase-ak, ɲu gediraado ɲuu aaliɲ bee-aka. ” ²⁷ Hiyya, gay gamnar-ak kaawtu aman : “ Baan̄ ja, ɲaamig Lazaar do ger ka tanni. ²⁸ Nu gin kur sin̄tar beey, ɲa 6aa miniɲco paa ɲuur oki yaa ase do wer kaak nun taaɓiyiy-aɲka. ” ²⁹ Ibraayim telkiiji aman : “ Sin̄tan̄, ɲuur gin ko gaanuun kaak Muusa siirtu ho in̄ taat nabiinna gaartu. Illa ɲuu ice kaawco ! ” ³⁰ Gay gamnar-ak kaawiiji aman : “ Gem kol tacco Ibraayim, taar-an sood̄co. Illa ya waan kaak min ba oole 6aawco ja kat, ɲuu ibiniɲ nigin̄co. ” ³¹ Ibraayim gay kaawiiji aman : “ Ya ɲu pooɲ icin̄ gaanuun kaak Muusa siirtu ho in̄ kaawin kuuk nabiinna gaartu-ak, ya waan kaak nooy min do muuti kaawco oki, ɲu icaado kaawoy. ” »

17

Taayik ta Iisa do bi ka saamiyindi (Matiye 18.6-7,21-22, Maark 9.42)

¹ Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Gamin goy di kuuk iya gee do zunuubinnar. Kar ɲaar kaak un̄jaag een̄ji do zunuubinnar gay, do gaayay. ² Gem ɲaar-ak, ɲuuji duune tolo do gaayay ho ɲuu accin̄ do barrer, guna min ɲaa un̄je rakki min een̄ji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar. ³ Yaman goyon̄ godom !

« Ya sin̄jin̄ kat nigjin̄, leesiy. Kar ya ɲa ibinig nigin̄ji-ak, saamiyiy. ⁴ Ya yiriy rakki di ɲa nigjin̄ dees peesira ho ɲa asji dees peesira a kiiji saamiye, ɲaar-ak saamiyiy. »

Imaan taat kapak gin gudurre

⁵ Min n̄aar-ak, paliinna kaawiiji d̄o Iisa aman : « Gem kol Rabbinni, gaayninta imaanni. » ⁶ Kar *Rabbin Iisa telkiico aman : « Nu kaawaako, ya ku gin imaan kapak ar roŋ ku mutaard, nec kuuji kaawe d̄o et-aŋ aman : “ Jan̄ku d̄o barrer. ” Ek di n̄aa jan̄ke. »

Gay riyor kaak ginit riyoy

⁷ Iisa kaawtu pey aman : « Ya rakki minninko gin gay riyor kaak gawnaaji wala kaak gooyaaji, ya n̄a asa curtaŋ min yeer di, kiiji kaawen̄ ko a n̄aa tee walla ? ⁸ Ha’a, kaawaajido. Kiiji kaawe aman : “ Sorig gamnaŋ ho is ku pey, ginor maan naa tee. Kar wiktin taat nu tee aay ja, kat kin̄ asiy tee ba aaro. ” ⁹ Gem-ak yaa ozilin̄ gay riyoy asaan n̄a ginit riy okintit taat n̄a gaariiji walla ? Ha’a, ozilaagdo. ¹⁰ Ansi-ak kuŋko oki, ya ku ginit riy okintit taat Buŋ gaariiko, kaawo aman : “ Nin̄ gay riyor kuuk maala, ni ginit riyni taat n̄u gaarintin di. ” »

Iisa in̄ gee orok kuuk dukum burdum

¹¹ Wiktin taat Iisa baayiy Zeruzaleem, n̄a aaliig guŋgar ku kid̄ka Samari in̄ ka Galile. ¹² Min n̄a gaay un̄je d̄o helliner, gee orok kuuk dukum burdum baawtu n̄aamin̄ji. Min n̄u n̄aamtu, n̄u peytu serek ¹³ ho n̄u teestu koole aman : « Hey, gem kol tacco Iisa, tal aminduwni ! » ¹⁴ Min Iisa taliigu, n̄a kaawiiico aman : « Baan̄ gaaron̄ zin̄kiko d̄o gay satkiner. » Hiyya, min n̄u ba a misan di, n̄u caltu ko. ¹⁵ Min n̄u tal zin̄kiko cale, rakki minninko yeeptu d̄o Iisa ho d̄o yeepin̄ji-ak n̄a oziliy Buŋ in̄ gaay tongo aman : « Darjin̄ d̄o Buŋdi ! Darjin̄ d̄o Buŋdi ! » ¹⁶ Kar min n̄a ottu d̄o wer ka Iisa, n̄a dersitu d̄o un̄ji

nam ɲa noodig unji keɗer ho ɲa oziliiga. Gem-ak min kid ka Samari. ¹⁷ Hiyya, Iisa kaawtu aman : « Gee kuuk orok-ak okiŋco bal cale walla ? Kar kuuk parrik gay moo ? ¹⁸ Talon kate, min okiŋco kuuk cale-aŋ, illa ɲa marte-aŋ di kaak yeep ozile Buŋ. » ¹⁹ Kar Iisa kaawiji do gem-ak aman : « Ucu, ɓaa kate. Imaanjin kat jiliŋcin. »

*Ase ka Meennaw ta Buŋdi
(Matiye 24.23-28,37-41)*

²⁰ Min ɲaar-ak, *Pariziyenna indiig Iisa aman : « *Meennaw ta Buŋdi yaa ase kimin ? » ɲaar gay telkiico aman : « Meennaw ta Buŋdi, taar asaado ar maan kaak gee taliyo. ²¹ Gee kaawaado aman : “ Talon, ta anta ” wal “ Taar ko antare, ” asaan, ka seener, Meennaw ta Buŋdi, taar goy ko datikko. »

²² Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Wiktin yaa ase taat ku rakaan talin nun *Ron gemor ho ku talaanno, yoo yiriy rakki di oki. ²³ Gee yaako kaawe aman : “ Talon ɲaar ko aŋka ” wal “ ɲaar ko aŋkare. ” Dakon ɓaanno ho dakon aadiŋcodo. ²⁴ Ka seener gay, nun Ron gemor, naa ase ar buŋ kaak irɲaw cippit min baay yoo gale ka pati. ²⁵ Kar gay, illa nun Ron gemor, naa taabiyeŋ ja dakina ho gee ku diŋka yaan pocindu. ²⁶ Yiriy taat nun Ron gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ²⁷ Wiktin taar-at, gee tiyaw, ɲu siyaw ho ɲu oba daadi nam yiriy taat Nowe unjitu do markab kaak tatiko. Hiyya, amay kuuk dakina paaytu ho kuuk ɓoka ɓoke teeyiig gee okiŋco. ²⁸ Ampaa di oki, do wiktin ta gem kaak ɲu koliy Loot : gee tiyaw ho siyaw, ɲu gidia gamna ho ɲu imila gaminco ku

gidiyir. Nju taata atay ho nju pina geray. ²⁹ Kar gay, yiriy taat Loot amiltu min do geeger ka Sodom*, Buñ nokiico ak ta baruukiner, ho okiñco, ña idiigu dakap. ³⁰ Ampaa ko, wiktin taat nun Ron gemor, naa ase oki, taa kuuniye pa.

³¹ « Yiriy taar-at, gem kaak jammiya kara gedi-raado unje atta ñaa soke gamnay. Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero. ³² Moyon do taat astit do daaciy ta Loot.† ³³ Gem kaak gooya ziy asa rawtinji ho kaak rawtaag ziy asa jilinji. ³⁴ Nu kaawaako, do aando taar-ata, ya gee seer weya ka danlil, ka rakki njuu icinji ho ka rakki njuu rasinji. ³⁵ Ya daad seer eygaw, ta rakki njuu icinti ho ta rakki njuu rasinti. [³⁶ Ya gee seer baa do morgor, ka rakki njuu icinji ho ka rakki gay njuu rasinji. »]‡ ³⁷ Kar maajirnay ku Iisa indiig aman : « Gem kol Rabbinni, maanna-an yaa kuuniye momo ? » Naar gay telkiico aman : « Do wer kaak maan mattu-ak di, damaarlin paayiyo. »

18

Gay seriiner inj murgila

¹ Min ñaar-ak, Iisa deliico pey danla do maajir-nay a njuu salkiyguwe doo, njuu rasenno tak-tak. ² Ña kaawiico aman : « Gin gem pa gay dukume seriiner do geeger rakki. Ña karmaydo Buñ ho ña

* **17:29** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Buñ idiig geegirco asaan goyiñco jookum aale (Zenecz 19.24-28). † **17:32** 'daaciy ta Loot' : Daaciy ta Loot rañiltu marlo asaan Buñ kaawtit a ta kolsaado ho taar gay kolse (Zenecz 19.26). ‡ **17:36** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buñdi kuuk nju siirtu min awalle inj kaaw ta Grek.

indado* . ³ Do geeger-ak, gin oki murgil rakki. Ta baggiyiiji do ka seriiner-aka. Ta sakkiiyiiji aman : “ Gem kol tatkaw, baanu, talit kaawni inj adiner-anjka. ” ⁴ Dees dakina zer na poocaadi, kar min naar-ak, na osiig adiy aman : “ Ka seener, nu karmaydo Bun ho nu indado. ⁵ Inj taar-an oki, naati talin kaawti paa di. Yampa, daatko-an tofdu wero. Ya nu talit kaawti, taan rasindu, naa gase kaar. ” » ⁶ *Rabbin Iisa gaayiitit do kaawoy aman : « Talon ja gay dukume seriiner kaak bagdo botol-anjka ! Din sa na talit kaaw ta murgil-anta. ⁷ Kar ya nuur kuuk Bun doftu alaaji yiriyo ho aando, maa di na dukumiicodo seriine. Wala naa taaye talin kaawco ? Ha’a, taayaado. ⁸ Ka seener nu kaawaako, kodok di Bun yaaco dukume seriin inj botilti. Kar maan rakki goya, wiktin ta nun *Ron gemor naa yeepe, naa gase gee kuuk gin imaan walla ? »

Danjil ta Pariziyencer inj ta gay obe miirir

⁹ Iisa deltu danla rakki do gee kuuk tala zinjico a nu goy inj botol do unji ka Bujdi ho nu talaag eenco ar maan ka maala. Na kaawiico aman : ¹⁰ « Yiriy rakki, gee seer unje salaane do *ger ka Bujdi. Ka rakki Pariziyence, ka rakki gay, gay obe miirir. ¹¹ Pariziyence-ak teestu salkiye do adiy inj ka peyiinji aman : “ Bujdu, nu delaajinj barkine asaan nun arro gee kuuk kokinay, kuuk jookumo ho kuuk kokina miday wal daad kara. Naan ozile asaan nun arro gay obe miirir-anjka. ¹² Do suugin rakki, nu ica sayamne menaw seera ho nu bera zakaane min gamnar okinco kuuk nu gasiyo. ”

* **18:2** ‘indado’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘inaddo’ wala a ‘jaalaydo’.

¹³ Kar gay obe miirir-ak gay, peytu aaro ho ɲa oniig kaay. ɲa rakaado kocile tak-tak ka samaaner. ɲa obiig gongumoy ho ɲa lokliktu aman : “ Bunɖu, tal aminduwir, nun gay zunuubinnar. ” » ¹⁴ Iisa gaayiitit pey do kaawoy aman : « Ka seener nu kaawaako, do wiktin taat gay obe miirir-ak yeptu geero, Bun talga a ɲa goy in botol do unji. Kar Pariziyence gay, ɲa poooga. Asaan ɲaar kaak jaala ziy, Bun yaa oninji ho ɲaar kaak ona ziy gay, Bun yaa jaalinji. »

Iisa in koogina

(Matiye 19.13-15, Maark 10.13-16)

¹⁵ Do wiktin taar-at, gee daarin iyiiig kooginco ku ɲaada do Iisa a ɲaaco lee pise, ɲaa barkiyinco. Min maajirna taliigu, ɲu leesiico do gee-aku. ¹⁶ Kar Iisa gay koliig koogin-aku ho ɲa kaawtu do maajirnay aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan *Meennaw ta Bunɖi taar do gee kuuk ar koogin-an_{ku}. ¹⁷ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Bunɖi ar mico, ɲa unjaado tak-tak. »

Iisa in gay gamnar

(Matiye 19.16-30, Maark 10.17-31)

¹⁸ Do wer-ak, tatkaw ka *Yuudinnar rakki indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁹ Iisa gay telkijji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Bun keeji di. ²⁰ Kin ibingig *gaanuun kaak Bun bertu do geemir : “ Kun miday, dakon kokinenno daad kara ho kun daad oki, dakon kokinenno miday kara, okin_{ko}, dakon deenno gee, dakon kokinenno

gamna, dakonj raadenno inj sinj ku gemor, beronj horoomin do aginiyko. » » ²¹ Gem-ak telkiiji aman : « Nu karmiyiig gaanuun-anj okinji min nu kapak di. » ²² Min Iisa dortu pa-ak, na kaawiji aman : « Dakjinj pey maan rakki : 6aa gidiyig gamnanj okinco ho deedig gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leenj mallej do unji ka Bunji. Kar asu, aadnu. »

²³ Min gem-ak doriit kaaw-at, na yiimiit wijeeney asaan na gay gamnar. ²⁴ Min Iisa taltu kadar gem-ak yiimit wijeeney-at, na kaawtu aman : « Unje ka do Meennaw ta Bunji, naar rada do gay gamnar ! » ²⁵ Ka seener, lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunji yaaaji gine pey rad paka. » ²⁶ Gee kuuk cokiyaaga-ak kaawtu aman : « Di ampa-anj gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷ Iisa gay telkiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunji gay, na melenj di. » ²⁸ Hiyya, Piyer kaawiji do Iisa aman : « Kar nin kuuk rasig gaminni ho ni aadincinj-anj gay ? » ²⁹ Kar Iisa kaawiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, daaciy, sintay, aginiyji, kooginay do saan ta *Meennaw ta Bunji-ak, ³⁰ do goye ka dinjka, naa gase dakin paka, ho do wiktin taat yaa ase neginda gay, naa gase goye ka gaasdo. »

*Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy inj nooyinji
(Matiye 20.17-19, Maark 10.32-34)*

³¹ Min naar-ak, Iisa koliig paliinna kuuk orok inj seer keeco ho na kaawiico aman : « Cokiyonj, dinj gi coona Zeruzaleem. Anner kat, gamin okinco kuuk nabiinna siirtu do saan ta nun *Ronj gemor-ak yaa ase uudinco. ³² Nuun berin do pise ka gee

kuuk Yuudinnado, nuun warindu, nuudu samtiye ho nuudu pice ulna. ³³ Nuun koocindu in kordingo ho nuun deendu. Kar yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » ³⁴ Kar paliinnay gay ibanno tak-tak maan kaak Iisa rakiy kaawe asaan nu cigilcot baat ta seener.

*Coole ka noolol
(Matiye 20.29-34, Maark 10.46-52)*

³⁵ Wiktin taat kun Iisa gaay ote do geeger ka Zeriiko, gin nool kaak goy oce do bit ka botildi. ³⁶ Min na doriig gee kuuk dakina biraw-ak, na inditu maan kaak kuuniye. ³⁷ Nu telkiiji aman : « Na Iisa kaak min geeger ka Nazareet kat biraw. » ³⁸ Hiyya, na teestu koole aman : « Iisa *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ³⁹ Gee kuuk ogir-ak, awniiji aman : « Ha', bugam ! » Kar naar gay, gaayay jaala jaalen di aman : « Iisa, Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁰ Iisa peytu ho na kaawiico a nuuji iyinji. Min nu iyijiga, Iisa indiig aman : ⁴¹ « Ki raka naan gine maa ? » Nool-ak telkiiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu raka kin odinar yaa pile-an di. » ⁴² Iisa gay telkiiji aman : « Odinan, nu pilon. Imaanjin kat coolincin. » ⁴³ Ta bite-an di, odinay piltu. Min naar-ak, na aadiig Iisa ho na oziliy Bun, ho gee okinco kuuk taliig maanna-ak, nuur oki oziliig Bun.

19

Iisa in Zaase

¹ Kun Iisa unjitu do geeger ka Zeriiko, kar nu bira in unco. ² Do geeger-ak, gin gem rakki paa sinji Zaase. Na tatkaw ka gay obe miiri ho na gay

gamnar. ³ Na bariya botol taat naa talin a lisa kar waa. Kar gay, na talgigdo asaan na geeram ho gee ginji dakina. ⁴ Hiyya, na gadtu unnda, na coktu ka et kaak nu koliy sikomoor. Paa kat, naa talin lisa ya na biraw. ⁵ Min lisa ottu do wer-aka, na jaaltu kaay ho na koliig aman : « Zaase, paay kodok. Yiriyta-an illa nu baa paaye gerko. » ⁶ Kodok di, Zaase paaytu ho na naamiig lisa in galal. ⁷ Min gee okinco taltu pa-ak, nu teestu gujumjume aman : « Ha', talon gem-an baa paaye do wer ka gay zunuubinnar-anka ! » ⁸ Min naar-ak, Zaase peytu do unji ka *Rabbin lisa ho na kaawiji aman : « Gem kol Rabbinney, nun naa berin serip ta mallel do pokirnar ho ya nu ic gurus do gemor in gaayo, naaji yeepin dees poodi. » ⁹ Hiyya, lisa kaawiji aman : « Yiriyta-an Bun as jilin gee ku ger-anka, asaan Zaase oki min ron ku Ibraayim. ¹⁰ Ka seener gay, nun *Ron gemor as bariye gee kuuk rawte, naa jilino. »

Danil ta sultan in gay riyor
(Matiye 25.14-30)

¹¹ lisa gaayitit pey do danlay do gee kuuk cokiyaaga, asaan naar gaay ko ote Zeruzaleem ho gee pakira kadar *Meennaw ta Bundi taar asa ko. ¹² Danlay-at aman : « Gin gem rakki baaco tiya meennaw. Na raka baa marti serek a nuu darjiyiji sultan do darrey, kar kat naa yeepe.* ¹³ Paa ko, na koltu min gay riyoy gee orok. Na deediico tammin orok kuuk nu koliy 'miin'† ho na kaawiico aman

* **19:12** Do aadin ta gee ku Room, na sultan ka tatik kat darjiya sultinnay do kidinco. † **19:13** 'miin' : Miin rakki, na gurus kaak gem gasiy do mena miya ku riyor.

: “ Ginonj inj njaar riyo nam yiriy taat naa yeepe. ” ¹⁴ Kar gee ku darrey gay elgigdo. Paa ko, nu naamtu gee do aaroy, nuuji kaawe do sultan kaak tatko aman : “ Gem-anj ni rakaagdo kiini darjiyiñ sultan. ” ¹⁵ Inj taar-ata oki, nu darjiyiiga ho nja yeeptu do darrey. Min nja yeepe, nja koliig gay riyoy kuuk nja berco gurus-aku, nja raka tale maan kaak nu gastu min kuwa.

¹⁶ « Kaak awalle baawtu ho nja kaawtu aman : “ Gem kol tacco, gurusji-anj iy pey eenji orok min kuwa. ” ¹⁷ Sultan-ak oziliig aman : “ Seese, kinke-anj gay riyor kaak samaane. Do gamin kuuk sood-anj sa, ki gaar ziñ kadar naan amniye. Njaar-ak, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk orok. ”

¹⁸ « Ka seerinjkar baawtu ho nja kaawtu aman : “ Gem kol tacco, gurusji-anj iy pey eenji beey min kuwa. ” ¹⁹ Sultan gay oziliig aman : “ Seese, kinke-anj oki, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk beey. ”

²⁰ « Kar gay riyor ka pey astu ho nja kaawtu aman : “ Gem kol tacco, anj gurusji. Nu duuniig inj nannguuna ho nu dummiyjinga. ²¹ Nu ginaajinj kolaw asaan kinj gem tonjo. Ki soka gamin kuuk ki bal suude tingon† ho ki seda gamin kuuk ki bal luwiñco. ”

²² « Sultan-ak kaawiiji aman : “ Talonj ja gay riyor kaak napkiyaado-anjka ! Naan obe inj kaaw taat amil min do biñ. Ki iban kadar nun gem tonjo. Nu soka gamin kuuk nu bal suude tingor ho nu seda gamin kuuk nu bal luwiñco. ²³ Ya ki iban

† 19:21 ‘tingon’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘wer erindin’.

pa-ak, maa di ki dummiygigdo gurusdu wer ka dumaayner ? Ansii kat, ya nu yeepe naa gasin gurusdu wee. ” ²⁴ Kar na kaawiico do nuur kuuk goy ede-ak aman : “ Icon tamma-ak minney ho beronjiig do naar kaak gin orok-aka. ” ²⁵ Kar nuur gay kaawiji aman : “ Gem kol tacco, naar gin ko tammin orok ! ” ²⁶ Sultan-ak telkiico aman : “ Cokiyon, naako kaawe, waan kaak gine, Bun yaaji gaaye min kuwa. Kar naar kaak bal ginen gay, ka sood kaak na gintu oki, Bun yaaji imilnji. ²⁷ Kar adiner kuuk rakaado a naa gine sultinco-ak gay iyenduug anne ho daangu untu. ” »

²⁸ Min Iisa gaastu in kaawoy, na ogiriico, nu ictu botol taat coona Zeruzaleem.

*Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan
(Matiye 21.1-11, Maark 11.1-11, Yaaya 12.12-19)*

²⁹ Wiktin taat Iisa gaay ote do hellinnan kuuk nu koliy Betpaze in Betani, moota in koot ka Olibiyenar, na tabirtu maajiray seera. ³⁰ Na kaawiico aman : « Baan do hellin ta unnda antare. Ya ku ote, kuu gase ron durkilal duune. Yiriy rakki, waan bal nepinji. Ipironga ho iyonduuga. ³¹ Kar ya waan indaako aman : “ Maa di ku ipirig ron durkil-anka ? ” Telkonji aman : “ *Rabbin kat rakaaga. ” »

³² Maajiray baawtu ho nu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico. ³³ Wiktin taat nu ipiriiga, maaniico ku durkil-ak indiigu aman : « Maa di ku ipirig ron durkilal-anka ? » ³⁴ Nuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga. » ³⁵ Hiyya, nu iyijig do Iisa. Kar in kesuunco nu siddiyiga ho nu nepiig Iisa. ³⁶ Wiktin taat Iisa baawiy-ak, gee

deeraaji kesuunco§ unci. ³⁷ Min ɲa paayiy min do koot ka Olibiyennar ho ɲa gaay ko ote Zeruzaleem, maajirnay okiŋco in dakinuwco-at alco gala. ɲu teestu ozile Buɲ in gaay tongo do gamin okiŋco kuuk ajbay ɲu taltu. ³⁸ Do oziliŋco-ak, ɲu kaawiy aman : « Rabbin Buɲ yaa barkiyiɲ sultan kaak as in siɲ kunji ! Aapiye kuwa ka samaaner ho *darjin do Buɲdi do wer-aka ! »

³⁹ Min gee-aku, gin *Pariziyenna daariɲ kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, awiŋco do maajirnaɲ a ɲuu bugume. » ⁴⁰ Iisa gay telkiico aman : « Nu kaawaako, ya ɲuur kat bugume, dambay gay yaa koolen kate. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem

⁴¹ Wiktin taat Iisa gaay ko ote do geeger ka Zeruzaleem ho ɲa talaag ko, ɲa altu do saan ta geenji ⁴² aman : « Wayyayo, gee ku Zeruzaleem ! Yiriyta-aɲ ku bal ibine maman aapiy yaa ase ! Kar diɲ gay, aapiy taar-at cigilko, ku gediraado gasinti. ⁴³ Wiktin yaa ase taat adinko yaa pine durdurre, ɲuuko leyiɲko datko nam ku gediraado amile ho ɲuuko taasiɲiɲko. ⁴⁴ ɲuuko idiɲko dakap, kuɲko in geegirko, yoo dambi rakki sa goyaado do giji, asaan ku bal ibinin wiktin taat Buɲ astu a ɲaako mogiɲko* . »

§ **19:36** 'deeraaji kesuunco' : Awalle do darre ta Israyeel, ya gem kaak sinji alaw kat biraw, gee deeraaji kesuunco wala zimilla do botildi. ɲaar-ak gaara kadar gem-ak, ɲu talaag ar sultan. * **19:44** 'mogiɲko' : Werin daariɲ, ɲu kaawa a 'sakuwiɲko'.

*Atke ka gee kuuk suugiya do ger ka Bun̄di
(Matiye 21.12-17, Maark 11.15-19, Yaaya 2.13-22)*

⁴⁵ Min n̄aar-ak, Iisa un̄jitu do *ger ka Bun̄di ho n̄a teestu atkiñ gee kuuk suugiya atta-aku. ⁴⁶ N̄a diyiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, n̄aar gin ger ka salaaner. ”† Kar kuñ gay ginig ger ka kokiniydi. »

⁴⁷ Min n̄a atkiigu, kun kawta, Iisa bildiig gee do ger ka Bun̄di. Kar gay, aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner in̄ ku gaanuundi bariya botol taat n̄uu deen̄ji. ⁴⁸ Kar n̄u ibanno maman n̄uu obin̄ji asaan gee okiñco cokiyaaga ho n̄u tala ko n̄aar di.

20

*Izinne ta Iisa asa min momo ?
(Matiye 21.23-27, Maark 11.27-33)*

¹ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee do *ger ka Bun̄di ho n̄a gaariico Kabarre ta Gala, agindaw daarin̄ ɓaawiji, n̄uur agindaw ku gay satkiner in̄ ku gaanuundi, in̄ aginay ku darrer oki. ² N̄u indiig aman : « Kaawni ja, waa berjin̄ botol taat ki giniy gamin-an̄ku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? »

³ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki naako indin̄ko, kar telkondu : ⁴ “ Waa n̄aamig Yaaya n̄a *batiziyiy gee ? N̄a Bun̄ walla, n̄u geen di ? ” » ⁵ N̄u teestu meelee benannico aman : « Kar giiji telken̄ kat a maa ? Ya gi telkiji a n̄a Bun̄ kat n̄aamga, n̄aate indinte pey aman : “ Maa di ku pociit kaawoy ? ” ⁶ Kar ya gi telke aman : “ N̄u gee kat n̄aamga, ” gee kuuk okiñco-an̄ yaate dawinte

† 19:46 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7.

in dambay njuute deente, asaan okinco, nu pakira kadar Yaaya, naar nabiinco. » ⁷ Hiyya, nu telkiiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak naamga. » ⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di naar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anjku. »

*Danjil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo
(Matiye 21.33-46, Maark 12.1-12)*

⁹ Do wer-ak, Iisa deliico danjil do gee-ak aman : « Gin mee jineendi rakki. Na taattu rezen, na rasig do gay riyor a nuu gooyinji, kar na deettu marti ho na taaytu. ¹⁰ Do wiktin taat ron-ak nee, na naamtu gay riyor do gee kuuk gooyaaga a nuuji berin haginey. Kar gee kuuk gooyaaga-ak, koocig gay riyor kaak na naamtu-aka ho nu atkiig pisinji orok. ¹¹ Kar mee jineendi-ak naamtu gay riyor ka pey. Gee kuuk gooyaaga-ak koociiga, nu wariiga ho naar oki, nu atkiig pisinji orok. ¹² Na naamtu pey ka subbinjar. Naar-ak oki, nu koociiga, nu awriiga ho nu acciig kara min do jineendi. ¹³ Kar mee jineendi-ak osiig adiy aman : “ Di naa gine maman ? Naa naame ron ka adir kaak nu elgiy dakina. Naar-ak, nu karmiyinji ! ” ¹⁴ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronji baaco-ak, nu kaawtu benannico aman : “ Talon, anjar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Daantenga kar jineen yaate dake lote. ” ¹⁵ Hiyya, nu imiliig kara min do jineendi ho nu deeyiiga. »

Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniinco maman ? ¹⁶ Na asa deen gee kuuk gooyaag jineen-aka ho naa

berin do gee ku pey. » Min gee-ak doriit kaawoy-at, nu kaawtu aman : « Tubina, maan naar-an, Bun yaa iynjido tak-tak ! » ¹⁷ Kar Iisa gay taliig yalaan ho na kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman :

“ Na dambi kaak gay pinindi accitu,

Naar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi. ”*

Kaaw-an baati maa ? ¹⁸ Ay gem kaak galji do dambi-anka, naa yiime karap-karap ho ya dambi-an kat galji do kaay gay, naa riginjinji dagiygay. »

Kappiye ka miirir

(Matiye 22.15-22, Maark 12.13-17)

¹⁹ Min Iisa gaasiit kaawoy, agindaw ku gaandu-undi in agindaw ku gay satkiner ibintu kadar Iisa deliit danlay-at, na ceera loco. Min naar-ak di, nu teestu bariye botol taat nuu obinji. Kar gay, nu gina kolaw do geemir. ²⁰ Min pa-ak, nu gooya ko naar di. Nu naamiiji gee kuuk gina zin kico a nu sellen do unji ka Bundi. Gee-ak raka obinji in kaawo a nuu gase botol taat nuu iynji do unji ka guberneer kaak gin izinne. ²¹ Paa ko, nu indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, ni iban kadar bildinjin in kaawnan, nuur do botilco. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale. Ki bilda gee in seen ta Bundi. ²² Hadi kaawnin ja, gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ²³ Kar Iisa gay ibiniit neenduwco ho na kaawiico aman : ²⁴ « Gaarondu ja tamma ka gurusdi. Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Nu telkiji aman : « Ku Sezaar. » ²⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar,

* **20:17** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22.

beronjiig do Sezaar, ho ku Bunđi sa, beronjiig do Bunđi. »²⁶ In neenduwco-at oki, nu bal gase kaaw taat nuu obinji do unco ka geemir. Do wer-ak, nu bugumtu dil, nu ajbiy do telke kaak na telkiico.

*Kaawo do bi ka nooyindi
(Matiye 22.23-33, Maark 12.18-27)*

²⁷ Min naar-ak, gin gee daarin nu kolaag *Sadusiyenna. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu baawiiji moota do Iisa ²⁸ ho nu indiig aman : « Gem kol tacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : “ Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. ”† ²⁹ Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. ³⁰ Ka seerin kar oki obiit daatko-ata. Naar oki mattu bal mico. ³¹ Ka subbin kar oki paa di, nam okinco kuuk peesir-ak obiita ho nu mattu bal koogina. ³² Ba aar, daatko-at sa, menuwti gaastu. ³³ Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an ka moo taa gine daaciy ? Asaan kuuk peesir-an okinco midiyti ! »

³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Gee ku dinka, nuur obaw. ³⁵ Kar gay, gee kuuk Bun berco botol a nuu goye do duniin taat asa neginda ho kuuk asa nooye min do muut-ak, ginno pey obe. ³⁶ Gee nuur-ak mataado tak-tak asaan nuu gine ar *dubal ku Bunđi. Nu gine koogin ku Bunđi asaan na nooyig nooye. ³⁷ Do bi ka nooyindi, Muusa gaarit waran do wiktin taat Bun bayniiji do pompil kaak kobir ako. Na koliig Bun aman : “ *Rabbine, kin Bun

† **20:28** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-10.

ka Ibraayim, Buŋ ka Isaaka ho Buŋ ka Yakuub. ”
³⁸ Na Buŋdo ka gee kuuk mate, kar gay, ŋa Buŋ ka
 gee kuuk goy mento. Asaan do unji ka Buŋdi, gee
 ku subba-aŋ, okiŋco goy mento. » ³⁹ Agindaw ku
 gaanuundi daariŋ ictu kaawo aman : « Gem kol
 tacco, an kat kaawo. » ⁴⁰ Min ŋaar-ak, ŋu bal gedire
 pey indiŋ tak-tak.

Masi in sultan Dawuud
(Matiye 22.41-46, Maark 12.35-37)

⁴¹ Min pa-ak, Iisa kaawiico aman : « Maman gee
 kaawiy a Masi, ŋaar *ronj ka Dawuud ? ⁴² Ya ŋa ronj
 ka Dawuud, maa di sultan Dawuud meenji kaawiy
 do maktumne ta *Soom aman :

“ Rabbin Buŋ kaawji do Rabbiner aman :
 As goy do meedar

⁴³ nam wiktin taat naaco gedire do adinen,
 ŋuu gine wer ka lee asinjin. ” †

⁴⁴ Paa ko, Dawuud kolaag Masi-ak a “ Rabbiner ”.
 Di maman ŋaa gine ronji ? »

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar
(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

⁴⁵ Do wiktin taat gee okiŋco cokiyiy-ak, Iisa
 kaawiico do maajirnay aman : ⁴⁶ « Goyon godom
 min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik
 ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk
 gee numiyo. Do geray ku salaaner, ŋu el goye
 unɗa ho ya ŋu kolig do teendi, ŋu doɓa werin kuuk
 taɓ. ⁴⁷ Ŋu tiyaag murgilgal in neendaw. Kar do
 salaanco sa, ŋu osa kaawin dakina, paa kat, gee

† **20:43** Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

yaa oziliŋco. Do bi ŋaar-ak ko, taabin taŋco yaa gine rad pak ta gee okiŋco. »

21

Bere ka murgilal (Maark 12.41-44)

¹ Iisa jaaltu kaay ho ŋa taliig gay gamnar kuuk bera gurus do Buŋdi. Gurusco-ak, ŋu leeyiig do koopor ka goy do *ger ka Buŋdi. ² Ŋa taltu oki murgil rakki pokiriŋca tak-tak. Ta bertu tammin seer kuuk bal baaco. ³ Kar Iisa kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee-aŋ okiŋco, ⁴ asaan ŋuur ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, iŋ pokurruwti, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okiŋji, ta berga. »

Dime ka ger ka Buŋdi (Matiye 24.1-2, Maark 13.1-2)

⁵ Do wer-ak, gee daariŋ gay kaawa do bi ka ger ka Buŋdi aman : « Talon ja, ger-aŋ ŋu pinig samaanaw, ŋu siirig iŋ gamin kuuk gee bertu do Buŋdi ho iŋ dambay kuuk samaane. » ⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Okiŋco kuuk ku taliy-aŋ, wiktin yaa ase taat ŋuu dime, yoo dambi rakki kaak ŋu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner (Matiye 24.3-14, Maark 13.3-13)

⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, gamin kuuk ki kaawiy-aŋ yaa ase kimin ho kaawniŋ ja maan kaak yaani gaare asiŋco ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakoŋ rasenno ziŋkiko ŋuuko jagiŋko. Gee

dakina yaa ase in̄ sin̄du ho ɲuu kaawe aman : “ Na nun ko Masi ! ” wal “ Wiktin taar nec ko ! ” Kar kuɲ gay, dakoɲ icenno kaawco. ⁹ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar ho gee amila sawirnew, dakoɲ barjilenno. Ka seener, gamin-aɲ yaa asen̄ ja, kar duniin gay gaasaado misa. » ¹⁰ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Darre in̄ darre asa taasiɲe ho sultan in̄ sultan oki asa taasiɲe. ¹¹ Kid asa azire lin̄ic. Meya in̄ raduwa yaa ase anne-anne do kidin daarin̄. Gee yaa tale gamin kuuk isa kolaw ho gamin kuuk gaara gudurre ta Bun̄di kuuk asa min kuwa ka samaaner. ¹² Kar gay, awal taat gamin-aɲ yaa ase, gee yaako obin̄ko do bi kanto, ɲuuko taaɓiyin̄ko. ɲuuko iyin̄ko do geray ku salaaner, ɲuuko un̄jin̄ko dan̄aayne, ɲuuko iyin̄ko do un̄co ka sultinniidi ho do guberneernar. ¹³ Taaɓin taar-at yaako bere botol taat kuu kaawe seene do bi kanto. ¹⁴ Min din̄ka-aɲ, diyon̄ do kayko, dakoɲ moyenno do kaaw taat kuu imile kayko, ¹⁵ asaan nun naako bere lees ta gala ho in̄ ibine kaak nam adinko sa gediraado yaako meelin̄ko wala yaako telke. ¹⁶ Nam aginiyko, sin̄tiko, jaamko ho royinko ku maaniikon di yaako sakkiyin̄ko do wer ka seriine. Minninko daarin̄, ɲuu deen̄co. ¹⁷ Gee dakina yaako yilin̄ko do saan tanto. ¹⁸ Kar gay, yoo duruwko rakki sa galaado keder. ¹⁹ Goyon̄ bombo, zeedon̄ do imaanko. Paa kat, kuu gase goye ka gaasdo.

Zeruzaleem asa ide

(Matiye 24.15-21, Maark 13.14-19)

²⁰ « Wiktin taat ku tala askirin leyig geeger ka Zeruzaleem, ibinon̄ kadar ɲa gaay ko ide. ²¹ Do

menaw njuur-ak, gee kuuk do kid ka Zuude, illa njuu gade do bayco ku dambiniidi, kuuk do geeger ka Zeruzaleem yaa amile kodok yeero ho kuuk yeero unjaado do geegirdi. ²² Bun yaaco peyin do kayco do menaw njuur-aku, asaan gamin kuuk nabiinna siirtu do makaatamnar as do botilco. ²³ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw njuur-aku! Gee ku darre-at yaa taabiye aale in dapinco ta Bundi. ²⁴ Gee daarin, njuu deenco in *seepinpan, daarin, njuu obinco njuu iyinco do darriniyco. Kar gee kuuk Yuudinnado gay yaa icin geeger ka Zeruzaleem, njuu gine do gininco nam wiktinco yaa bire.

Yeepe ka Ron gemor

(Matiye 24.29-31, Maark 13.24-27)

²⁵ « Min ka samaaner, kuu talin gamin kuuk gaara gudurre ta Bundi : ka pati, do koyer, do kaalnal. Do kidar, barre yaa uce gulban-gulban ho gee yaa dore hawin ta amiydi gidi-gidi-gidi nam gee kuuk do adiy ka kidar okinco kellimco yaa amile ho kolaw yaa obinco. ²⁶ Ya nu pakira do gamin kuuk yaa ase do adiy ka kidar-ak, kellimco amiliyo nam nu mataw, asaan gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁷ Kar kat, gee yaan talin nun *Ron gemor yaa ase datik ucer in gudurrer okintiti ho in *darjiner. ²⁸ Do wiktin taat gamin-an baynaw-ak, jaalon kayko kuwa, asaan Bun gaay ko jilinco. »

Danjil ta et kaak nu koliy pigiye

(Matiye 24.32-35, Maark 13.28-31)

²⁹ Min naar-ak, Iisa deliico pey danla aman : « Talon ja *pigiye-anka ho atay okinco-anku. ³⁰ Ya

ku talaag ɲu eccaw, kuɲ maaniiko iban ko kadar kabuɲ gaaye. ³¹ Ampaa di kuɲko oki, ya ku talaag gamin-aɲ baynaw, ibinoɲ kadar *Meennaw ta Buɲdi gaay ko. ³² Ka seener nu kaawaako, gee ku diɲka-aɲ mataado misan di, gamin-aɲ okiɲco yaa bayne. ³³ Samaane iɲ kiɲa yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

Goye ka mento

³⁴ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Yaman pakiron ! Dakoɲ diyenno gelbinko leɲ-leɲ do seendi di ho do pikirre ta gamin ku duniiner. Ya ku gina ampa-ak, yiriy ta dukume seriiner yaako cokiɲko bordiko,* ³⁵ ar boos kuuk ɲu sokig iɲ ribino. Ansii ko, gee kuuk goy do adiy ka kidar okiɲji, taaco ase loco. ³⁶ Goyoɲ mento ho salkiyon doo. Paa kat, kuu gase gudurre taat kuu pake min do gamin okiɲco kuuk yaako ase ho kuu ɓaa do unɲu, nun *Roɲ gemor, bal sokaɲ. »

³⁷ Iɲ yiriyo, Iisa bildigiy gee do ger ka Buɲdi. Iɲ aando gay, ɲa ɓaggiy wale kuwa ka koot ka Olibiyennar. ³⁸ Kar iɲ kawtir wer dugus-dugus, gee okiɲco asgiy do ger ka Buɲdi, ɲuu cokiɲji.

22

Dee ka kaawor do muut ta Iisa (Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2, Yaaya 11.45-53)

¹ Iidin ta mappa kaak bal *gele taat *Yuudinna koliy *Paak gaay ko. ² Agindaw ku gay satkiner ho iɲ agindaw ku gaanuundi bariya botol taat ɲuu deen Iisa, kar ɲu gina kolaw do geemir.

* **21:34** 'bordiko' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'gugal'.

³ Do wer-ak, *Seetanne unjiiji do Zuudas kaak nu koliy oki Iskariyoot, naar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera. ⁴ Na baawtu do agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gay gooye *ger ka Bundi ho na kaawiico in maman naaco gaarin Iisa, nuu obinji. ⁵ Gee-ak, aawco gala ho nu kaawtu a nuuji bere gurus. ⁶ Hiyya, Zuudas ooytu ho na teestu bariye botol taat maman naaco gaarin Iisa do wiktin taat ya gee dakin ginno ja.

Iidiye ka iidin ta Paakdi

(Matiye 26.17-25, Maark 14.12-21, Yaaya 13.21-30)

⁷ Yiriy ta iidiner astu, yiriy taar-at, nu daggiy baar, nu gingiy tee ka *Paakdi. ⁸ Iisa naamiig Piyer in Yaaya. Na kaawiico aman : « Baan ku baate gine tee ka iidin ta Paakdi. » ⁹ Nuur gay indiig aman : « Ki raka a ni baate gine tee momo ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Cokiyon samaane, ya ku unjaw do geegirdi, kuu naame in gem rakki icil jalin ka amiydi. Aadonnga do ger kaak naa unje. ¹¹ Kaawonji do mee gerdi-ak aman : “ Tatkaw naaminti a niin inde wer kaak naa tee tee ka iidiner in maajiray. ” ¹² Kar naako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okinco goy ko. Eden ko, kuute gine tee. » ¹³ Hiyya, maajirin baawtu, nu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho do wer-ak ko, nu gintu tee ka Paakdi.

Tee ka Paak ta marbinto

(Matiye 26.26-30, Maark 14.22-26, 1 Korentiye 11.23-25)

¹⁴ Wiktin taat pat nectu ta teendi, Iisa goytu tee in *paliinnay ¹⁵ ho na kaawiico aman : « Min

taabiner bal ase misa-aŋ, nu raka ja a illa gii tee sawa tee ka iidin ta Paakdi-anta. ¹⁶ Nu kaawiiko ampa-ak asaan min tee ŋaar-aŋ, nu tiyaado pey tee ka iidin-anta nam yiriy taat Buŋ asiy gaare baat ta iidin-an do Meennuwi. » ¹⁷ Kar ŋa iciit *kordindi, ŋa deltu barkin do Buŋdi ho ŋa kaawtu aman : « Obon kordindi-anta, kuu see, kuu dakguwe do zinjiko. ¹⁸ Ka seener nu kaawaako, min dinjka-aŋ, nu siyaado pey maam ku *bindi nam yiriy taat *Meennaw ta Buŋdi yaa ase. » ¹⁹ Kar ŋa ictu mappa, ŋa deliiji barkin do Buŋdi, ŋa pirsiga ho ŋa beriicog do maajirnay. Kar ŋa kaawtu aman : « Ŋaar-aŋ zir kaak naa bere *satkin do saan taŋko. Ginguwoŋ ansii kat kuu moyguwe bir. » ²⁰ Min ŋu tee, ŋa beriico oki kordindi ar kaak ŋa beriico mappa ho ŋa kaawtu aman : « Kordindi-an gaara *Jamaw ta marbinto taat Buŋ asiy obe in gee in baarir kuuk min do saan taŋko. ²¹ Kar gay taloŋ, gem kaak asaadu isine pisinni ora do parki. ²² Ka seener, nun *Roŋ gemor asa mate ar taat Buŋ kaawtu. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! » ²³ Min Iisa kaawtu pa-ak, maajirnay teestu inde zinjiko aman : « Waa kaak yaa ginin riy-anta ? »

Inde kaak a waa tatik paka

²⁴ Min ŋaar-ak, maajirna teestu meele benannico a minninco-aŋ waa tatik paka. ²⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Sultinnay ku duniiner goy kaaco ka geeŋco. Nu hokumiyaag geeŋco in guwaane, kar ŋu raka pey a gee yaa kolinco a “ gay sellinjaw ”. ²⁶ Kuŋko-aŋ, dakon ginenno ar ŋuura. Minninko, gem kaak tatik paka yaa tale ziy ar ŋa kapak, ho ŋaar kaak hokumiya yaa gine ar gay riyor.

²⁷ Naako indin̄ko : ya dō tan̄ko, gem kaak tiya kat tatko wala kaak iya tee ? Kaak tiyaw-ak dōo di ? Kar nun gay, nu goy datikko ar gay riyor kaak iyaako tee. ²⁸ Kun̄ko-añ ko, wiktin taat taaḅin gasintu, ku balnu rasindu. ²⁹ Do saan taar-at ko, nun naako berin Meennaw dō pisin̄ko ar Tanni Bun̄ beriiduuta. ³⁰ Paa kat, ku asiy tee ho kuu see in̄ nunu dō *Meennuwir. Ku asiy goye ar sultinnay, kuu dukume seriin dō tamba ta Israyeel taat orok in̄ seera. »

Iisa kaawa dō Piyer a ḅa asa tatire

(Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Yaaya 13.36-38)

³¹ Iisa kaawiiji dō Simon Piyer aman : « Si-mon cokay samaane, Seetanne indig Bun̄ a ḅaako dodiyin̄ko ar ḅu dodiyiy *geme. ³² Kar nun gay indijin̄ Bun̄ imaanjin̄ giniyḅo sooda. Kar wiktin taat Seetanne gecin̄cin̄ ko ho ki goy pey bombo dō imaanjin̄, deñrig sin̄tan̄ oki. » ³³ Piyer gay kaawiiji dō Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ya ḅu un̄jaacin̄ daḅaayne wala ḅu diyaacin̄ oki, nun rasaacinno. » ³⁴ Kar Iisa telkiiji aman : « Piyer, nu kaawaajin̄ ka seener, yiriyta in̄ aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

Gurus, mokolle in̄ seepine

³⁵ Min ḅaar-ak, Iisa indiig maajirnay aman : « Wiktin taat nu ḅaamin̄ko dō riyor, ku bal soke dō pisin̄ko wala gurus, wala mokolle, wala ḅugira. Do wiktin taar-at, maan arumko walla ? » Njuur gay telkiiji aman : « Ha'a ! Maan balni arme. » ³⁶ Kar ḅa kaawiico aman : « Min din̄ka-añ, kaak gin gurus, ḅa icga. Kaak gin mokolle oki, ḅa icta. Kaak

ginno *seepin gay, ɲa gidiyit batkoy ho ɲaa gidie seepine. ³⁷ Kar nu kaawaako, kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner do bi kanto yaa ase do werti. Kaawat aman : “ ɲu asa taliɲ ɲaar oki atta in gee kuuk jookumo. ”* Ka seener, kaawin okiɲco kuuk ɲu siirtu do bi kanto-ak gaay ko nece. » ³⁸ Maajirnay kaawiji aman : « Gem kol Rabbinni, aɲ seepinpan seera. » Iisa gay telkiico aman : « Rason kaaw-anta. »

*Iisa do koot ka Olibiyennar
(Matiye 26.36-46, Maark 14.32-42)*

³⁹ Min ɲaar-ak, Iisa amiltu in maajirnay min do geegirdi. ɲu baawtu do koot ka Olibiyennar uudin ta ɲa baggiyo. ⁴⁰ Min ɲu ottu do wer-ak, ɲa kaawiico aman : « Indon ɲu kuu goye bombo ya Seetanne gecaako, kuuji gedire. » ⁴¹ Kar Iisa etirtu minninc serek sood, ɲa dersitu ho ɲa indiy ɲu aman : ⁴² « Baaba, lociɲ-ak raddo, etirit taabin-an minniner. Yampa, taa gineno ar taat nun rakiyo, illa taat kin rakiyo. » [⁴³ Hiyya, *dubil ka ɲu bayniiji a ɲaa deɲriɲji. ⁴⁴ Iisa kelmoy amile nam ɲa tala aminda. Do wer-ak, ɲa salkiytu in gelbin rakki paa nam tiɲgoy etila cus-cus ar baar.]†

⁴⁵ Min ɲa gaastu in salaaney, ɲa uctu ho ɲa yeptu wer ka maajirnay. Min ɲa ottu, ɲa gasiig ɲu weye asaan ɲu moya gamin okiɲco kuuk ɲu dortu ho kuuk yaa ase ba aaro. ⁴⁶ Kar ɲa indig aman : « Maa di ku weyiyo ? Ucon, indon ɲu kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. »

* **22:37** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.12. † **22:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariɲ ku ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Obinji ka Iisa

(Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50, Yaaya 18.3-11)

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, tala kar gee asaw. Zuudas kaak min paliinna kuuk orok in seer ogirco. Na baawiiji do Iisa, na baamiyiiga ho na giniiji cuud.[†] ⁴⁸ Kar Iisa gay kaawiiji aman : « Zuudas, nun kaak *Ronj gemor, in cuud-an di, ki isiniidu ! » ⁴⁹ Min maajirin ku Iisa taltu maan kaak yaa kuuniye-ak, nu indiig aman : « Rabbine, ni asidin gee-an in seepinpan walla ? » ⁵⁰ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceptu seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumiijit dengey ta meeda. ⁵¹ Kar Iisa ictu kaawo aman : « Ha'a, paado, goyon werko rakki ! » Kar na atiit denge-at do werti. ⁵² Min paak, Iisa kaawiico do agindaw ku gay satkiner, ku gay gooye ger ka Bunji ho *aginay ku Yuudinnar aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu, wala nu kokino ? » ⁵³ Nun sa goy doo in kunjo do ger ka Bunji. Maa di ku obginno annere ? Kar din gay, wiktin tanjo ase, taar taat gondikaw§ yaa gaare gudurriti. »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Matiye 26.57-58,69-75, Maark 14.53-54,66-72, Yaaya 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Min jaar-ak, nu obiig Iisa, nu iyiig do ger ka mee satkiner ka tatko ho nu unjiig atta. Piyer gay

[†] **22:47** 'na giniiji cuud' : Do aadin ta Yuudinnar, ya nu ooya do gem kaak nu ibingiga, nu gingiy pa. **§ 22:53** 'gondikaw yaa gaare gudurriti' : Gudurre ta gondikaw, ta gudurre taat amilaw min do Seetanner di.

aadaag min aaro, datikco dukume. ⁵⁵ Min njaar-ak, gee daarin njaamtu ako do wer ka berel nu ooriyo. Piyer oki goytu in nuura. ⁵⁶ Daatik rakki gay riyor taliig Piyer oora ako, ta taliig yalaan ho ta kaawiico do gee-ak aman : « Ha', talon gem-an oki in njaara ! » ⁵⁷ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nu ibingigdo gem-anka. » ⁵⁸ Jammiy sood, gem ka pey taliiga ho na kaawtu aman : « Kin oki rakki min maajirnay ku Iisa doo ? » Kar Piyer telkiiji aman : « Ha'a, nun min nuurro. » ⁵⁹ Goytu kee, yaa gine ar pat rakki pa, kar gem rakki ka pey wakiliy di aman : « Ka seener gay, gem-an, njaar goy in njaara asaan njaar oki min kid ka Galile. » ⁶⁰ Kar Piyer gay telkiiji aman : « Hey kinke-anka, kaawon-an gay min momo ? » Min na bal deen kaawoy misan di, kokir boogtu. ⁶¹ Do wer-ak, Rabbin kolsiig Piyer ho na taliig yalaan. Hiyya, Piyer moyiit kaaw taat Rabbin kaawiiiji aman : « Yiriyta in aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ⁶² Min njaar-ak, Piyer amiltu kara ho na zugiiig ale.

*Nu koocig Iisa ho nu warga
(Matiye 26.67-68, Maark 14.65)*

⁶³ Gee kuuk gooyaag Iisa ajimiyiiga ho nu kooci-iga. ⁶⁴ Nu duuniig odinay ho nu indiig aman : « Hey nabiinca-anka, kaawnin ja waa kaak menncin* ! » ⁶⁵ Kar nu wariig ko ware.

*Iisa do unco ka agindaw ku gay satkiner
(Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Yaaya 18.19-24)*

* **22:64** 'menncin' : Werin daarin, nu kaawa a 'doosinci'.

⁶⁶ Min wer waltu, *aginay ku Yuudinnar numtu, njuur agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi. Kar gee kuuk gooyaag Iisa-ak iyiicoga. ⁶⁷ Min nu iyga, nu indiig Iisa aman : « Kaaw ta gaayan, ya kin ko Masi kaak Buñ dobtu. » Naar gay telkiico aman : « Ya nun kat diyaako, ku amniyaanno, ⁶⁸ ho ya nun kat indaako, ku yeep-aadudo. ⁶⁹ Kar gay, dak mena sood di†, nun *Ron gemor yaa goye do meeday ta Buñ kaak gudurre okintit do pisinji. » ⁷⁰ Do wer-ak, okinco kaawtu aman : « Di pa-ak, kin ko Ron ka Buñdi walla ? » Naar gay telkiico aman : « Kun maaniiko kaawit ko a na nunu. » ⁷¹ Hiyya, nu kaawtu benannico aman : « Maaniite cokiyit ko ta biy, wala gi raka pey saadine ! »

23

Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Maark 15.1-5, Yaaya 18.28-38)

¹ Do wer-ak, gee ku dukuma seriin-ak uctu okinco, nu iyiig Iisa do unji ka guberneer Pilaat*. ² Min nu iyiiga, nu diyiji kaaw aman : « Ni gasig gem-an as nigin darrini ho na isinaag gee a nuu kappiyenno miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room. Na gina ziy a na Masi, ansi-ak a na Sultan. » ³ Pilaat indiig Iisa aman : « Kin ko sultan ka

† **22:69** 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, nu kaawa 'min dinka'. Kar gay, wiktin ta nu kaawiy ampa-ak, nu raka kaawe a maanna-an yaa ase kodok-kodok di. * **23:1** 'Pilaat' : Naar Roomince, na Yuudincedo. Sultan ka tatik ka Room diyiiig guberneer do kifin ku Zeruzaleem.

Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. » ⁴ Pilaat kaawiico do agindaw ku gay satkiner ho do gee kuuk dakin-ak aman : « Nun bal gase oorin taat naa obin gem-an̄ka. » ⁵ Kar gee kuuk diyji kaaw-ak wakiliy kon di aman : « Na isinaag gee in bildin̄ji, min kid̄ka Galile yoo kid̄ka Zuude okin̄ji nam na astu anne. »

Iisa do unji ka sultan Herood

⁶ Wiktin taat Pilaat dortu-ak, na inditu aman : « Gem-an̄ min Galile walla ? » ⁷ Kar min nu kaawiji a Iisa asa min do kid̄ka Galile do wer kaak *Herood Antipaas goy kaaci, na naamiijiga. Do menaw nuur-ak, Herood oki goy do geeger ka Zeruzaleem. ⁸ Min nu ottu ho Herood taliiga-ak, alji gal aale asaan min awalle na raka talin̄ji. Na dor gee kaawa biy ho na raka talin̄ naa gine maan kaak ajbay. ⁹ Do wer-ak, na indiig in kaawin dakina, kar Iisa gay bugum mayaas. ¹⁰ Agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi sa goya. Nu diyiji kaawin kuuk ooma. ¹¹ Do wer-ak, Herood in askirnay wariiga. Nu isiiji batik taat samaane ho nu ajimiyiiga. Kar nu naamiijig pey do Pilaat. ¹² Awalle Herood in Pilaat, nuur adine ho yiriy taar-at di nu amirtu.

Nu iyiig pey Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.15-26, Maark 15.6-15, Yaaya 18.39–19.16)

¹³ Min nu yeepig Iisa, Pilaat numiig *Yuudinna in aginduwco in agindaw ku gay satkiner ¹⁴ ho na kaawiico aman : « Ku iyduug gem-an̄ka ho ku diyji kaawo a na isinaag gee a wer yaa nige. Kar nu indig un̄ko ho min kaawin okin̄co kuuk ku diyji, oorin rakki sa nu balji gase taat yaaji iye obe.

15 Herood oki balji gase oorin taat n̄aa obin̄ji. Paa ko, n̄a n̄aamiten̄ga. Di n̄aar-ak, gem-an̄ n̄aar ginno oorin taat yaaji iye muutu. 16 Ansi-ak, naa koocin̄ji di kar naa pikin̄ji. » [17 Do ay iidin ta *Paak, do aadiney, Pilaat imilgiyco do Yuudinnar gem rakki min do dan̄aayner.]† 18 Kar gay, okin̄co, n̄u teestu obe kuuri aman : « Daag gem-an̄ka ho pikiniig Barabaas. » 19 (Barabaas gay, n̄u un̄jiig dan̄aayne asaan n̄a barjilig gee ku geegirdi ho n̄a dee gemo.) 20 Pilaat gay, do tan̄ji-at, n̄a raka pikin̄ Iisa. Ampaa ko, n̄a kaawiico paa do gee kuuk dakin-aku. 21 Kar n̄uur gay kaawiy rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » 22 Ka subbin̄kar, Pilaat ictu pey kaawo aman : « N̄aar nig maa di ? Yoo oorin rakki taat nec yaa iye muutuy oki, nu balji gase. Naa koocin̄ in̄ kordin̄go kar naa pikin̄ji. » 23-24 Kar n̄uur gay wakila di kaawe rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » Gaayco jaala jaalen di nam Pilaat giniicot taat n̄u rakiyo. 25 N̄a pikiicog Barabaas ar taat n̄u inditu, n̄aar kaak barjilig gee ku geegirdi ho dee gemo. Kar Iisa gay, n̄a beriicog do pise ka askirnar a n̄uujj gine taat gee-ak rakiyo.

Doodo ka Iisa ka etor

(Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Yaaya 19.17-

27)

26 N̄u iyiig Iisa do wer kaak n̄uu deen̄ji ho n̄u iciig et kaak n̄u doodin̄ kuwa. Do botildi, n̄u n̄aamtu in̄ gem rakki pa sin̄ji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen‡ ho n̄a asa min yeero. N̄u asiriig n̄aa

† 23:17 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin̄ ku Bun̄di kuuk n̄u siirtu min awalle in̄ kaaw ta Grek. ‡ 23:26 'Sireen' : N̄a kid ka gee ku pondiko kaak goy in̄ munsakne.

icilin et-ak do goroy ho n̄aa aadin̄ Iisa. ²⁷ Gee dakin̄ aale aadaaga. Minn̄inco goy oki daad̄ kuuk alaw ho kuuk marmilaw do saan tan̄ji. ²⁸ Iisa kolsiig daad̄-aku ho n̄a kaawiico aman : « Kun̄ daad̄ ku Zeruzaleem, dakon̄ alenno lotu. Illa alon̄ ta maaniiko ho ta kooginko, ²⁹ asaan wik̄tin yaa ase taat gee yaa kaawe aman : “ Galal do moggan, n̄uur kuuk bal aawe wee ho kuuk bal bere popo tak-tak. ” ³⁰ Do menaw n̄uur-ak, gee yaa kaawe do dambiniidi aman : “ Sollonni do kayni ” ho do kotat aman : “ Gootonni. ” § ³¹ Ka seener, ya et kaak balan̄ kat n̄u doliyaag ampa-ak, kar kaak aay gay n̄uu ginin̄ji maman ? » *

³² Do werco-ak, n̄u iytu oki kokinay seera a n̄uu deen̄co in̄ Iisa. ³³ Min n̄u ottu do koot kaak n̄u koliy « Dawik ta kaar », n̄u dood̄ig Iisa ka etor. N̄u dood̄ig oki kokinay-aku : rakki do meeday ho rakki gay do n̄ugilay. ³⁴ Min n̄u dood̄ig Iisa, n̄a inditu tacco Bun̄ aman : « Baaba, saamiyco do gee-an̄ku asaan n̄u ibanno maan kaak n̄u giniyo. » Kar askirna-ak deediit kesuun ta Iisa werin dakina ho ay gem di iciy taat galji. ³⁵ Gee gay talaaga. N̄uur agindaw ku Yuudinnar oki samtiyaaji aman : « N̄a jil gee ku pey. Din̄ gay, n̄a jil ziy ka meen̄ji ya n̄aar kat Masi kaak Bun̄ doβtu kare ! » ³⁶ Askirin oki samtiyaaji. N̄u 6aawiiji moota ho n̄u beriiji maam ku tooro ³⁷ ho n̄u kaawiiji aman : « Ya kin̄ kat sultan ka Yuudinnar-ak, jil kat doo zin̄ ! » ³⁸ Kar do et ka Iisa,

§ **23:30** Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8. * **23:31** Dan̄il ta et kaak balan̄ in̄ kaak aaye : Et kaak balan̄, n̄aar gaara gem kaak bal gine oor̄ne ho kaak aaye gay gaara kaak gin oor̄ne. Iisa, n̄aar bal gine oor̄ne ho n̄u dood̄ig ka etor.

ɲu dood maan kuwa do kaay kaak ɲu siirji aman :
« Naar-aɲ ko sultan ka Yuudinnar. »

³⁹ Rakki min kokinay kuuk ɲu doodtu-ak wariig Iisa aman : « Kinke-aɲ doo ko kaawa a ki Masi kaak Buɲ doɔtu-aka ! Jil ziɲ ho kiini jile oki ! » ⁴⁰ Kar kokin ka seerɲkar-ak gay leesiji do giji aman : « Ginte-aɲ, ɲu obinte ɲuute deente ar ɲaara. Kin ginno kolaw do Buɲdi walla ? ⁴¹ Tante-an taar do botilti asaan ɲuute deente do maan kaak gi gintu. Kar ɲaar-aɲ gay nig maa ? » ⁴² Kar ɲa kaawtu pey aman : « Gem kol tacco Iisa, dakin rawtinno do wiktin taat ki asiy teen meennuwiɲ. » ⁴³ Iisa gay telkiiji aman : « Ka seener nu kaawaajɲ, yiriyta-aɲ di, ki ɓaa goye do janni iɲ nunu. »

Muut ta Iisa

(Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Yaaya 19.28-

30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Wiktin taat pat nectu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okiɲji nam pat subba ta maako. Do *ger ka Buɲdi sa, zimilla kuuk ɲu dountu do botol taat unja do wer kaak *cawar aale eertu min datko min kuwa yoo keɗer. ⁴⁶ Hiyya, Iisa kooltu rada aman : « Baaba, nu diyit ruwwiner do pisiɲɲi. » Kar min ɲa kaawtu pa-ak di, ɲa mattu. ⁴⁷ Min tatkaw rakki ka askirin ku Room taliig gamin okiɲco kuuk kuuniy-ak, ɲa oziliig Buɲ ho ɲa kaawtu aman : « Way, ka seener, gem-aɲ bal nige maan tak-tak ! » ⁴⁸ Do wer-ak, goy gee dakina kuuk as tale maan kaak kuuniye. Min ɲu totirtu, ɲu deliig gonguminco min nige kaak aditco nigtu. ⁴⁹ Roynay ku Iisa okiɲco ho iɲ daad kuuk aadig min Galile-ak peytu serek ho ɲu taliy maan kaak kuuniya-aka.

Unje ka Iisa do maginer
(*Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Yaaya 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Do wer-ak, gin gem rakki nu kolaag Yuusup. Naar min geeger ka *Yuudinnar kaak nu koliy Arimate. Gem-ak goyiñji samaane ho ña sellen do unji ka Bunđi. Na era ase ka *Meennaw ta Bunđi. Naar min *aginay ku Yuudinnar, kar gay, ña bal ooye do kaawco ho do maan kaak nu gintu. ⁵² Na baawtu gasiñ Pilaat ho ña indiig zi ka Iisa. ⁵³ Kar ña paayiig min ka etor, ña maliyiig in kapanne ho ña baawtu unjiig do magin taat nu dodđitu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki nu balti diye. ⁵⁴ Yiriy taar-at ta siye ka zinkar asaan yiriy ta *sabitdi gaay ko. ⁵⁵ Daad kuuk as min Galile in Iisa-ak aadiig Yuusup min aaro. Nu taliit maginata ho maman nu deeriig Iisa. ⁵⁶ Kar nu yeepu do geriyco ho nu teestu siye gamin kuuk nuuji ooye do momtey ka Iisa : itir in sewe. Kar gay, in yiriy ta sabitdi, nu bal baawe do maginer, nu eeltu geero uudin taat *gaanuun kaawtu.

24

Nooye ka Iisa
(*Matiye 28.1-10, Maark 16.1-8, Yaaya 20.1-10*)

¹ In yiriy ta dumaas, wer dugus-dugus, daad-ak sokiig gamin kuuk nu siytu a nuuji ooye do ziy ka Iisa ho nu baawtu do bit ka maginer. ² Min nu ote, nu gasig dambi kaak nu goottu magin-ak tunkil serpiya. ³ Nu unjitu do maginer, kar nu bal gasiñ zi ka *Rabbin Iisa. ⁴ Nu ajbiytu nam ta bico sa amallo. Do wer-ak, tala kar gee seer kesuunco

irna pit-pit bayniico. ⁵ Daad-ak kolaw obiigu nam nu onig kayco. Kar gee-ak kaawiico aman : « Maa di ku bariiy gem kaak goy mento min datik ta gee kuuk mate ? ⁶ Naar kawwi do maginer, na nooye. Pakiron do kaaw taat na kaawiiko wiktin taat na goyiy Galile. ⁷ Kaaw-at aman : “ Ila nun *Ron gemor, nuun berin do pise ka gee kuuk jookumo. Nuun doodin ka etor ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. ” »

⁸ Hiyya, daad-ak moyiig kaawin kuuk Iisa kaawiico. ⁹ Nu yeeptu min do maginer ho nu osiicog gamin okinco kuuk nu taltu do paliinna kuuk orok in rakki ho do gee okinco kuuk aadig Iisa. ¹⁰ Daad kuuk iyiit kabarre do paliinnar-ak, nuur Mariyam ta min geeger ka Magdala, Zaan, Mariyam atan Zaak ho in daad daarin ku pey. ¹¹ Kar min paliinna-ak doriit kabarre-at, do tanco a wal daad-ak osa kaawin kuuk bal baaco din ga. Paa ko, nu baltu amniyinco. ¹² Kar Piyer gay uctu, na iciig gadi na baawtu do maginer. Min na ottu, na yogiltu ho na taltu jarda di goy keeco. Do wer-ak, na ajbiyту tak-tak. Hiyya, do yeepinji na osiig kat adiy do maan kaak kuuniye.

*Maajirna seer do botol ta Emayuus
(Maark 16.12-13)*

¹³ Do yiriy taar-at di, maajirna seer ku Iisa baa do hellin taat nu koliy Emayuus. Hellin-at, min Zeruzaleem yaa nece ar kilomeetir orok. ¹⁴ Do botildi nu kaawiy benannico do gamin okinco kuuk kuuniye. ¹⁵ Wiktin taat nu kaawiyo ho nu meeliy-ak, Iisa meenji jorkiigu ho na toliiy in nuura. ¹⁶ Maajirna-ak talaaga, kar gay, maan todco

ηuu ibiniñji. ¹⁷ Iisa indiig aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » Do wer-ak, ηu peytu dut ho ηu yiimiit wijeenco. ¹⁸ Rakki minnincō sinji Kiley-opaas telkiiji aman : « Min gee kuuk goy Zeruzaleem, kin keejin di ibingigdo gamin kuuk kuuniy do menaw-an̄ku walla ? » ¹⁹ Iisa indiig aman : « N̄uur maa ? » N̄uur gay telkiiji aman : « Maan kaak asji do Iisa ka min Nazareet ! N̄aar nabiin̄ce tatiko. Do un̄ji ka Bun̄di ho do un̄co ka gee okin̄co, ηa gaarit gudurrey in̄ gamin kuuk ηa giniyo ho in̄ kaawin kuuk ηa kaawiyo. ²⁰ Aginduwte ku gay satkiner in̄ aginiyte ku darre berig do pise ka agindaw ku Room a ηuu obin̄ji, ηuuji diye kaawo ho ηuu deen̄ ka etor. ²¹ Zer nin pakir a wal n̄aar ko kaak asa jilin̄ gee ku Israyeel min adinco. Kar taar gay bal ase pa, ho din̄ gay gin ko menaw subba min gamin-an̄ kuuniytu. ²² Illa gay daad daarin̄ minninni iyinti kaawin kuuk ajbay. N̄u sak bit ka maginer, ²³ kar ηu bal gasin̄ ziy ka Iisa. N̄u asinti kaaw a *dubal ku Bun̄di bayinco ho ηu kaawiico a ηa goy mento. ²⁴ Minninni, daarin̄ baawtu do maginer ho ηu gasiig gamin-ak uudinco ar taat daad-ak kaawiico. Kar n̄aar gay, ηu bal gasin̄ji. » ²⁵ Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Kun̄ maa di kayko dibirtu ampa ? Kaawin okin̄co kuuk nabiinna iyiiko-an̄ku, maa di ηu un̄jigikonno kodok ? ²⁶ Ka seener, nabiinna kaaw a illa Masi kaak Bun̄ dobtu yaa taabiyeñ ja ampa, kar kat, ηaa un̄je do *darjiney. » ²⁷ Kar Iisa gaariico baaco ta kaawin kuuk ηu siirtu do saan tan̄ji. N̄a teestu in̄ makaatamna ku Muusa in̄ ku nabiinnar nam ηa gasiit Kitamne okintiti.

²⁸ Wiktin taat ηu gaay ote do hellin taat

maajirna-ak 6aayiyo, Iisa gintu ar ɗa bira in unji. ²⁹ Kar ɗuur gay toɗiiji aman : « Ha'a, gem kol sinje, as in nini asaan pat-an deete. » Hiyya, Iisa ooytu ho ɗa 6aawtu goye in ɗuura. ³⁰ Wiktin taat ɗu goyyi keder ɗo teendi, ɗa ictu mappa ho ɗa deltu barkin ɗo Bunɗi. Na pirsiiiga ho ɗa deediicoga. ³¹ Do wer-ak odinco piltu kate ho ɗu ibiniig Iisa. Kar ta bite-an di, ɗa sawiltu min ɗo unco. ³² Min pa-ak, ɗu kaawtu benannico aman : « Min ɗa kaawiite ɗo botildi ho ɗa gaariite baat ta Kitamner-at, kaaw-at eruwgintenno walla ? »

³³ Kodok di, ɗu uctu ho ɗu yeeptu Zeruzaleem. ɗu gasiig *paliinna kuuk orok in rakki num in eenco. ³⁴ Maajirna-ak, kaawiico ɗo ɗuur kuuk asa min hellin ta Emayuus-ak aman : « Ka seener, *Rabbin nooye ! Na bayinji ɗo Simon. » ³⁵ Kar maajirin ku seer-ak osiico oki maan kaak kuu-niyco ɗo botildi ho maman ɗu ibiniig Iisa ɗo wiktin taat ɗa pirsiiig mappa.

Bayne ka Iisa ɗo maajirnay

(Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

³⁶ Wiktin taat ɗu kaawa misan di, tala kar Iisa goy ɗatikco ho ɗa kaawiico aman : « Aapiye, taa goye in kunko ! » ³⁷ Do wer-ak, ɗu raastu ho kolaw obiigu, ɗuur a wal ta kelmo. ³⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Maa di ku barjiliyo ho aditko gintu seera ? ³⁹ Talon pisindu ho asindu. Ka seener ɗa nunu ! Diironnu ho kuu tale asaan kelim taar bal gine kuma wala kaaso ar ku taliy nun gintu-anka. » ⁴⁰ Min ɗa kaawiico pa-ak, ɗa gaariico pisinji in asinji. ⁴¹ Alco gala ho ɗu ajbiyту

tak-tak, kar in ajbiyiŋco-ak oki, ŋu bal amniye loci. Paa ko, Iisa indiig aman : « Ku gin maan ka teendi walla ? » ⁴² Ŋuur gay aman : « Hii, ni gine. » Kar ŋu persiiji boos ka bike. ⁴³ Iisa iciiga ho ŋa teeyig uŋco. ⁴⁴ Kar ŋa kaawiico aman : « Aan taat nu kaawiiko wiktin taat nu goyiy in kuŋko : Gamin kuuk siir do bi kanto do *gaanuun ka Muusa, do makaatamna ku nabiinnar ho in ta *Soom, okiŋco yaa aseŋ ja uudinco. » ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa piliig kayco ho ŋu ibiniit kat baat ta Kitamner. ⁴⁶ Ŋa kaawiico aman : « An kaaw taat siir do Kitamner : “ Illa Masi yaa taabiyeŋ ja, ŋaa mate, kar yiriy ta subbiŋkar gay ŋaa nooye min do muuti. ” ⁴⁷ Paa kat, gee yaa gaare Kabarre ta Gala in siŋ kuŋji min Zeruzaleem yoo adiy ka kidar okiŋji. Kabarre-at a ŋuu ibiniŋ nigiŋco, ŋu pociŋ goyiŋco kaak samaanno ho Buŋ yaaco saamiyiŋ zunuubinnico. ⁴⁸ Kuŋ kon di gee kuuk talig gamin-aŋ in odinko. ⁴⁹ Kar nun meendu yaako ŋaame maan kaak Tanni kaawtu a ŋaako bere. Kuŋ gay, goyoŋ do geeger-aŋ di nam gudurre taat asa min kuwa* yaako miiniŋko. »

*Iisa coona ka samaaner
(Maark 16.19-20, Akt 1.9-11)*

⁵⁰ Min ŋaar-ak, yiriy rakki Iisa imiliig maajirnay min do geeger-aka, ŋa iyiig moota in hellin ta Betani. Do wer-ak, ŋa jaaltu piŋiŋji ho ŋa barkiyi-igu. ⁵¹ Wiktin taat ŋa barkiyiigu-ak di, ŋa etirtu minninco ho Buŋ coonig ka samaaner. ⁵² Do wer-ak, ŋu abdiyiiga, kar ŋu yeeptu Zeruzaleem in

* **24:49** 'gudurre taat asa min kuwa' : Gudurre-at, taar Ruwwin ta Bunji.

galal dakina. ⁵³ Min ɲu yeepe, ɲu ɓaggiy do *ger
ka Buɗdi ho ɲu oziliiga.

**Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala dō bi ka
Iisa Masi in danja
New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dangaléat

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Dangaléat

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

ab97a9dd-e7e6-53b0-a477-f2859d09bc84